

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2009:3

Inventointi
Arvot
Kehittämisperiaatteet
Korjaustapaohjeet

Siltamäen kontaktikaupunki

Siltamäen kontaktikaupunki

Inventointi
Arvotus
Kehittämisperiaatteet
Korjaustapaohjeet

© Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Teksti: Riitta Salastie, Marina Fogdell, Maria Karisto, Pirjo Tiainen

Ohjausryhmä: Ulla Korhonen-Wälmä, KSV

Riitta Salastie, KSV

Maria Karisto, KSV

Johanna Mutanen, KSV

Sari Saresto, Helsingin kaupunginmuseo

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tovia Design Oy / Olli Turunen

Taittosuunnitelma: Marina Fogdell

Julkaisusarjan graafinen suunnittelu: Timo Kaasinen

Paino: Edita Prima Oy 2009

ISSN 0787-9024

ISBN 978-952-223-400-1 (nid.)

ISBN 978-952-223-401-8 (PDF)

Esipuhe.....	5

OSA I INVENTOINTI 8

Johdanto	11
1970-luvun kontaktikaupunki inventoinnin ja arvottamisen kohteena.....	11
Inventoinnin lähestymistapa ja käytetyt lähteet.....	11
Pesubetonijulkisivujen korjausmahdollisuuksia selvittävä tutkimus	13
Siltamäen rakentaminen.....	14
Siltamäen liittyminen suurmaisemaan ennen lähiön rakentamista	14
Lähiön rakentaminen.....	17
Siltämäki aikansa edustajana:	
Kompaktikaupunki = Kontaktikaupunki	18
Lähiöideologian muutos 1960-luvulla.....	18
Siltamäen suunnittelija Pentti Ahola	21
Siltämäki omana aikanaan	22
Maisemasuunnittelu	24
Siltamäen suunnittelun ja rakentamisen kuvaus	26
Asemakaavallinen perusratkaisu	26
Asemakaavoituksen vaiheet.....	26
Siltamäen ensimmäinen asemakaava vahvistettu 2.10.1968	26
Siltamäen toinen asemakaava vahvistettu 3.3.1971 (Ostoskeskus)	26
Siltamäen kolmas asemakaava vahvistettu 26.10.1971	26
Suunnitelman selostus	29
Vieralueet ja maisemasuunnittelu	30
Pihasuunnitelmat	30
Korttelipihojen istutussuunnitelmat.....	31
Aluepuisto	32
Rakennusten suunnittelu	33
Asuinrakennukset.....	33
Autotallit ja autokatokset, jätehuoneet.....	38
Lämpökeskus.....	39
Ostoskeskus ja palvelut.....	40
Liikerakennukset.....	40
Lastentalo	42
Seurakuntakoti	43
Leikkipuistorakennus.....	43

OSA II ARVOT 44

Asemakaava ja liikenne	46
Maisema ja vieralueet	50
Kontaktipihat, kävelyreitit ja polut	54
Asuinrakennukset.....	58
Korttelipihat.....	62
Muut rakennukset	66
Ostoskeskus ja palvelut.....	70

OSA III ALUEEN KEHITTÄMINEN 74

Alueen säilyttämisen periaatteet.....	76
Alueen kehittämisen periaatteet ja muutokset.....	78
Kontaktipihat.....	80
Kontaktipihan mallisuunnitelma.....	80
Pääräitti.....	82
Pääräitin kunnostuksen periaatteet.....	82
Ostokeskuksen kehittäminen.....	84
Lähtökohdat ja tavoitteet.....	84
Täydennysrakentaminen, ideasuunnitelma.....	86
Eteläisen paikoitustontin täydennysrakentaminen.....	86
Siltamäen valaistuksen periaatteet.....	88
Valaistuksen korjaus ja selkeyttäminen.....	89

OSA IV KORJAUSTAPAHOJEET.....90

Asuinrakennukset.....	94
Pesubetonijulkisivujen korjaustapaohje.....	94
Korjaustapaohjeen tavoitteet.....	94
Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen kuntoselvitys.....	94
Pesubetonijulkisivujen suositeltavat korjaustavat.....	94
Vaihtoehtojen valinnan perustelut.....	94
Korjausvaihtoehtojen kuvaus.....	96
Parvekkeet ja uudet maantasopihat.....	98
Parvekkeiden korjaus.....	98
Uudet maantasopihat.....	99
Porrashuoneet ja jälkiasennushissit.....	100
Porrashuoneet.....	100
Jälkiasennushissit.....	101
Detaljit, pintamateriaalit ja värit.....	104
Pihat.....	110
Korttelipihojen istutukset ja pintamateriaalit.....	110
Korttelipihojen mallisuunnitelma.....	112
Korttelipihojen puuistutusperiaatteet.....	114
Pysäköintialueet.....	116
Pysäköintitonttien kunnostuksen periaatteet.....	116

Liitteet

Lähteet ja kirjallisuus.....	118
Korttelipihojen puuistutusperiaatteet.....	120
Katualueiden pysäköinti.....	124

Esipuhe

Siltamäen inventointi- ja kehittämisselvitys on laadittu Helsingin kaupungin lähiöprojektin toimesta vuosina 2006–2008 yhteistyössä Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston, rakennusvalvontaviraston ja Helsingin kaupunginmuseon kanssa. Selvityksen tavoitteena on Siltamäen kehittäminen alueen ominaispiirteitä ja 1970-luvun suunnitteluperiaatteita kunnioittaen. Selvityksessä tuodaan esiin Siltamäen alueen arvot ja tutkitaan miten alueen alkuperäiset suunnitteluperiaatteet ovat toteutuneet alueella

Selvityksessä esitetään koko aluetta koskevat alueelliset kehittämistavoitteet ja asuntoyhtiöille suunnatut rakennusten, pihojen ja pysäköintialueiden korjaustapaohjeet. Ohjeiden avulla kehitetään ja korostetaan niitä tekijöitä, jotka

ovat alkuperäisen suunnitelman mukaisia ja vahvistavat alueen identiteettiä ja ominaisleimaa. Korjaustapaohjeissa esitetään mm. pesubetonijulkisivujen vaihtoehtoiset korjauksen tavat. Lisäksi esitetään kohdat, joiden avulla asumisen laatua voidaan parantaa.

Helsingin yleiskaava 2002:ssa Siltämäki on määritelty kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaaksi aluekokonaisuudeksi. Yleiskaavan mukaan aluetta tulee kehittää siten, että alueen ominaispiirteet ja arvot säilyvät. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastossa Siltamäen inventointi- ja kehittämis työ on osa sodan jälkeen rakennettujen esikaupunkilähiöiden inventointi- ja arvottamistyötä, jossa kohteena on arjen arkkitehtuuri. Siltämäkeä ennen

Siltatammen korttelin uusi tyytyväinen asukas.

on 1960-luvun lähiöistä Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston toimesta inventoitu Kontulan, Myllypuron, Keski-Vuosaaren ja Pihlajamäen lähiöt. Näistä Pihlajamäkeen on laadittu vuonna 2006 alueen arvot turvaava asemakaava kattavien alueen rakennuskantaa ja maisemaa koskevien inventointien lisäksi. Nyt käsillä oleva inventointi- ja kehittämisselvitys on ensimmäinen, joka on tehty 1970-luvun lähiöstä.

Siltämäki vastaa hyvän kaupunkimaisen asumisen ihanteita. Alue on matala ja tiivis, urbaani ja samalla luonnonläheinen, lapsiperheille sopiva ja tarjoaa monipuoliset peruspalvelut. Siltamäen kau-

punkisuunnittelun ihanteena ollut yhteisöllisyys on arkipäivää alueella vielä tänä päivänä. Arkkitehti Pentti Ahola on aikaan suunnitellut alueen kokonaisuutena, jonka osatekijöitä olivat lähiympäristö, korttelipihat, kontaktipihat ja puistot. Alerakentamisena toteutettu alue perustuu yhden rakennustyyppin toistoon.

Alueen rakennuskannan mataluus, asemakaavasuunnitteluun liittyneet viheraluerakenteelliset ratkaisut, keskeiseen ja lankulkuraittiin tukeutuvat vehreät ja suuret korttelipihat sekä puolijulkiset kontaktipihat tekevät Siltämäestä poikkeuksellisen Helsingin muiden samanaikaisten 1970-luvun lähiöiden joukossa. Kontaktipiha oli yksi alueen suunnittelussa esiintynyt uusi käsite. Tällä tarkoitettiin korttelin yhteistä, torin tapaista julkista aluetta. Kontaktipihalla haluttiin korostaa alueen kaupunkimaisuutta vastakohtana 1960-luvun metsälähiöideologialle. Asuinalueeseen liittyvä maisema-arkkitehti Harald Carstensen suunnittelema laaja maamassoilla muotoiltu puisto Keravanjoen varressa on Helsingin tämän aikakauden merkittävä maisemapuisto.

Alueen vetovoimaisuuden vahvistamiseksi on tärkeää, että alueen keskus säilyy elinvoimaisena ja että pienen alueellisen palvelukeskuksen toimintaedellytykset turvataan seudullisen kaupallisen ke-

hityksen paineissa. Tähän asti uimahalli on ollut yksi Siltämäen ostoskeskuksen vetovoimatekijöitä. On tärkeää, että halli säilyy alueella tulevaisuudessakin. Uimahalli on kuitenkin nykymuodossaan vanhentunut, peruskorjauksen tarpeessa eikä vastaa sille asetettua kannattavuustavoitetta. Uimahallirakennuksen tavoin päiväkotirakennus on tulossa elinkaarensa päähän. Asumisen kehittämisen kannalta Siltämäkeen tarvitaan uusia esteettömiä asuntoja ja asutuskannan monipuolistamista, joka tukee asuntoalueen elinkaariajattelua. Lämpökeskuksen aluetta esitetään tutkittavaksi kerrostaloasumisen kehittämiskohteena. Vanhalle lämpökeskusrakennukselle tulee hakea sen rakennustaiteellisen arvon mukainen uusio-ikäyttö. Selvityksessä rakennukseen esitetään loftasuntojen rakentamista.

Rakennuskanta on koko alueen olemassa olon ajan ollut saman isännöintiyhtiön hallussa ja aluetta on hoidettu yhtenäisin periaattein. Alueelle ei rakentamisajankohdan jälkeen ole rakennettu uudisrakennuksia eikä alueelta ole purettu rakennuksia. Julkisivujen kunnostustoimenpiteet ovat olleet lähinnä paikkauksia ja parvekekorjauksia. Yhdessäkään alueen betonijulkisivussa ei ole vielä tehty nk. peittävää korjausta, jossa vanhan julkisivun päälle rakennetaan uusi julkisivu.

Tämän ansiosta alue on säilynyt arkkitehtoniselta ilmeeltään poikkeuksellisen ehjänä ja yhtenäisenä. Alueen korjaaminen sen ominaisuuksia ja arvoja kunnioittaen on vaativa tehtävä ja yksi tekijä, jolla voidaan vahvistaa alueen identiteettiä.

Olemassa olevan rakennuskannan osalta asumisen laatua voidaan parantaa rakentamalla lisää asuntokohtaisia maantasopihoja sekä kasvattamalla parvekkeen runkosyvyyttä parvekkeiden uusimisen yhteydessä. Yksi Siltämäen rakennusten erityspiirre on alueellisten tunnistevärien käyttö. Alkuperäisten 1970-luvun perusvärien säilyttäminen ja palauttaminen on tärkeä osa alueen kehittämistavoitetta.

Selvityksen rakenne, joka sisältää inventoinnin arvotuksen, kehittämis- ja korjaustapaohjeet, muistuttaa aikaisempia, Ruskeasuon ja Roihuvuoren alueille laadittuja selvityksiä. Siltämäen korjaustapaohjeissa käsitellään rakennuskannan ohella alueen miljöötä ja viheralueita ja annetaan niiden kehittämisestä ohjeet. Myös pihojen osalta korostuu alueellisesti yhtenäisen pihamiljöön ja siten myös alueellisesti yhtenäisten viherohjeiden merkitys.

Edelläkävijänä Siltämäen betonijulkisivujen korjausohjeen laatimiselle on ollut Pihlajamäen 1960-luvun betonijulkisivujen korjaustapaohje (Helsingin kau-

punkisuunnitteluvirasto, rakennusvalvontavirasto 2007). Siltamäen betonijulkisivujen korjausohje on ensimmäinen, joka koskee 1970-luvun pesubetonijulkisivuja. Asuntoyhtiöille suunnatun betonijulkisivujen korjaustapaohjeen perustana olevassa betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksien selvittämistä koskevassa tutkimuksessa on hyödynnetty maamme johtavaa korjausalan asiantuntemusta. Korjausvaihtoehtojen esittäminen perustuu Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen alueella suorittamaan selvitykseen.

Yhtenäiseen rakennustyyppiin ja harkittuihin yksityiskohtiin perustuvan alueen yhtenäinen ilme hajoaa herkästi. Taitamattomasti tehty korjaus voi muuttaa alueen muodostaman ehjän kokonaisuuden nopeasti ja olennaisella tavalla. On tärkeää, että korjauspäätökset tehdään yhtenäisin periaattein, riittävään tekniseen tietämykseen perustuen ja alueen arvot tunnistaen. Iso korjauskohde antaa toisaalta mahdollisuuden synergiaan, mm. kehittää alueellisia betonijulkisivujen korjausmenetelmiä, millä voi olla korjauskustannuksia alentava merkitys. Yhtenäinen ja samassa korjaustarpeessa oleva rakennuskanta ja alueen koko, kaikkiaan 53 rakennusta, on etu Siltämälle, jota taloyhtiöiden kannattaisi hyödyntää.

Rakenteeltaan selvitys muodostuu neljästä osasta:

- **Selvityksen I-osassa** tarkastellaan Siltamäkeä aikakautensa ilmentymänä sekä kuvataan alueen suunnittelun ja rakentamisen vaiheet.

Alueen viimeiseksi toteutettua, kolmanteen kaavoitusvaiheeseen kuulunutta pohjoisinta korttelia 40010 ei esitetä tässä selvityksessä säilytettävään kokonaisuuteen kuuluvaksi. Alueen korttelirakenne poikkeaa Siltamäen alkuperäisestä ja tiiviimmästä korttelirakenteesta. Korttelin rakennuskannan korjauksessa ja pihakohennuksissa voidaan hyödyntää tässä selvityksessä annettuja korjaustapaohjeita.

- **Selvityksen II-osa** sisältää alueen arvojen ja ominaispiirteiden kuvauksen

- **Selvityksen III-osassa** esitetään Siltamäen alueelliset kehittämistavoitteet.

Selvityksellä pyritään vastaamaan alueen elinvoimaisuuden ja asuinalueen elinkaariajattelun kannalta tärkeisiin kysymyksiin. Merkittävin aluetta koskeva muutosesitys koskee ostoskeskuksen aluetta. Ostoskeskuksen kehittämislä pyritään varmistamaan alueen monipuolisen yksityisen ja julkisen palvelutarjonnan säilyminen alueella tulevaisuudessakin. Lämpökeskuksen tontille ja paikoitustontille 40001 esitetyllä lisärakentamisella täydennetään alueen asuntokantaa ja turvataan elinkaariajatteluun liittyvä alueen asuntokannan monipuolisuus mm. lisäämällä esteettömien asuntojen tarjontaa. Myös päiväkodin tontilla esitetään mahdollisuus tutkia tonttia asuntorakentamiseen.

- **Selvityksen IV-osassa** esitetään asuinrakennusten, pihojen ja pysäköintialueiden korjaustapaohjeet.

Selvityksen ovat laatineet lähiöarkkitehti **Marina Fogdell** yhteistyössä arkkitehti **Tkt Riitta Salastien** ja maisema-arkkitehti **Maria Kariston** kanssa. Työn käynnistysvaiheessa työssä oli mukana lähiöarkkitehti **Salla Itäaho**. Työn ohjausryhmään ovat kuuluneet lähiöprojektipäällikkö **Ulla Korhonen-Wälmä** ja aluearkkitehti **Johanna Mutanen** Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastosta sekä tutkija **Sari Saresto** Helsingin kaupunginmuseon edustajana. Alueen viheralueita ja pihvoja koskevan inventointi- ja arvottomistuksen on laatinut maisema-arkkitehti **Pirjo Tiainen**.

Osa I Inventointi

Johdanto

11

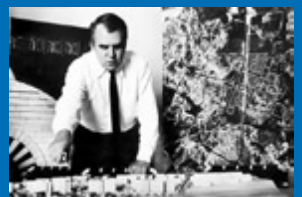
Siltamäen rakentaminen

14

Siltämäki aikakautensa edustajana:
Kompaktikaupunki = Kontaktikaupunki

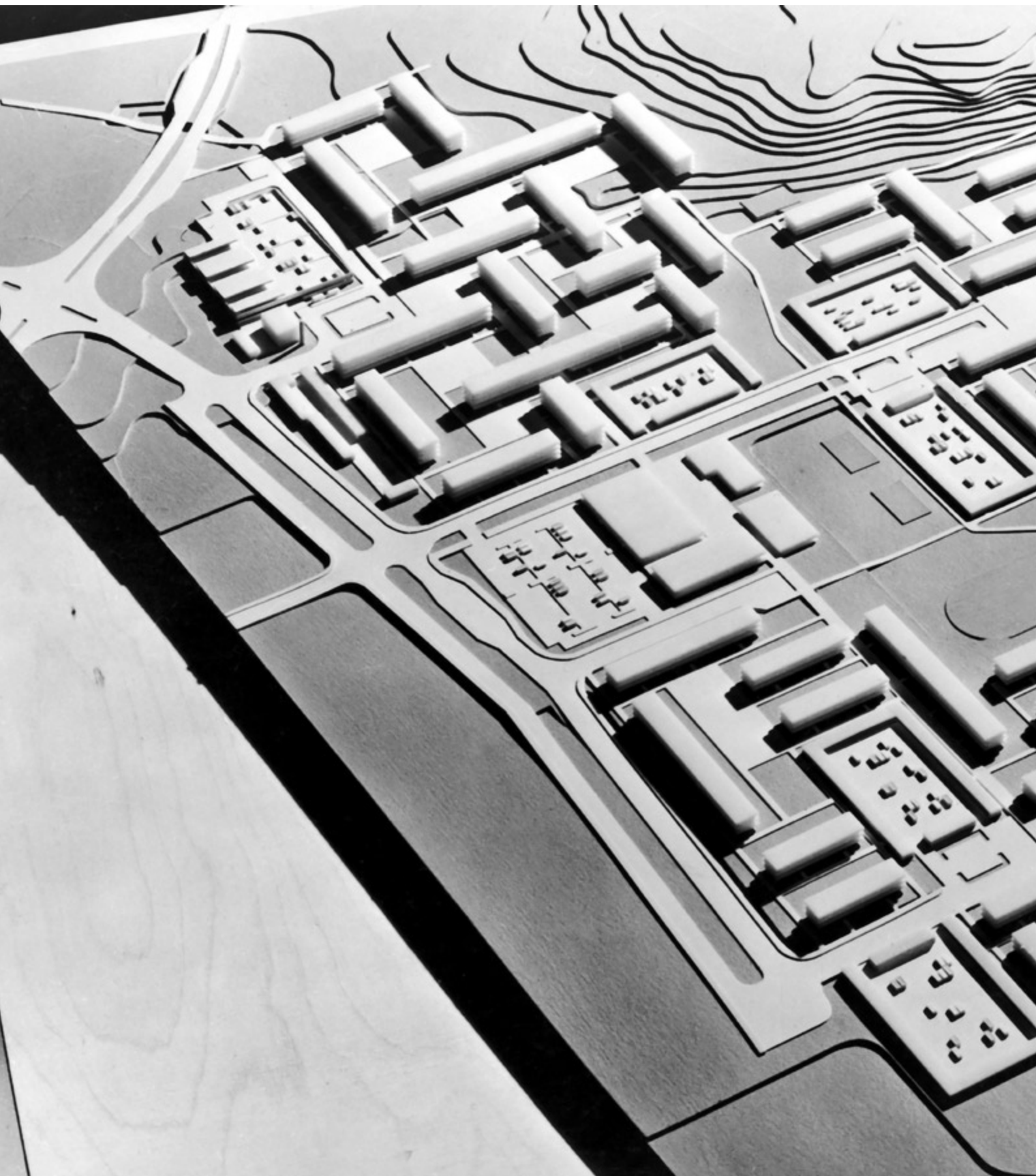
18

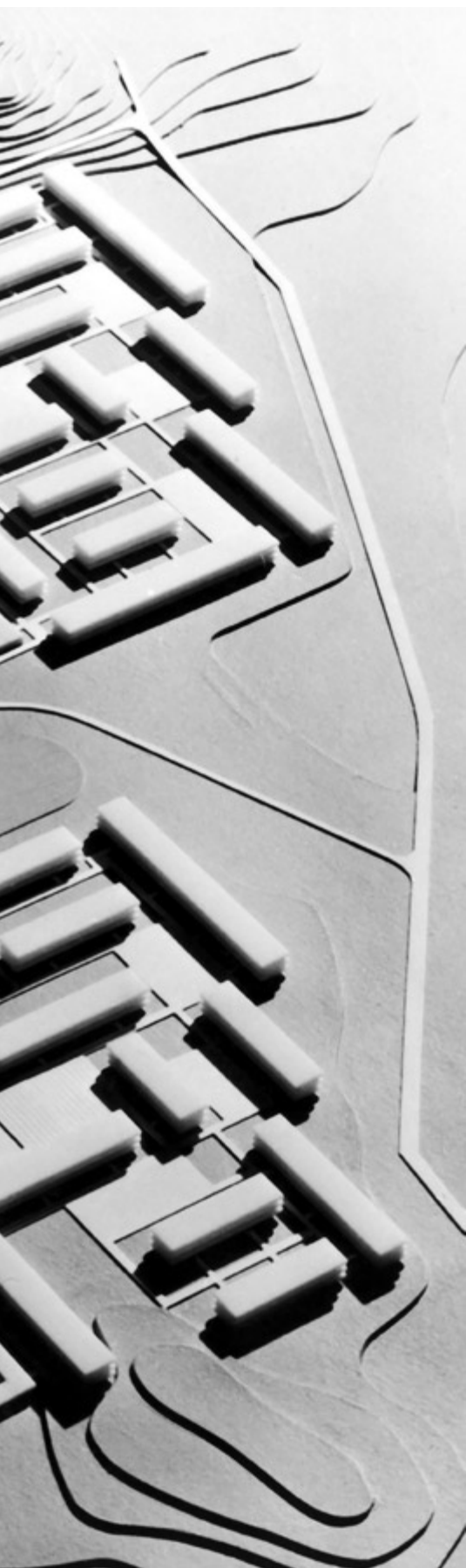

Siltamäen suunnittelun ja rakentamisen kuvaus

26

Johdanto

1970-luvun kontaktikaupunki inventoinnin kohteena

Siltamäen alue on ensimmäinen esikaupunkien asuntoalue, jossa inventoinnin ja arvottamisen kohteena on 1970-luvun betonilähiö. Lähtökohdiltaan se poikkeaa suuresti 1960-luvun metsälähiöstä. Alue edustaa peltomaisemaan rakennettua tiivistä kaupunkimallia, jossa pihatilojen ja rakennusten suunnittelu perustuu suorakulmaisen koordinaatiston varaan rakennettujen kortteliyksikköjen toistoon. Siltamäen ominaislaadun ymmärtäminen ja analysointi on edellyttänyt perehtymistä ajankohdan arkkitehtuurisuuntauksiin ja maisemasuunnittelun yleisiin tavoitteisiin. Siltamäen rakentaminen liittyy 1960-luvulla murrosvaiheeseen, jolloin metsäkaupunki-ideologian kritiikki lisääntyi kompaktikaupunki-ideologian myötä. Myös maisema-arkkitehtuurilla ja viihesuunnittelulla oli tietoisempi rooli kuin 1960-luvun metsäkaupungissa.

Maisema-arkkitehdin uutena tehtävänä nousi esiin laaja-alainen maisemasuunnittelu ja osallistuminen maankäytön suunnitteluun eri kaavatasoilla. Aluerakentamiskohteissa maisema-arkkitehtien panos kohdistui asuinalueen kaikkiin viheralueisiin pihoista puistoihin ja katu ympäristöihin saakka. Näin oli myös Siltamäessä. Aikaisemmista 1960-luvun lähiöistä poiketen, alueita ei myöskään enää rakennettu metsään, vaan avoimeen ja alavaan kulttuurimaisemaan. Pihat ja viheralueet jouduttiinkin rakentamaan käytännössä alusta alkaen.

Kiinnostus asuinympäristön tutkimukseen lisääntyi 1960-luvun loppupuolella. TKK:n yhdyskuntasuunnittelun laitoksella ja Sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusosastolla julkaistiin lukuisia asuntoalueiden viihtyisyyttä koskevia selvityksiä ja tutkimuksia. Aiheesta julkasitiin myös monia kaavoitusta ja suunnit-

teltua ohjeistavia julkaisuja ja opaskirjoja. Tässä selvityksessä on aikakauden maisemasuunnittelun tavoitteita ja suunnitteluperiaatteita lähestytty näiden julkaisujen avulla. Näin on saatu kuva aikakaudelle tyypillisistä suunnittelutavoitteista, joka on muodostanut perustan alueen viheralueiden ja ympäristön arvottamiselle.

1970-luvulla rakentaminen sai yhä rationalisoidumman ja teollisen leiman. Siltamäen rakentaminen perustuu rakentamisajalle tyypilliseen, yhtenäisesti toteutettuun alue- ja elementtirakentamiseen. Rakentamisessa noudatettiin yhtenäistä rakentamistapaa, joka toistuu alueen asemakaavasta rakennusten yksityiskohtiin. Kaikki seinärakenteet ovat betonisandwich-rakenteita. Alueen ominaispiirteisiin kuuluu:

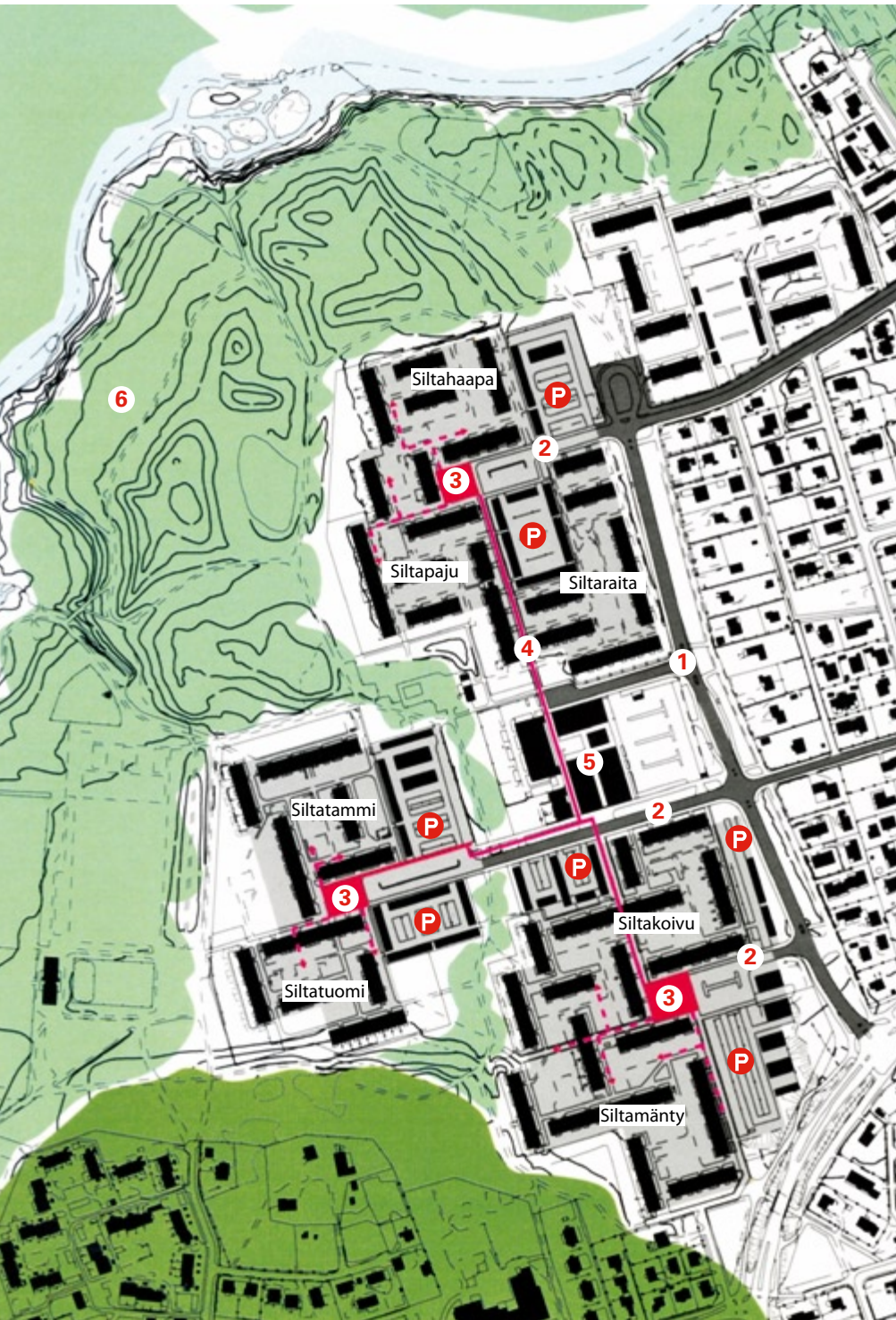
- suorakulmaiseen koordinaatistoon, avoimeen muotoon ja toistoon perustuva asemakaavallinen perusratkaisu
- yhtenäisellä ja systemaattisella periaatteella, nk. kirjajhyllly-metodilla suunniteltu ja elementtitekniikalla rakennettu rakennuskanta
- pesubetonijulkisivut
- pihojen ja kontaktipihojen suunnittelussa toistuvat yhtenäiset periaatteet
- toistoon perustuvat yksityiskohdat ja värit

Inventoinnin lähestymistapa ja käytetyt lähteet

Siltamäen inventointi- ja arvottamistyössä on käytetty erilaisia lähestymistapoja rinnakkain. Viheralueita koskeva tutkimus muodosti työssä oman osionsa. Myös betonijulkisivujen kuntoa ja korjaamismahdollisuutta tutkittiin erillisellä selvityksellä. Alueen kehittämistyön pohjaksi inventoitiin alueen asemakaava ja sen eri vaiheet sekä alueen rakennuskanta ja tyypilliset rakennusosat. Siltamäen alueen suunnittelulle ja rakentamiselle luonteenomainen alue- ja elementtirakentami-

Siltamäen ensimmäisen asemakaavaluonnoksen mukaan teetetty pienoismalli: Siltatammen ja Siltatuomen korttelit ovat tässä vaiheessa vielä kaksikerroksisia ja taloja on enemmän kuin toteutuneessa ehdotuksessa.

Siltämäen keskeiset osat:

- Kokoojakatu Riimusaavantie (1)
- Kortteliryhmien sisääntulokadut Kaksostentie, Joussimiehentie ja Kauriintie (2)
- Pysäköintialueet (P)

- Kontaktipihat (3) (joista kulku kortteleiden sisäisille kävelyteille)
- Pääkävelyreitti (4)
- Keskeisesti sijaitseva ostoskeskus (5)
- Maisemapuisto (6)

seen perustuva sarjallisuus, ts. eri mittakaavaisten perusosien toistoon perustuva systemaattinen rakentamistapa vaikutti osaltaan inventoinnin lähestymistapaan. Alue jaettiin inventoinnissa viiteen pää tarkasteluryhmään tai -osioon:

- asemakaava ja liikenne
- korttelitorit, nk. kontaktipihat, julkiset kävelyreitit ja -polut
- viheraluerakenne, puistot ja korttelipihat
- asuinrakennukset
- ostoskeskus ja palvelut

Lähteinä työssä on käytetty Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston arkistoa, Suomen Rakennustaiteen Museon hallussa olevaa arkkitehti Pentti Aholan piirustuskokoelmaa, rakennusvalvontaviraston ja Siltämäen Huolto Oy:n arkistoa. Työtä varten haastateltiin mm. Siltämäen Huolto Oy:n isännöitsijöitä Asko Piispalaa ja Helena Tammistoa. Helsingin kaupunginmuseo on arvottanut Siltämäen ostoskeskus kuuluvaksi arvoluokkaan 2, joka sisältää arkkitehtuuriltaan harkittuja ja viimeistelyjä, melko hyvin säilyneitä tai ympäristöarvoltaan merkittäviä ostoskeskuksia (Lähion sydän ostari, Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 2/2004).

Lähestymistapa on antanut mahdollisuuden tarkastella aluetta systemaattisesti eri mittakaavatasoilla: asemakaava-julkinen tila-rakennukset-rakennusten yksityiskohdat. Tärkeä osa inventoinnissa oli alueen säilyneisyyden tarkastelu. Rakennusten inventointia varten kehitetyn lomakkeen avulla käytiin läpi eri rakennusosin säilyneisyys silmämääräisesti maastossa sekä kirjattiin rakennuksiin rakennusluvalla tehdyt muutokset.

Myös pihojen ja viheralueiden osalta tarkasteltiin säilyneisyyttä. Inventointityön aikana käytiin läpi alkuperäisiä suunnitteludokumentteja, johon yhdistyi maastossa paikan päällä tehty havainnointi. Viheralueiden inventointia varten käyt-

töön saatiin alkuperäiset pihasuunnitelmat Siltamäen huoltoyhtiöiden arkistosta ja alkuperäiset puistosuunnitelmat rakennusviraston puisto-osaston arkistosta. Yksityisten asuntoyhtiöiden pihojen osalta hyödynnettiin aluetta sen rakentamisesta lähtien hoitaneen isännöitsijän ja asukkaiden muistitietoa.

Korttelipihojen ja muiden viheralueiden nykytilaa verrattiin alkuperäisiin suunnitelmiin. Maastossa inventoitiin viheralueiden säilytettävät ominaisuudet. Samalla arvioitiin mahdolliset muutos- tai palauttamistarpeet alueiden ilmeen kohentamiseksi, alkuperäisten arvojen palauttamiseksi ja toimintojen monipuolistamiseksi, jota on korjaustapaohjeessa havainnollistettu yhden pihan mallisuunnitelman avulla. Lisäksi pihojen puuistutuksista on tehty vertailu Aholan alkuperäisiin pihasuunnitelmiin ja Viätkin istutus-suunnitelmiin. Inventoinnin ja vertailun pohjalta on laadittu korttelipihojen puuistutussuunnitelmat, jotka ovat raportin liitteenä. Pihojen kunnostusohjeiden osalta ja mahdollisten palautustoimenpiteiden osalta nojaututaan ensisijaisesti Aholan alkuperäisissä suunnitelmissa esitettyihin ideoihin.

Pesubetonijulkisivujen korjausmahdollisuuksia selvittävä tutkimus

Betonielementtitekniikka oli uutta vielä 1960- ja 1970-luvuilla. Tämän aikakauden betonin laadussa ja betonirakenteiden mitoituksessa on myöhemmin todettu puutteita, joka ilmenee mm. betonin pakkasrapautumisena. Pakkasrapautuminen on tärkein syy betonijulkisivujen rakenteiden rapautumiselle myös Siltamäessä.

Siltamäen pesubetonijulkisivujen korjausvaihtoehtojen laatimista varten Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitos selvitti alueen betonijulkisivujen korjaustarpeen paikan päällä tapah-

tuneella kenttätutkimuksella kesällä 2007. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää alueen asuinkerrostalojen tämänhetkistä betonijulkisivujen kuntoa, korjaustarvetta ja korjausmahdollisuuksia.

Asukkaille järjestettiin tutkimusta esittelevä infotilaisuus lokakuussa 2007. Tutkimuksen tulokset on julkaistu raportissa, Siltämäki: Betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksien selvittäminen, Tampereen teknillinen yliopisto, rakennetekniikan laitos, tutkimusselostus n:o 1601/T.

Pesubetonijulkisivut suojelukohteena

Siltamäen inventoinnissa ja arvotamisessa yhdeksi keskeiseksi arvotekijäksi nousee - tavallaan yllättäenkin alueellisen yhtenäisyyden ohella alueen ruutuelementtiin perustuvat pesubetonijulkisivut. Onhan pesubetonijulkisivu totuttu näkemään yleensä vain negatiivisena symbolina, esimerkkinä arkkitehtien vieroksumasta teollisen elementtirakentamisen kasvottomuudesta ja liukuhihnatuotannosta. Siltamäen korjausvaihtoehtoja haettaessa onkin jouduttu pohtimaan mm. sitä mikä merkitys pesubetonijulkisivulle tulee antaa oman aikansa tuotantotavan ja aluerakentamisen ilmentäjänä.

Korjausvaihtoehtoja on useita ja kaikkiin niihin liittyy tärkeitä suojelufilosofisia kysymyksiä.

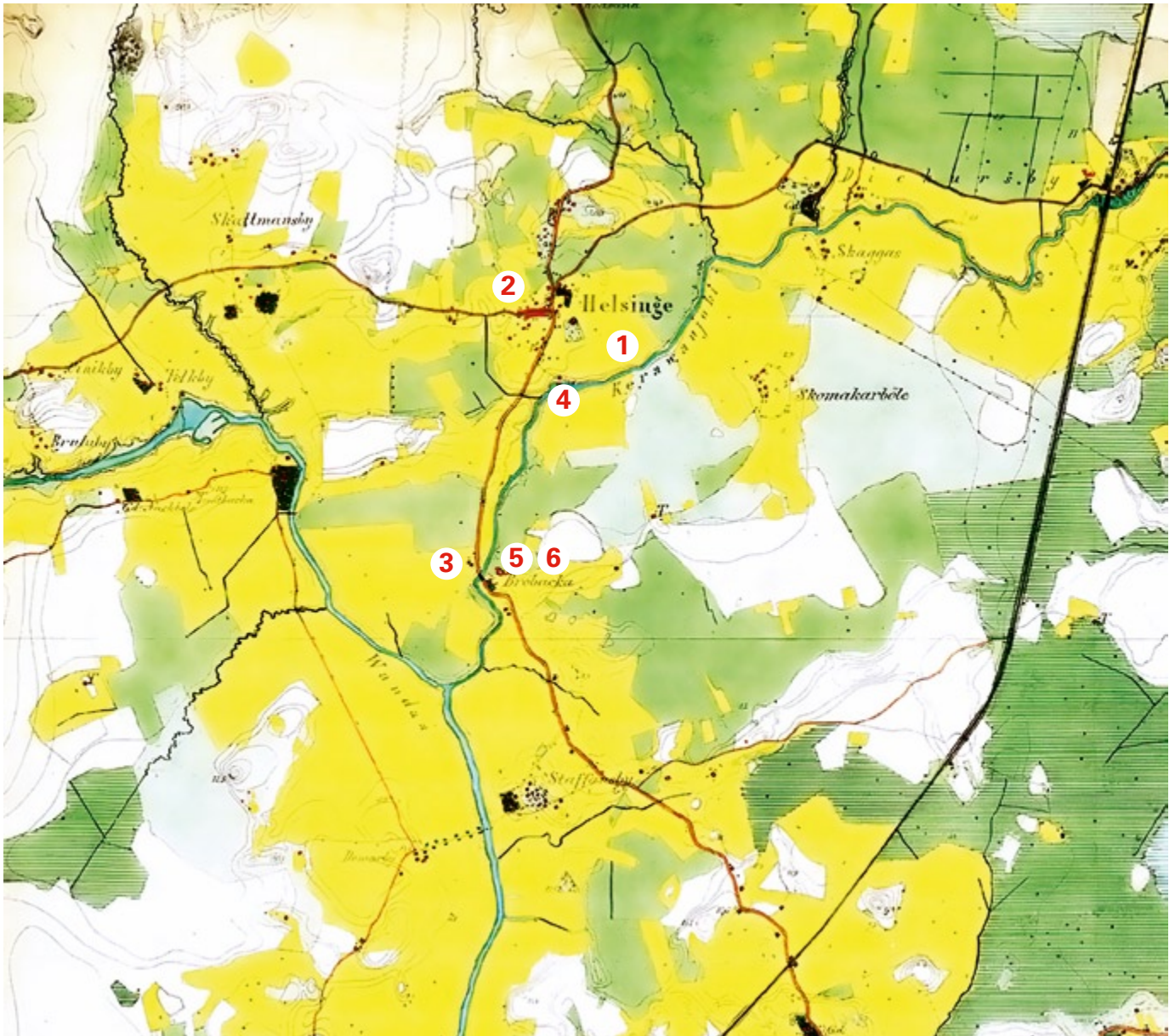
Siltamäen julkisivujen korjauksen ja suojelun keskeinen ongelma liittyy siihen, ettei alkuperäistä betonista ulko kuorta ole teknisistä syistä mahdollista säilyttää paikkaamalla. Sandwich-elementtien ulkokuorien korjauksessa joudutaankin ilmiä koskevien kysymystenasettelujen eteen. Korjaustapaohjeessa esitetyissä vaihtoehtoissa sandwich-elementtien ulkokuoret puretaan eristeineen. Kysymys kuuluu tällöin, pitäisikö rakennuksen näyttää uudisrakentamiseen verrattavan korjaustoimenpiteen jälkeen-

kin vielä oman aikansa ja tuotantotavan sa talolta?

Siltamäen betonijulkisivujen korjausvaihtoehtoja pohdittaessa alueellisen yhtenäisyyden säilyttäminen on pidetty ensisijaisen tärkeänä ja toisena tärkeänä tavoitteena on ollut rakennuksen ilmeen ja yksiaineisuuden säilyttäminen. Tilanteessa, jossa alkuperäistä rakennetta on teknisesti mahdotonta säilyttää, ensisijaisena vaihtoehtona Siltämäkeen tässä selvityksessä suositellaan ratkaisua, jossa ulkokuori purkamalla rakennukset korjataan alkuperäisen kaltaisella uudella pesubetonielementillä saumoineen. Korjausmalli säilyttää rakentamisajasta ja tuotantotavasta kertovan ulkonäön, johon olennaisena tekijänä liittyy myös pesubetonipinnan karheuteen, yksiaineisuuteen ja harmauteen liittyvä esteettinen arvo.

Toiseksi korjausvaihtoehtoksi korjaustapaohjeissa esitetään pitkien julkisivujen lisälämmöneristämistä sekä lämmöneristeen ulkopinnan rappaamista. Tässä korjausvaihtoehtossa luovutaan tietoisesti ajatuksesta, että rakennusten tulisi korjausten jälkeenkin olla oman aikansa näköisiä. Toisin sanoen, korjausvaihtoehtossa hyväksytään se, että rakennusten ulkonäkö muuttuu – alkuperäisratkaisusta varsin huomattavastikin ja että tällä korjausvaihtoehtolla ei saavuteta alueen autenttisuus- tai historiallisuusarvojen säilymistä. Lämpörappausvaihtoehto muuttaa alueen ilmettä varsin huomattavasti: alueelle tyypillinen vuoropuhelu harmaiden, ankarien pesubetonijulkisivujen ja tehos-
teväreillä käsiteltyjen yksityiskohtien välillä latistuu. Elementtisauman piirtämisen rappauspintaan merkitsisi tässä tapauksessa lähinnä koristelua, alkuperäiselle tuotantotavalle vierasta ja sen ajatuksen vastaista dekoraatiota. Hyväksymällä koko alueelle yhtenäisesti toteutettava uusi julkisivumateriaali suojellaan alueen yhtenäisyyttä, mutta hyväksytään rakennuksen ilmeen muutos.

Siltamäen rakentaminen

Siltamäen liittyminen suurmaisemaan ennen lähiön rakentamista

Vuoden 1946 alueliitoksessa Keravanjoesta tuli pääkaupungin uusi raja pohjoisessa ja nykyisen Siltamäen alue liitettiin Helsinkiin. Siltamäen alue on osa Keravanjoen vanhinta kulttuurimaisemaa. Alueen historiallinen keskus, Helsingin pitäjän keskiaikainen kirkonkylä, on rakennettu Keravanjoen mutkaan moreeni- peitteiselle kalliomäelle. Mäestä itään ja etelään aukeaa Keravanjoen savitasanko peltoineen ja niittyineen. Mäen lounaisrinteessä sijaitsevan keskiaikaisen kirkon

paikka maisemassa on aina ollut merkittävä. Helsingin pitäjän kirkolle johtava tie ylitti Keravajoen Brobackan kohdalla sillalla. Kivisilta on peräisin 1800-luvun lopulta. Tie on osa historiallista Turusta Viipuriin johtanutta Kuninkaantietä.

Siltamäen itäpuolella sijaitseva Suutarila eli Skomakarböle liittyi läheisesti Helsingin pitäjän kirkonkylään. 1700-luvun lopussa Suutarilassa oli isojaon jälkeen viisi maakirjataloa Halfvars, Böstas, Bengts, Hannusas ja Baggas. 1870-luvulta lähtien asutus lisääntyi ensin Kirkonkyläntien varressa ja Tapaninvainiolla. Näiltä ajoilta säilyneitä rakennuksia ovat vuonna 1888 rakennettu entinen kunnallisko-

Ote senaatin kartan kopiosta. Alkuperäinen kartta on vuodelta 1871.

ti, muutama Siltamäen huvilarakennus ja Suutarilan maatilarakennus. Yrttimaantien varrella on jäljellä muutamia asuinrakennuksia 1900-luvun alusta, jolloin sinne perustettiin kauppapuutarhoja. Uudemmaa rakennuskerrostumaa edustaa Siltamäen kerrostaloalueen vieressä sijaitseva 1950-luvulla rakennettu pientaloalue.

Bollbackan kartano. (5,6)

Keravanjoen seudun vanhaa viljelymaisemaa. (1)

Kirkonkylän raitti. (2)

Brobackan silta. (3)

Keravanjoen pato. (4)

Siltakoivun korttelia rakennetaan. Kuvassa näkyy miten kirjahyllyrunkoa valetaan paikalla ja ensimmäisen kerroksen porrasedementit on asennettu paikoilleen. Rakennuksen edessä näkyy työmaan nosturirata.

Lähiön rakentaminen

Siltämäki rakennettiin historialliseen kulttuurimaisemaan olemassa olevan pientaloalueen viereen. Rakentamisaikanaan kerrostalovaltainen alue oli poikkeava ympäristössään. Matala rakentamistapa kuitenkin pehmensi vastakohtaisuuden sisältävää asetelmaa. Asetelma on muuttunut vasta viime vuosina kun peltomaisemaan on noussut kerrostaloja Vantaan puolella.

Asemakaavoituksen alkaessa alueen omisti rakennusliike Puolimatka, joka oli pitkien ja hankalien neuvotteluiden jälkeen onnistunut ostamaan maat paikallisilta maanomistajilta. Kiertotähdentien korttelin 40010 talot rakennettiin myöhemmin Helsingin kaupungin vuokratontille. Alueen toteutus oli alusta alkaen tarkoitus tehdä ajan käytännön mukaisesti aluerakentamiskohteena. Asemakaava- ja rakennussuunnittelu liittyivät kiinteästi toisiinsa. Rakentaminen tapahtui ajan tavan mukaan elementtituotantona. Taloyhtiöiden yhteinen lämpökeskus rakennettiin omalle tontille ja alue liitettiin kaupungin vesi- ja viemäriverkostoon.

Savinen peltoalue jouduttiin paaluttamaan. Maastoa muokattiin sekä pihoilla että aluepuistossa ja rakentamisesta syntyneitä ylijäämämassoja hyödynnettiin mm. nostamalla rakennusten yksityispihoja puoli kerrosta pihan tasoa ylemmäksi. Tämä toi asuntopihoille yksityisyyden tuntua ja muuten tasaiselle korttelipiha-alueelle selkeän kehyksen.

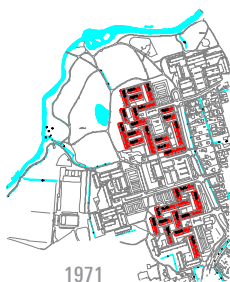
Alueen markkinoinnin ja myynnin hoiti Postisäästöpankki, joka myös mainosti aluetta ja asuntojen hyvää varustetasoa. Jokaiseen asuntoon kuului parveke, kylpyhuone, vaatehuone, sähköliesi, jääkaappi, komerotilat sekä jäähdytetty kylmäkellari. Postisäästöpankki myönsi asuntosäästäjilleen henkilökohtaista lainaa 50 %:iin asti myyntihinnasta, ja laina-aika oli viisi vuotta. Postisäästöpan-

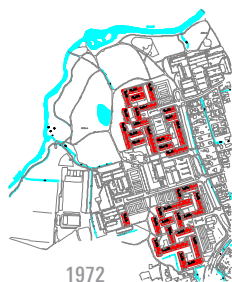
Siltakoivun korttelin työmaa eri vaiheissa.

kin mainoksen mukaan neliöhinta vaihteli 545 mk/m²–710 mk/m². Suurin asunto oli 6h + k (127 m²), josta joutui maksamaan 69 200 mk. Siltamäen asukkaat muistelevat, että asunnot olivat aikanaan hyvin halpoja. Asukkaat ottivat asuntovelkansa parhaaseen mahdolliseen aikaan, ”inflaatio maksoi siltämäkeläisten lainat” (Astikainen, Heiskanen, Kaikkonen: Elämää lähiössä, Helsingin Sanomien julkaisu 1997).

1970-luvulla Siltämäki oli suosittu television perhesarjan ”Naapurilähiön” näyttämönä. Perhesarjassa kiteytyi ajalle tyypillinen lähiörakentaminen ja kaupungistuminen.

1971

1972

1973

1974

Siltamäki aikansa edustajana: kompaktikaupunki = kontaktikaupunki

Lähiöideologian muutos 1960-luvulla

1950-luvun lopulta lähtien alkoi esiintyä kritiikkiä ajan kaupunkisuunnittelua kohtaan. Erityisesti arvosteltiin Tapiolan puutarhakaupungin asemakaavan hajanaisuutta ja väljyyttä.

Arvostelu voimistui 1960-luvulla. Vastareaktiona asemakaavoja ryhdyttiin kehittämään suljetumman tilamuodostuksen ja kokonaisvaltaisemman, veistoksellisemman sommitelman suuntaan (Pekka Pakkala, Arkkitehti 7–8 /1991). Arkkitehti Olli Kivinen laati asemakaavoja uusien periaatteiden mukaisesti, mm. suunnitelmat Yliskylään, Lehtisaareen ja Pihlajamäkeen. Kaikilla näillä alueilla yhden tärkeän johtoaiheen muodosti rakennusten keskinäinen suhde ja sijoitus maisemaan. Tavoitteena oli luoda alueista arkkitehtonisia kokonaiskommitelmia, joissa maisemallisilla tekijöillä ja rakennusten suhteella maisemaan oli tärkeä rooli. Helsingin Pihlajamäki oli uuden veistoksellisen ”näköalakaupungin” merkittävimpiä toteutuksia, joka on nyttemmin myös asemakaavalla suojeltu.

Seuraava suunnittelijasukupolvi, jota Siltamäenkin suunnittelu edustaa, kohdisti kritiikkiä Pihlajamäkeä ja sen edustamaa kaupunki-ihannetta, ”metsälähiötä” kohtaan. Uudeksi kaupunkisuunnittelun ihanteeksi nousi tiivis kaupunkimainen lähiö, jonka esikuvana oli perinteinen suomalainen, matala ja tiiviisti rakennettu puukaupunki. Arvostelijat olivat sitä mieltä, että 1950- ja 1960-luvun lähiöillä ei ollut kaupungin eikä maaseudun etuja. Alueiden jäsentymätöntä kaupunkikuvaa, palveluiden puuttumista ja epäonnistunutta liikennejärjestelyä arvosteltiin. Kaupunkisuunnittelulla haluttiin luoda puitteet yhteisöllisyydelle ja uudentyyppiselle kaupunkimaisen asumisen tavalle. Uuden lähestymistavan iskusanaksi nousi slogan ”kompaktikaupunki = kontakti-

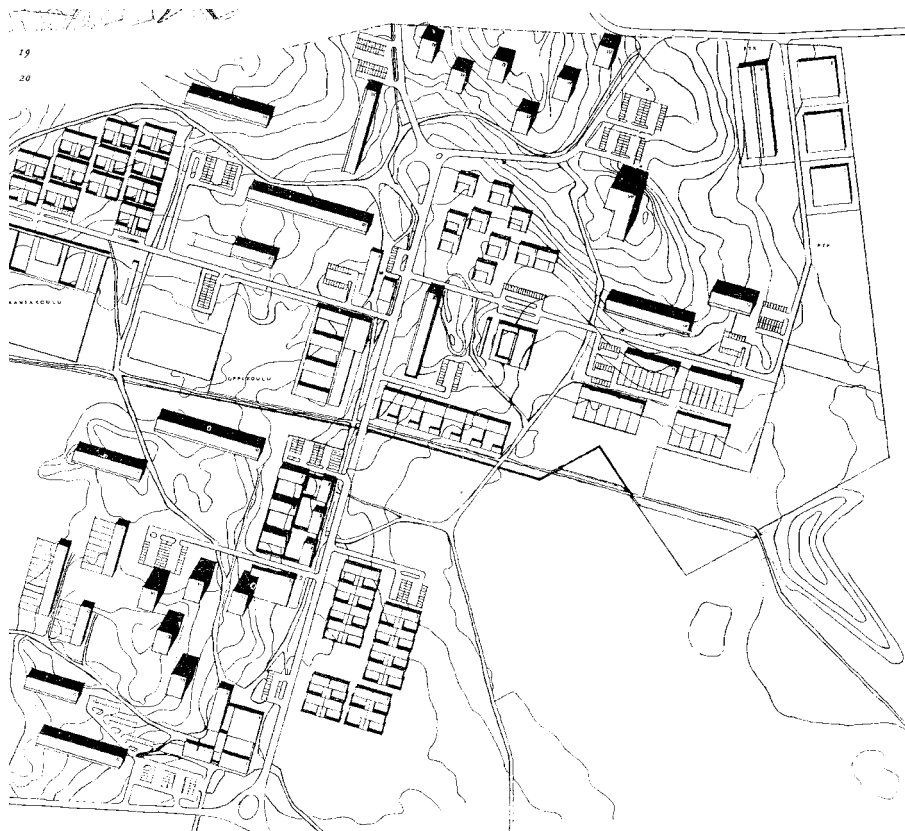
Tapiola. Väljä puutarhakaupunki.

Pihlajamäki. Veistoksellinen kaupunkirakenne.

Kortepohja. Kompaktikaupunki.

Pohjois-Tapiola, Pentti Ahola 1958. Alueen suorakulmainen tieverkosto ja rakennusten sijoittelu poikkeavat aikaisempien lähiöiden suunnittelusta. Autoliikenteen ja jalankulun erottaminen toisistaan, autojen sijoittaminen omille paikoitustonteille sekä ostoskeskuksen sijoitus alueen kokoojakadun varrelle ovat aiheita, jotka toistuvat myöhemmin Siltämäessä.

kaupunki”, jota myös Siltämäen suunnittelu puhtaassa muodossa edusti.

Ruutuverkkomaiseen järjestykseen perustuvan asemakaavan ensimmäinen esimerkki oli ollut jo Tapiolan pohjoisen lähiön asemakaava, joka laadittiin Pentti Aholan vuonna 1958 voittaman kilpailun pohjalta. Pohjois-Tapiolan suunnitelmasa noudatettiin osittain Tapiolassa 1950-luvulla toteutettujen puutarhakaupungin periaatteita, mutta samalla oltiin jo siirtymässä jäsentyneempään kaupunkirakentamismalliin (Arkkitiehti 4–5/1960). Ehdotus on Siltämäen tulevan asemakaavan kannalta kiinnostava, koska Pentti Ahola toteutti monet Pohjois-Tapiolan suunnittelussa soveltamistaan ideoista sittemmin Siltämäessä puhtaaksiviljellymmässä ja systemaattisemmassa muodossa.

Siltämäen alueen suunnittelu ja rakentaminen liittyi 1960-luvulla vaiheeseen,

jolloin kaupunkisuunnittelu oli murrosvaiheessa. Arkkitehti Bengt Lundstenin Jyväskylän Kortepohjan alueen kilpailuvoitosta vuonna 1964 tuli seuraavien vuosien nk. strukturalistisen kaupungin kaavoittamisen malli. Se oli yksi esikuva myös Siltämäen rakentamiselle. Arkkitehti-lehden artikkelissa 5/1967 Bengt Lundsten selostaa Kortepohjan suunnittelussa vaikuttanutta pyrkimystä pois hahmotomasta ja epäurbaanista metsäasutuksesta. Tavoitteena oli saada aikaan kaupunkimainen asuinympäristö matalahkoilla ja tiiviisti sijoitetuilla rakennuksilla, jossa palvelut sijaitsivat lähellä asukkaita ja asukkaat lähellä toisiaan. Yksittäisiä rakennuksia ei sijoitettu maaston muotojen mukaan sovittaen, vaan samaa korttelirakennetta, rakennustyyppiä ja perusmitoitusta toistettiin maastonmuodoista ja paikasta riippumatta.

Kortepohja toteutui kuitenkin vain osittain suunnitelmien mukaan. Näin kävi jatkossa monen muunkin 1970-luvun suunnitelman kohdalla, joiden alkuperäiset ideat latistui lopullisen toteutuksen myötä. Mukaan tuli mm. rakennusliikkeiden tehokas työmaateknikka nosturiratoineen. 1970-luvulta lähtien rakentaminen tapahtui yhä useammin teollisen tuotannon ja liukuhinnan ehdoilla. Samalla tehokkuuspyrkimys – usein suoranainen ahneus – valtasi alaa. Varsinkin lähiympäristön ja maiseman osuus asuinympäristön tärkeänä osatekijänä unohtui. Siltämäki on aikakaudelle poikkeuksellinen esimerkki siinä suhteessa, että alue toteutettiin ajan kaupunkihanteiden mukaisesti johdonmukaisesti loppuun asti yksityiskohtien laadusta tai asemakaavan alkuperäisistä periaatteista tinkimättä.

Puotilan luoteisos (Puotinharju). Kaava vahvistettu 18.7.1961

Kontula. Kaavat vahvistettu 16.8.1963 ja 17.5.1966

Myllypuro. Kaava vahvistettu 1.10.1962

Siltämäki. Kaavat vahvistettu 2.10.1968, 3.3.1971 ja 26.10.1971

Pentti Aholan pääkaupunkiseudulla kaavoittamia alueita. Aholan laatimissa kaavoissa näkyy, että saman suunnittelijan työssä voidaan havaita aikakaudelle tyypillinen kehitys väljästä ja avoimesta kaupunkirakenteesta kohti Siltämäen tapaista tiiviimpää kompaktikaupunkia.

Siltamäen suunnittelija Pentti Ahola

Siltamäen alueen suunnittelija, arkkitehti Pentti Ahola (1919–1972), kuului 1950- ja 1960-luvuilla professori Olli Kivisen ohella maamme toimeliaimpiin kaavoittajiin. Ahola työskenteli eri seutu- ja asemakaavatoimikunnissa sekä laati mm. Kymenlaakson aluesuunnitelman ja Rauman seutukaavan. Hän laati myös useita asemakaavoja Helsingin itäisille esikaupunkialueille. Ahola osallistui myös aktiivisesti keskusteluun kaupungin kehityksestä. Hän oli kantakaupungista irrallaan olevien itäisten esikaupunkien ja kaupunkiyksiköiden puolestapuhuja (Suomen Kunnallislehti 4/1963). Ahola seurasi kaupunkirakentamisen kehitystä ulkomailla ja teki opintomatkoja mm. Ruotsiin, Tanskaan, Hollantiin, Saksaan, Italiaan ja Ranskaan (Suomen Rakennustaiteen Museon arkitehtitiedosto).

Pentti Aholaa arvostettiin sekä kaavoittajana että rakennussuunnittelijana.

Hän on suunnitellut lukuisia yhden perheen taloja, julkisia rakennuksia sekä rivi- ja kerrostaloja mm. Tampereen Kaarilaan, Vantaan Pähkinärinteeseen ja Siltamäkeen. Siltamäen ohella Pentti Aholaa tunnetaan parhaiten Tapiolan Hakalehdon suunnittelijana. Alueen atrium-talojen yksinkertaiset, tasakattoiset rakennusvolyymit muodostavat yhtenäisen, tiiviin alueen viheriöivässä ja autottomassa ympäristössä. Ilmeeltään ulkomaailmasta sulkeutuvien julkisivujen sommitelu, umpipintojen ja niukan aukotuksen suhteet ja materiaalit edustavat korkeatasoista arkkitehtonista laatua samalla kun suunnitteluun sisältyi edistyksellisiä ideoita. Viimeksi mainittuihin kuului mm. atrium-pihan yhteydessä ollut tilavaraus perheen muuttuvien tarpeiden ja tilanteiden mukaan.

Pentti Ahola perheineen.

Tapiolan Hakalehto ja Tampereen Kaarilan asuinalue. Tyylikkyys, niukkuus, pienimittakaavaisuus ja luonnonläheisyys; näitä teemoja Pentti Ahola toistaa arkkitehtuurissaan.

ARKKITEHTUURITOIMISTO PENTTI AHOLA JA KUMPP.
HELSINKI 17 RAUHANKATU 13 A P. 18224

Pentti Ahola

Siltamäen alue sijaitsee noin 12 km Helsingin keskustasta pohjoiseen. Länsi- ja pohjoissivuiltaan se rajoittuu Keravanjokeen kaupungin rajalla.

Alueen perusjäsentely

Asuinkorttelit muodostavat kolme erillistä ryhmää, joista kaksi lähimäiksi jokirannan rinteitä sijoittuvaa on kaksikerroksisia lamellitaloja. Kolmas ryhmä tukeutuu kolmikerroksisena alueen eteläosassa nousevaan metsäiseen mäkeen. Kussakin kortteliryhmässä on sisäntulokadun päätteenä keskeinen toripaha, jolta haarautuvat kätelytiet asuintaloihin ja niiden välille muodostuville leikki- ja oleskelupihoille. Toripahalta johtaa suora jalankulku tie alueen keskukseen.

Keskus, johon sijoittuvat erilaisten myymälä- ja palvelutilojen lisäksi lastentarha sekä tiloja seurakunnan käyttöön, on tarkoitus rakentaa vuosina 1970–1971. Keskus on tarkoitus toteuttaa yhtenä kokonaisuutena siten, että eriluonteiset tilat rajautuvat yhteisiin katettuihin ja lämmitettyihin jalankulku- ja toritiloihin.

Autopaikat on ryhmitetty sisäntulokatujen varteen sijoituville erityisille tonteille, joiden reunamille on rakennettu autotalleja ja puoli-avoimia katoksia.

Alue on varattu Postisäästöpankin asuntosäästäjille. Sen valmistuttua vuoteen 1972 mennessä asukasluku on noin 3 000 henkeä.

Rakenteet ja materiaalit

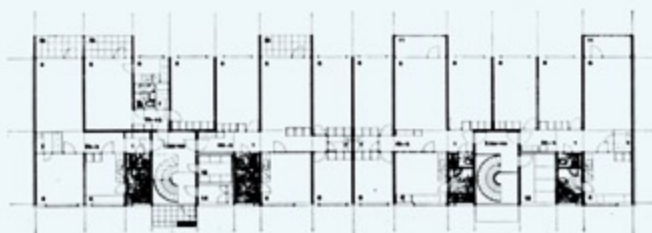
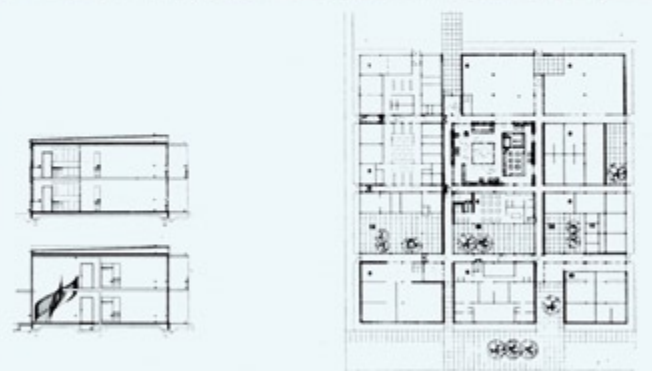
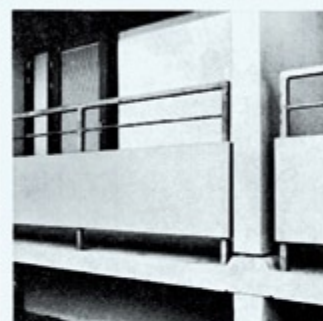
Alueen maapohja edellytti paalu-perustusta kauttaaltaan. Kellarikerroksia on rakennettu vain väestönsuojia varten. Säilytystilat on yleensä sijoitettu porrashuoneen tuntumaan.

Talojen runko-osat on valettu betonista paikalla suurmuottiteknikkaa käyttäen. Ulkoseinät on tehty pesubetonipintaista elementeistä.

Asuntojen keskipinta-ala on noin 70 m². Valtaosa asunnoista saa valoa talon kummaltakin sivulta. Äänihäiriöiden välttämiseksi kylpyhuone- ja wc-tilat on sijoitettu porrashuoneen tuntumaan.

Kustannukset syksyllä 1969

Asuntojen keskimääräinen neliöhinta oli 865 mk. Hinta jakautuu siten, että myyntihinta on 692 mk ja lainoituksen osuus 173 mk.

17

SILTAMÄEN ASUNTOALUE BROBACKA BOSTADSOMRADE

Suutarila, Helsinki
1967–1972

toimeksianto
Rakennuststo A. Puolimatka Oy

yleissuunnittelu
Arkkittsto Pentti Aho ja kumpp.
kunnallistekniikka
Ins.tsto Vesi-Hydro

rakenteet
A. Puolimatka Oy/suunnitteluos.
Ivi
Ins.tsto Olavi Pohjalainen

sähkö
A. Puolimatka Oy/suunnitteluos.
Istutukset
Ins.tsto Viatek

pääurakka
Rakennuststo A. Puolimatka Oy
vastaava mestari
Klaus Suominen

seja eivätkä rakennukset ole enää yhtä laadukkaasti suunniteltuja kuin Siltamäessä. Myöskään tulevan energiakriisin vaikutukset eivät näy vielä Siltamäessä. Asuntojen ikkunat ovat suuret ja lasipinta on paljon. Yksi alueen erityispiirteitä on se, että ensimmäisen kerroksen asunnoista on pääsääntöisesti maantasoyhteys omalle pihalle. Tämä on yksi alueen vahvuuksia vielä tänä päivänä ja tuo kerrostaloasumisen Siltamäessä – yhdessä rakennusten yleisen mataluuden kanssa – lähelle pientaloasumista.

Siltämäki oli esillä vuonna 1970 Suomi rakentaa -näyttelyssä. Alue kuuluu niihin harvoin Helsingin lähiöihin, joka sai aikalaistunnustuksen.

Suomi rakentaa oli vuodesta 1953 alkaen Suomen Rakennustaiteen museon päänäyttely, jossa esiteltiin maamme rakennustaiteen saavutuksia ja sen hetkistä tasoa. Vuoden 1970 näyttelykatalogin esipuheen mukaan tavoitteena oli antaa ”kokonaiskuva siitä, mihin rakentamisessa parhaimmillaan on päästy”. Näyttelyssä pääkaupunkiseudun parasta asuntorakentamista edustavat Siltamäen ohella Olari, Suvikumpu ja Tapiolan pohjoinen lähiö. Siltämäki oli päässyt varsin hyvään ja kovatasoiseen seuraan.

Maisemasuunnittelu

1960-luvulla alkanut rakentamisen voimakas kasvu muutti maisema-arkkitehtien työtehtäviä ja työkenttää. Maisemasuunnittelun metodien muutos näkyy selkeästi Siltamäen suunnittelussa. Laaja-alainen maisemasuunnittelu osana maankäytön suunnittelua eri kaavatasoilla yleistyi ja kompaktikaupunkiajattelu vaikutti myös ulkoalueiden suunnitteluun. Kompaktikaupungin ihanteiden mukainen korttelirakenteen tiivistäminen edellytti aikaisempaa tarkempaa pihasuunnittelua. Aikakauden suunnitteluihanteissa alettiin korostaa myös terveellisen ja turvallisen ympäristön merkitystä.

Siltamäen jo valmistuttua vuonna 1973 tuli rakennuslakiin uusi asetus, joka sisälsi säännöksiä leikki- ja oleskelualueiden järjestämisestä tonteille. Sisäasiainministeriön kaavoitus- ja rakennusosasto antoi tarkkoja asemakaavoitukseen ja osayleiskaavoitukseen liittyviä ohjeita asuinympäristön ja leikkialueiden suunnittelusta. Asuinympäristön suunnitteluohjeissa virkistysalueet oli mitoitettu tontti- ja korttelikohtaisesti asukasmäärään ja saatutettavuuteen nähden tietyn suuruisiksi. Lisäksi kaupunginosan tai asuntoalueen läheisyyteen kaavoitettiin laajempi toiminnoiltaan monipuolinen aluepuisto. Asuinalueiden viher- ja virkistysalueiden tuli muodostaa yhtenäinen viheralueverkosto. Normien mukaisesta virkistysaluesuunnittelusta tuli yleinen käytäntö 1970-luvulla.

Myös maisemasuunnittelua tukeva tutkimustieto lisääntyi. Mm. Asuntohallitus ja TKK:n yhdyskuntasuunnittelun laitos julkaisivat asuinalueiden suunnitteluun liittyvää tutkimustietoa ja suunnitteluohjeistoa. Maisemasuunnittelun tutkimus kohdistui mm. rakentamisen vaikutukseen maisemaan ja luonnonoloihin sekä kasvillisuuden merkitykseen asuinalueiden viihtyisyyteen. Käsitys viheralueiden funktiosta laajeni. Vihreyden esteettisen ja toiminnallisen funktion lisäksi alettiin korostaa viheralueiden ympäristöhygieenistä, pienilmastollista ja ekologista merkitystä. Katsottiin, että kasvillisuuden avulla pienilmastoa voidaan muuttaa suotuisammaksi ja vähentää sen avulla ympäristöhaittoja kuten vaimentaa melua ja sitoa liikenteen epäpuhtauksia. Siltämäki rakennettiin pienilmastollisesti epäedulli-

seen paikkaan avoimeen peltoaukeaan. Tämän haittoja pyrittiin kompensoimaan ajan tavoitteiden mukaisesti mm. laajoilla massaistutuksilla.

Siltamäen asemakaavassa Keravanjoen varsi jätettiin uuden asuinalueen laajaksi aluepuistoksi, josta viheryhteys jatkui leikkipuiston välityksellä alueen eteläpuoliselle moreenimäelle. Korttelikohtaisten leikkialueiden pinta-alat oli ajan tavan mukaan normitettu asukasmäärään nähden. Jokaista asuntoa kohden tuli korttelialueella olla 10 m² leikkialuetta. Siltamäen onnistunut yhtenäinen puistomainen miljöö syntyi Aholan toimistossa laaditun korttelikohtaisen pihasuunnittelun ja rakennussuunnittelun samanaikaisuuden tuloksena.

Siltaraidan korttelin puuton pihamiljö 1970-luvun alussa.

Istutussuunnitelmissa käytetty kasvilajisto oli aikakaudelle tyypillistä nk. vakio-lajistoa. Maataloushallituksessa oli laadittu suositus suunnittelussa käytettävistä ilmastollisesti kestävästä, hyviksi koetuista ja hyvin menestyvistä puista ja pensaista. Kaikki Siltamäen korttelialueilla käytetyt kasvilajit ovat luettelon mukaisia, helposti saatavilla olevia ja silloin muodinmukaisina pidettyjä kasvilajeja (Puutarhauutiset 1/69). Siltämäki oli esimerkkikohteenä Asuntohallituksen vuonna 1975 teettämässä tutkimuksessa, jossa selvitettiin luonnontekijöiden merkitystä asun-

Ote Vantaanjoen–Keravaajoen laakson sekä Tuomarinkylän kartanon alueen suunnitelmasta, Luostarinen-Pietilä, KSV 1971.

Vuonna 1971 puutarha-arkkitehti Katri Luostarinen ja arkkitehti Reima Pietilä laativat maisemasuunnitelman Vanhankaupunginlahdelta alkavalle Vantaa-Keravaajoen varren virkistysaluekokonaisuudelle. Suunnitelma oli ensimmäinen Helsingissä, jossa lähdettiin kehittämään toiminnallisesti ja maisemallisesti eri kaupunginosia yhdistävää laajempaa viheraluekokonaisuutta. Siltamäen uutta asuinalueita reunustamaan suunniteltu joenvarsipuisto oli osa suunnitelmaa. Sen mukaan Siltamäen uusi asuinalue tuli rajata metsäisellä reunavyöhykkeellä jokilaaksosta.

toalueiden lähiympäristön laatuun. Siltamäki sijoittui tutkimuksessa viihtyisyyden kannalta asuntoalueiden kärkijoukkoon. Alueen hyvinä ominaisuuksina pidettiin mm. korttelipihojen autottomuutta, hyvää jalankulkuverkostoa ja miellyttävää pihamiljöötä. Siltamäen pihat saivat osakseen myös kritiikkiä. Alkuaikoina, istutusten ollessa vielä pieniä, alan julkaisuissa arvosteltiin mm. alueen karuutta ja kasvillisuuden kaavamaisista sijoittelutapaa. Katsottiin, että vapaammin sommiteltu ja monipuolisempi kasvilajisto olisi antanut enemmän vaihtelua ja omaleimaisuutta korttelialueille.

Siltamäki nousemassa vanhaan kulttuurimaisemaan.

Siltamäen suunnittelun ja rakentamisen kuvaus

Asemakaavallinen perusratkaisu

Vuoden 1960 yleiskaavaehdotuksessa Suutarilan kaupunginosaan kuuluva Siltämäki oli yksi kaupungin pohjoisimmista asuntoalueista. Kaupunginhallituksen päätös laatia asemakaava Siltämäki-Suutarilan alueelle on vuodelta 1960. Kaupunginhallitus puolsi Siltamäen alueen käyttöä asuintarkoituksiin viisi vuotta myöhemmin, 19.8.1965.

Siltamäen ensimmäinen asemakaava no 5893, vahvistettu 2.10.1968

Pentti Aholan laatima Siltamäen alueen ensimmäinen asemakaavaehdotus on päivätty 6.2.1967. Suunnittelun lähtökohtina olivat Helsingin pitäjän kirkon kulttuurimaisema, Keravan joki ja avoimet peltomaisemat. Tavoitteena oli säilyttää maiseman avoimuus ja pitkät näkymät. Ympäristöön suunniteltiin tiivis kaupunkimainen asuntoalue. Talot ryhmiteltiin kolmeksi kortteliryhmäksi, yksi kolmikerroksisten lamellitalojen ryhmä tukeutui alueen eteläpuolella olevaan mäkeen ja kaksi kaksikerroksisten lamellitalojen ryhmää sijoitettiin jokimaiseman suuntaan. Tärkeitä suunnitteluperiaatteita olivat myös liikenteen erotteluperiaate sekä asuinalueen suhteen keskeisesti sijoittuva ostoskeskus.

Ensimmäisen asemakaavaehdotuksen ollessa viimeistelyvaiheessa julkaisiin Helsingin Seutukaavaliiton toimesta laadittu Seutulan lentokentän melualue tutkimus. Tutkimuksessa todettiin, että Siltämäki tulisi olemaan lentokentän tulevan kolmannen kiitoradan noususektorin melualueella. Tästä johtuen Sisäasianministeriö vahvisti asemakaavan ainoastaan itäpuolen neljän korttelin osalta, huoltorakennus- ja paikoitus-

kortteli 40001, Siltakoivun korttelin itäosa 40004, Siltaraidan kortteli 40008 sekä ostoskeskuksen kortteli 40005 siten, että liikerakennukset ja paikoitus olivat vahvistetulla alueella ja yleisten rakennusten tontit jäivät vahvistamattomalle alueelle.

Siltamäen toinen asemakaava no 6495, vahvistettu 3.3.1971 (Ostoskeskus)

Siltamäen toinen asemakaavaluonnos laadittiin pelkästään ostoskeskusalueen varten. Suunnitelmia oltiin kehitelty eteenpäin ja ostoskeskuksesta haluttiin tehdä yhtenäinen katettu kokonaisuus. Myös ostoskeskuksen tilaohjelma oli muuttunut. Selvityksissä oli käynyt ilmi, että aluekeskukseen toivottiin myös muita palveluita kuin ensimmäisen kaavaluonnoksen mukaiset peruspalvelut. Uutta oli ravintola, kahvila, kemiallinen pesula, kaksi vuokrattavaa saunaosastoa uima-altaiseen sekä neuvola ja lääkärin vastaanotto. Toinen yleisten rakennusten tonteista varattiin seurakuntakodin käyttöön. Tontille alun perin suunniteltu nuorisotila siirrettiin liiketilojen yhteyteen. Lastentarhain lautakunta esitti, että uuteen kaavaan varattaisiin tiloja 100 lapsen lastentarhaa ja 30 lapsen lastenseimeä varten.

Aholan uuden asemakaavaluonnoksen ja hänen laatimansa selvityksen pohjalta asemakaavaosastolla laadittiin asemakaavan muutos, joka vahvistettiin 3.3.1971. Uudessa asemakaavaluonnoksessa liikerakennusten tontit yhdistettiin ja ostoskeskuksen kohdalla oleva Kaksostenpolun osuus liitettiin tonttiin. Tontin kerrosalaksi merkittiin 3 500 kerros-m², jonka lisäksi tontille sai rakentaa 1 200 kerros-m² katettua, lämmitettävää käytävä- ja toritilaa. Ostoskeskuksen piha-alueelle oli tarkoitus tuoda runsaasti luonnonvaloa kattovalaistuksen avulla.

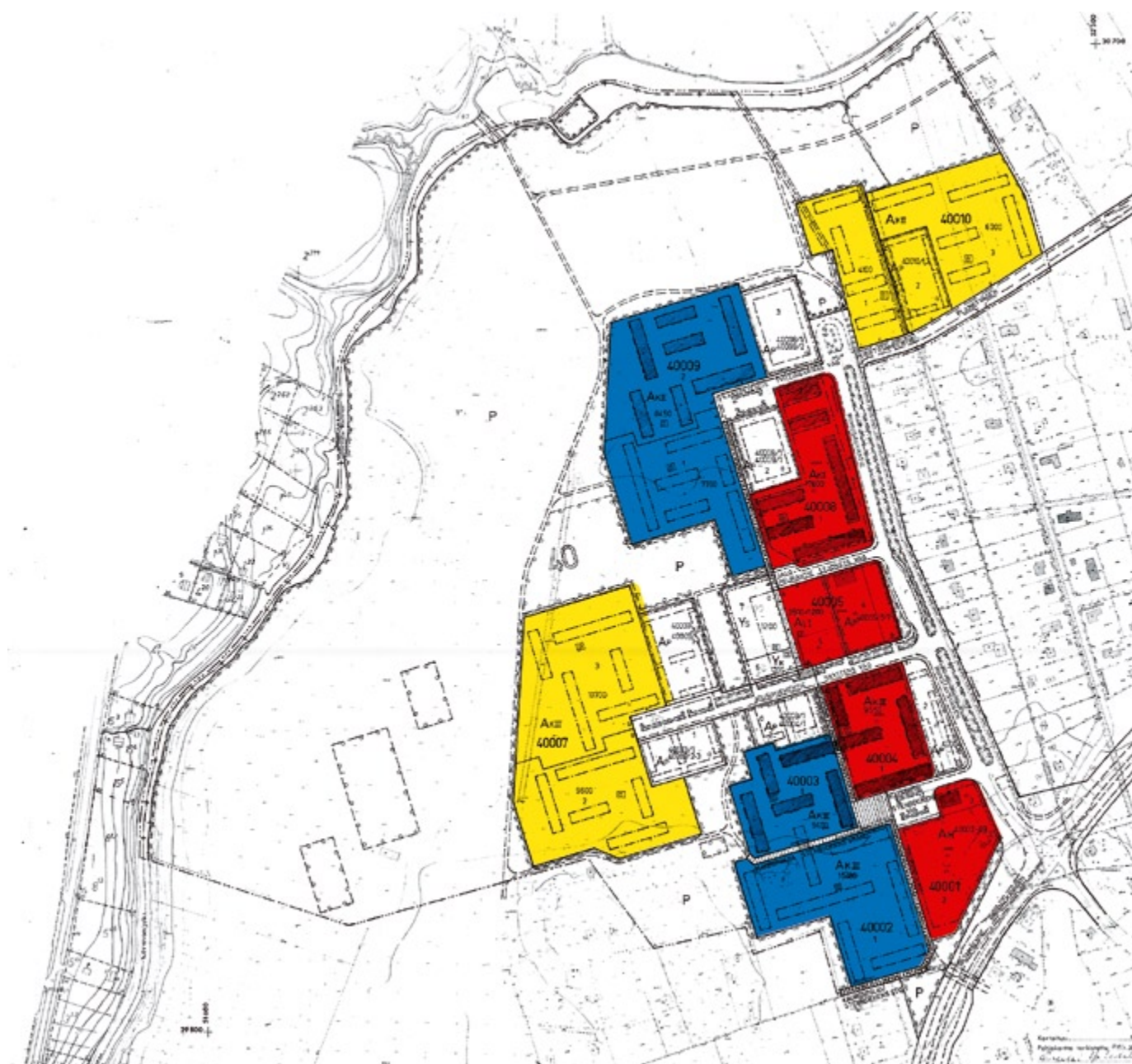
Siltamäen kolmas asemakaava no 6528, vahvistettu 26.10.1971

Siltamäen kolmas asemakaavaluonnos käsittää ensimmäisessä luonnoksessa esitetyt, mutta silloin hyväksymättä jääneet korttelit 40002, 4003, 40007 ja 40009 sekä uutena lisäyksenä kaava-alueen koilliskulmaan sijoittuva kortteli 40010.

Luonnoksessa kortteliä 40007 muutettiin. Näiden kahden tontin viisitoista kaksikerroksisista rakennusta muutettiin kymmeneksi kolmikerroksiseksi rakennukseksi. Korttelin rakennustehokkuus pysyi kuitenkin samana. Ainoastaan alueen pohjoisimmat korttelit 40008, 40009 ja 40010 jäivät kaksikerroksisiksi. Uuteen asemakaavaan lisättiin määräys, jonka mukaan asuinrakennukset oli rakennettava siten, että lentoliikenteestä aiheutuva melutaso ei saanut nousta yli 60 dB asuinhuoneissa.

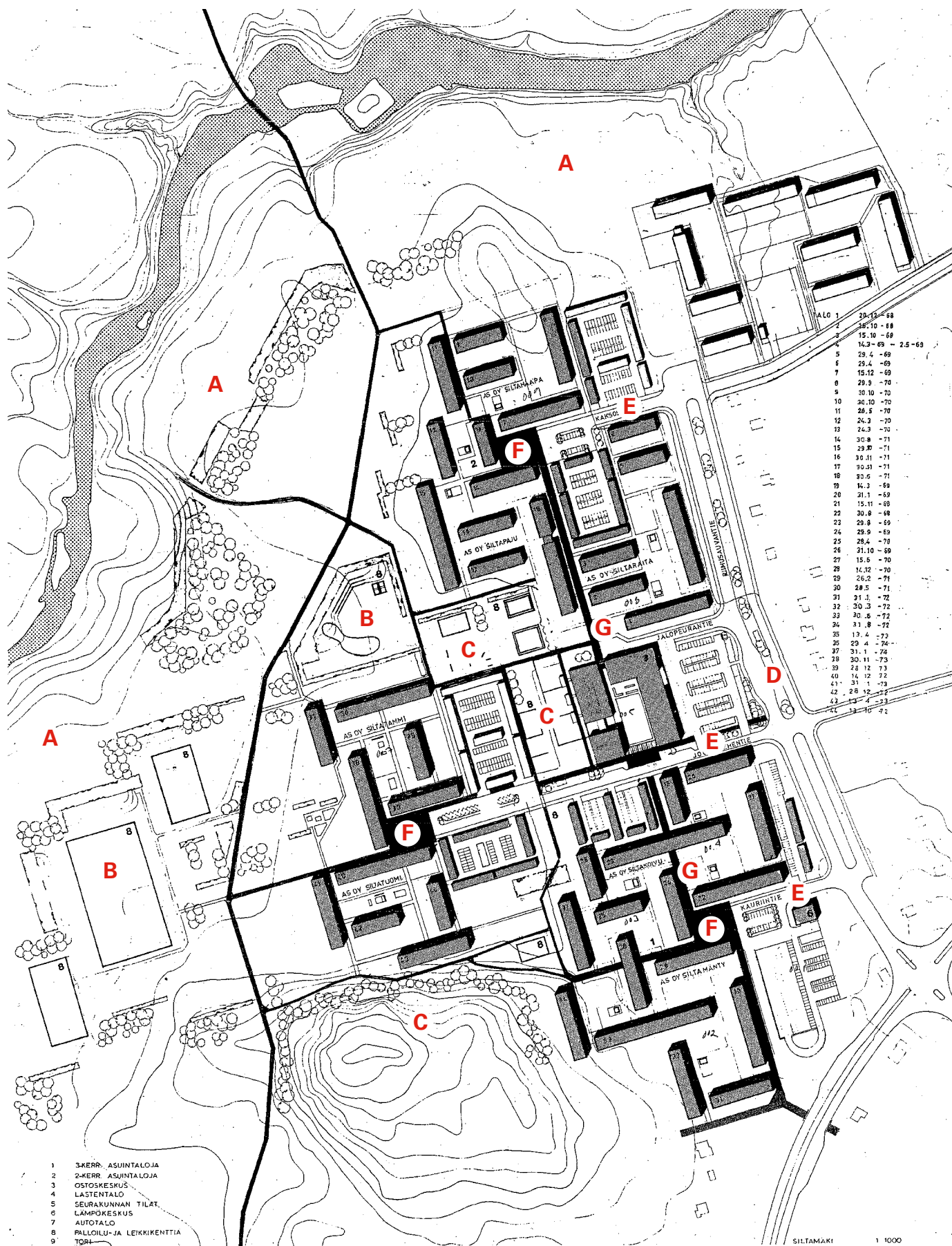
Autopaikat oli jo ensimmäisessä asemakaavaluonnoksessa sijoitettu omille paikoitustonteilleen sisätulokatujen varteen. Autopaikkojen mitoituksessa käytettiin normia 1 autopaikka / asunto (asuntojen keskikoko on 65.5 m²). Rakentamiskana laadittiin alueen rakentajan toimesta kysely, jonka tuloksena vuoden 1970 asemakaavaan liitettiin määräys, jonka mukaan ainoastaan 60 % autopaikoista tuli rakentaa heti ja loput sitä mukaan kun maistraatti piti tarpeellisena. Eteläiselle huoltorakennusten tontille suunniteltu kaksitasoinen paikoitustalo jäi toteuttamatta.

Korttelit 40003 / Siltakoivu (rakennuslupahakemus 1967), 40009 / Siltahaapa ja Siltapaju (rakennuslupahakemus 1967) ja 40002 / Siltamänty (rakennuslupahakemus 1969) rakennettiin poikkeusluvalla ennen kuin Siltamäen kolmas asemakaava vahvistettiin.

Siltamäen asemakaava vuodelta 1971.

- Vuonna 1968 vahvistetut korttelit
- Poikkeusluvalla rakennetut korttelit
- Vuonna 1971 vahvistetun kaavan mukaan rakennetut korttelit.

Suunnitelman selostus

Siltamäki suunniteltiin 3 000 asukkaalle. Asemakaavaselostuksen yleisperusteluiden mukaan. Siltamäen asemakaavasuunnittelun tärkeimpänä lähtökohtana olivat maisema- ja miljöökysymykset ja Siltamäen maisemien laakeus ja pitkät näkymät olivat ensiarvoisen tärkeitä tekijöitä etsittäessä alueelle rakennustyyppiä.

Aluetta varten kehitettiin rakennustyyppi, joka luontevasti toistuvina ryhminä liittyi maisemaan. Maisemallisista syistä haluttiin välttää yksitoikkoisuutta ja liian hallitsevia rakennusvolyymeja. Tästä huolimatta alueelle rakennettiin ensimmäisistä suunnitelmista poiketen pääosin kolmikerroksisia rakennuksia. Asuin-

korttelit sijoitettiin kolmeen puistovyöhykkein selkeästi eroteltuun kortteliryhmään. Suorakulmaisten kortteleiden vaihtelevalla koolla ja muodoilla vältettiin yksitoikkoisuus ja muodostettiin vaihtelevia näkymiä asuntokortteleiden sisältä ympäröivään maisemaan.

Asemakaavassa rakennuksille määrättiin enimmäiskorkeudet: 3-kerroksiset asuinrakennukset saivat olla enimmillään 11 metriä, kaksikerroksiset asuinrakennukset, ostoskeskuksen liikerakennukset ja yleiset rakennukset sekä huoltorakennus enimmillään 8 metriä ja paikoitusalueiden rakennukset 2,5 metriä. Asemakaavassa määrättiin myös, että rakennukset ja pihamaajärjestelyt tulisi suunnitella kortteleittain yhtenäisesti aitaamatta korttelin sisällä olevia tontinrajoja.

Asuntokortteleiden autopaikat oli ryhmitetty sisäänatulokatuja varten erityisille autopaikkojen tonteille. Jokaiselle paikoitustontille oli merkitty autokatosten rakennusalat. Tavoitteena oli rajata pysäköintikentät laitoja kiertävillä autokatoksilla ja saada autot pois näkyvistä katukuvasta. Suunnitelmassa autotallit ja autokatokset rajasivat paikoitusalueita ja paikoitustonttien keskiosiin jäi tilaa avopaikoille. Aholan toimistossa työskennellyt arkkitehti Ilmari Tawaststjerna on korostanut näiden rajaavien autotallirakennusten merkitystä Siltamäen kokonaissuunnitelmalle (Suullinen tiedonanto, Siltamäen kaavoitusta koskeva keskustelu 2007).

Asuntokatuja päätettiin suunnitella niin laajoiksi, että niille voitiin osoittaa yleisiä pysäköintipaikkoja. Ostoskeskuksen pysäköintialueen oli tarkoitus palvella iltaisin vieraspysäköintipaikkana.

Ostoskeskus sijoitettiin ajan ihanteiden mukaisesti alueen keskelle pääjalan kulkureitin ja sisääntuloväylän varrelle. Alueen lämpökeskus sijoitettiin alueen eteläosaan huoltorakennusten tontille.

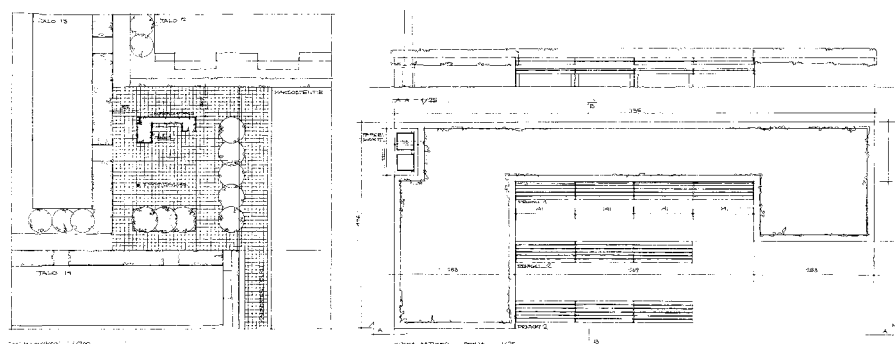
Siltamäen johdonmukaisen ja laadukkaasti toteutetun kokonaisuuden tärkeitä osatekijöitä oli se, että sama suunnittelija laati sekä asemakaavan, rakennusten että lähiympäristön toteutussuunnitelmat. Saman suunnittelijaryhmän tinkimätön käden jälki näkyy asuinrakennusten, autotallien ja -katosten, lämpökeskuksen ja ostoskeskuksen arkkitehtuurissa, kaikkia rakennuksia yhdistävässä materiaali- ja värivalinnoissa sekä aukoiden ja raiteiden toteutuksessa. Myös pihojen istutuseriaatteen noudattelivat samaa suunnitelmaa pihan leikkivälineitä ja kiipeilyte-
lineitä myöten.

Aikakauden kaupunkisuunnitteluihanteet toteutuivat Siltamäessä ansiokkaalla tavalla. Geometrinen ja tiivis kaupunkirakenne, vaihtelevat korttelit, vehreät pihat ja laaja puistoalue tekivät alueesta poikkeuksellisen. Matalaa ja kompaktia 1970-luvun arkkitehtuuria edustavaa asuinaluekokonaisuutta ei ole missään muualla Helsingissä toteutettu yhtä johdonmukaisesti.

Illustraatio vuodelta 1973

- A Keravanjoen varsi säilytettiin leveänä luonnonmukaisena vihervyöhykkeenä. Jokuoman ja asutuksen väliin jäi keskimäärin 250 metrin levyinen puistovyöhyke.
- B Asuntoalueen reunaan suunniteltiin urheiluväylä ja oleskelupuisto.
- C Aluepuistoon liittyi alueellinen leikkipuisto leikkikenttärakennuksineen. Puistovyöhyke ulottui ostoskeskuksen tuntumaan. Päiväkotia ja seurakuntakeskus avautuivat viheralueelle. Kaava-alueen eteläosassa alueen sisäinen puistovyöhyke päättyi metsäiseen mäkeen.
- D Liikenteen erotteluperiaate suunniteltiin ja toteutettiin johdonmukaisella tavalla. Alueen päätieltä, Suutarilantieltä, liikenne johdettiin vanhan pientaloalueen länsipuolelle rakennetulle uudelle kokoojakadulle Riimusauvantielle. Uudella kokoojakadulla oli suunnitelmien mukaan istutuskasvialue erottellut ajoradat. Länsipuolinen ajorata oli mitoitettu uuden kerrostaloalueen liikennettä varten kun taas itäpuolinen ajorata palveli alueen vieressä sijainnutta 1950-luvun pientaloaluetta.
- E Kokoojakadulta kolme sisääntulokatuja johti asutukseen.
- F Katujen päätteinä olivat nk. kontaktipihat, jotka oli tarkoitettu kaupunkimaisiksi aukioiksi asukkaiden kokoontumista ja tapailua varten. Kolmen asuin-kortteliryhmän kontaktipihalta kävelytiet haarautuivat asuintaloihin ja niiden väliin muodostuville yksityisemmille leikki- ja oleskelupihoille.
- G Kontaktipihoja yhdisti alueen keskeinen kävelyräiti, joka oli koko alueen selkäranka ja kävelytievierakoston pääraitti.

Kaksostentien korttelipihan alkuperäinen suunnitelma.

Viheralueet ja maisemasuunnittelu

Siltämäen viheralueiden suunnittelu muodosti asemakaavasuunnittelun tärkeän osan. Asemakaavaillustraatiosta näkyy miten asuinalue ja siihen liittyvät rakennetut puistot oli rajattu leveällä puu- ja pensasvyöhykkeellä luonnonmukaisemmas- ta jokivarresta. Myös alueen eteläpään moreenimäki säilytettiin luonnonmukaisena. Urheilualue liittyi pengerretyn oleskelualueen välityksellä asuntoalueiden rajaamaan suojaisaan leikkipuistoon. Maaston muotoilu ei kaavaillustraatiossa ole esitetty, mutta alueella sijainneesta luonnonlähteestä oli suunniteltu muotoiltu vesiallas oleskelupuistoon. Asemakaavassa oli määräys, jonka mukaan asuntoaluei-

den korttelialueille tuli varata 10 m² yhtenäistä leikki- ja oleskelu- aluetta asuntoa kohti. Jo asemakaavoitusvaiheessa nähtiin istutusten suuri merkitys sekä pien-ilmaston että avoimeen maisemaan rakentuvan alueen viihtyisyyden kannalta.

Koko aluetta koski asemakaavamääräys, jonka mukaan alueita, joita ei käytetä rakentamiseen, tuli istuttaa. Alueen miljöö- n kannalta erityisen tärkeäksi muodostui asemakaavassa käytetty määräys, jonka mukaan sekä rakennukset että pihamaat tuli suunnitella kortteleittain yhtenäisin periaattein aitaamatta korttelin sisällä olevia tontin rajoja. Puistoalueen rakentamisen aikana Aholan alkuperäisiä istutusperiaatteita muutettiin ja maastoa

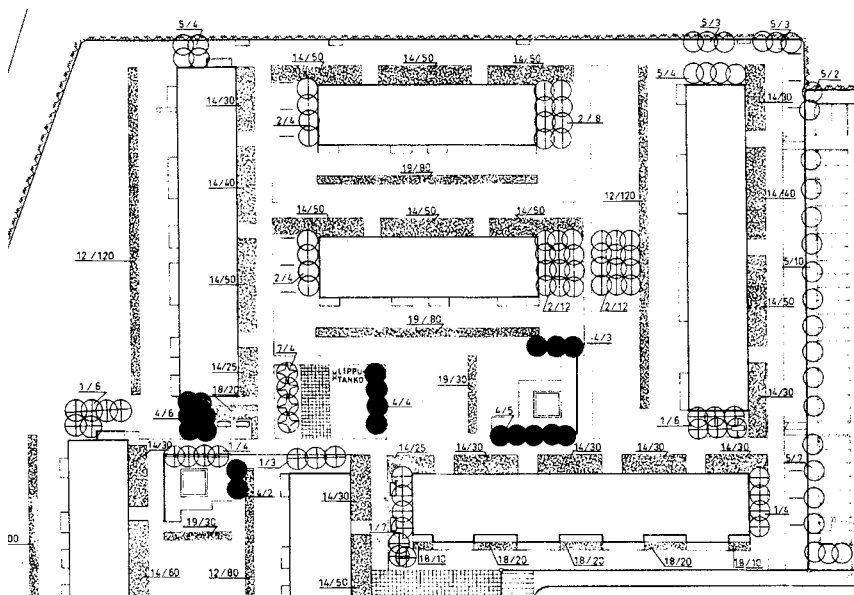
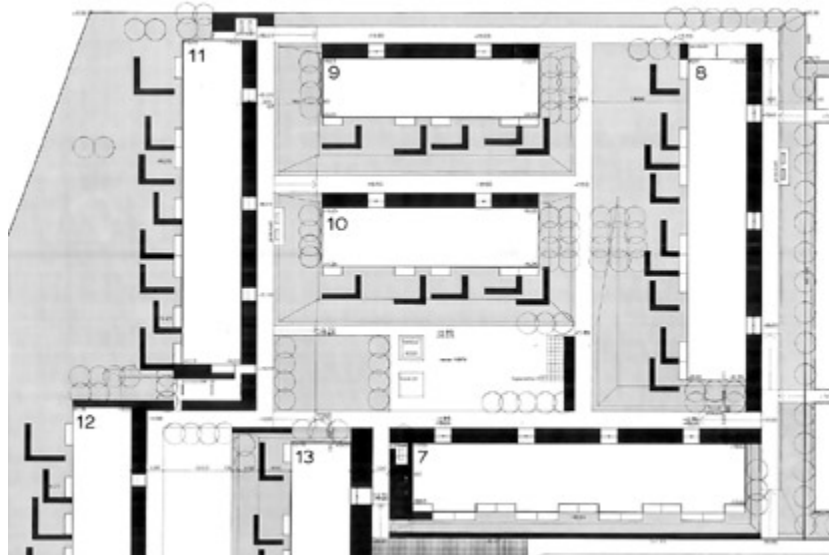
muokattiin käyttämällä rakennusaikaisia ylijäämämassoja.

Pihasuunnitelmat

Asemakaavan mukaiset korttelikohtaiset pihojen yleissuunnitelmat laadittiin Aholan toimistossa rakennussuunnittelun yhteydessä. Siltämäen suunnittelua koske- viin suunnittelukokouksiin osallistui tuol- loin myös maisemasuunnittelun apulais- professorina toiminut Leena Lisakilla.

Pihasuunnitelmista ilmenevät toimin- tojen sijoittelu, maastojärjestelyt, pinta- materiaalit sekä puiden ja pensaiden ryh- mittelyperiaatteet. Suunnitelmissa ei kui- tenkaan esitetty yksityiskohtaista kasvi- luetteloa. Alueen suunnitteluperiaatteet ovat koko alueella yhtenäiset. Korttelin vaihteleva koko, muoto ja sijainti ja istu- tussuunnitelman mukaiset kasvilajivalin- nat vaikuttivat piha-alueiden pihoittain yk- silöllisesti vaihtelevaan ilmeeseen. Kort- teleiden sisälle muodostui suuria suojai- sia pihoja. Korttelialueiden sisällä puu- ja pensasryhmät rajasivat toiminnallisia alu- eita muodostaen puoliavoimia ja sulkeu- tuneita tiloja. Rakennusten sisäänkäynnit oli pääosin sijoitettu pihan puolelle.

Useimmilla pohjakerroksen asunnoil- la oli oma yksityinen kooltaan vaihteleva, usein yleisestä piha-alueesta korotettu pihamaa. Pihat esitettiin rajattaviksi yhteisistä alueista vaihtelevan kokoisil- la L-muotoisilla pensasvyöhykkeillä. Kas- vien ryhmittelyperiaatteet olivat osa kort- telien kokonaissuunnitelmaa. Myös kas- viryhmittelyt noudattelivat rakennusten

Siltahaapa (ylh.). Pentti Aholan toimiston pihasuun- nitelma, jossa toteutuivat selkeät periaatteet: suora- kulmainen pihakäytäväverkosto, puu- ja pensasryh- mien rajaamat pihakentät ja porttiaiheet sekä asun- topihojen rajausta pykäläillä L-muotoisilla pensas- tutuksilla.

Siltahaapa, Viatekin istutussuunnitelma (alh.). Istu- tussuunnitelma noudattaa pääpiirteissään Aholan suunnitelman periaatteita. Piha-alueen selkeä jäsen- tely on kuitenkin hämärtyne- t. Eroja on mm. kenttäalu- een jäsentelyssä ja pintamateriaalien käytössä. Yksi- tyispihojen L:n muotoinen raja- us on muuttunut suo- raksiksi. Kasvilajit ja määrät ovat merkitty pihasuunni- telmiin.

suorakulmaista koordinaatistoa. Kasvilisuus esitettiin istutettavaksi kaavamaisesti suoriin riveihin suorakaiteen tai neliön muotoisiksi tiiviiksi puu- tai pensasryhmiksi, esimerkiksi neljän puun neliöksi tai kuuden puun suorakulmioksi. Puurivejä ja -ryhmiä sijoitettiin myös kulkureittien varalle, rakennusten päätyihin, autokatos-ten reunoille ja paikoitusalueille. Puurivit ja -ryhmät suunniteltiin ohjaamaan kulkua, rajaamaan pihaa eri toiminnallisiin alueisiin, toimimaan näkösuojina ja antamaan suojaa tuulilta ja auringonpaah-teelta. Rakennusten sisäänkäyntien yhte-teen esitettiin erittäin vaikuttavat, suora-viivaiset laajat massaistutukset, mikä toi alueelle mielenkiintoisen ja voimakkaan geometrisen aiheen. Tämä on yksi niitä aiheita, joka on myös toteutunut alkupe-räisistä istutussuunnitelmista.

Pihakäytävät ja leikkialueet suunniteltiin pääosin hiekkapintaisiksi. Ne pihakäytävät, jotka muodostivat osan alueen keskeisestä jalankulkuraitista, oli esitetty päällystettäväksi betonilaa-toilla. Myös pihojen pienet pensasaidoilla raja-tut oleskelualueet ja lipputankojen alus-tat oli päällystetty neliömäisin betonilaa-toin. Yksityiskohtiin menevästä suunnit-telusta kertoo mm. se, että Aholan toi-mistossa laadittiin Siltamäen asuinalu-eelle omat suunnitelmat pihavälineille, hiekkalaatikoille, kiipeilytelineille ja kei-nuille. Varsinkin tyylikkää kiipeilytelineet oli suunniteltu alueen yleisilmeen ja 1970-luvun geometrian hengessä.

Istutussuunnitelmat

Tarkemmat istutussuunnitelmat laadittiin Insinööritoimisto Viatek Oy:ssä vuosina 1968–1973. Istutussuunnitelmien laatijoina olivat puutarhasuunnittelija Pauli Hakala ja tanskalaissyntyinen puutarhasuunnittelija F. Franskog. Istutussuunnitelmat noudat-telivat pääpiirteissään Aholan toimistossa laadittuja pihojen yleissuunnitelmia. Istu-tusten kaavamaiset ja geometriset ryhmit-tely- ja istutusperiaatteet säilyivät. Suun-nitelmien sommitelmallisesti merkittävim-pänä erona voidaan pitää yksityispihojen rajaavien L-muotoisten pensasistutusten korvaamista suorilla pensasriveillä. Tämä muutos oli valitettava ja pudotti alueelta yhden mielenkiintoisen aiheen pois.

Myös pihan toimintoja rajaamaan suunniteltuja puu- ja pensasrivejä jä-

tettiin paikoin pois, toisaalta yksittäisiä puuistutuksia lisättiin. Tiheillä istutuksil-la ja saman lajin runsaalla käytöllä saa-tiin aikaan vaikuttava ja yhtenäinen ilme alueelle. Istutuksiin valittiin nopeakasvui-sia ja reheviä kasvilajeja. Käytetyillä kas-veilla oli suuri koriste-arvo kuten värikkää-t lehdet tai kaunis syysväriyty. Istutuksis-sa suositittiin lehtipuita. Yleisemmin käy-tettiin metsävaahteraa, koivua, vuorijala-vaa ja pihlajaa. Näitä lajeja oli lähes jokai-nessa korttelissa. Tammea, tuomipihlajaa, mongolianvaahteraa, tataarinvaahteraa ja koristeomenapuuta käytettiin vain muu-tamassa korttelissa.

Havupuita suunnitelmissa esiintyi suh-teellisen niukasti. Käytettyjä lajeja olivat mänty, kuusi, siperian jalokuusi ja lehti-

Siltaraidan kortteli 1960-luvulla ja keväällä 2007.

kuusi, serbian kuusi, japanin marjakuusi ja vuorimänty. Pensaita käytettiin eni-mäkseen massaistutuksina. Yleisimmin käytettyjä pensaita olivat punalehtinen happomarja- ja tuhkapensas. Niitä käytet-tiin sisäänkäyntien yhteydessä leikattuina massaistutuksina ja ne muodostivat ra-kennusten rinnalle voimakkaan geomet-risen aiheen. Kukkivista pensaista ylei-simmin käytettyjä olivat kurtutulehtiru-u-sut, punalehtiruusut, hanhikit, angervot, kuusamat, kultaherukat ja marjaomena-pensaat.

Aluepuisto

Siltamäen merkittävin viheralue oli alueen länsireunaan, Keravanjoen varteen, suunniteltu aluepuisto. Aluepuistoon kuuluivat Keravanjoen varsi, Siltamäen liikuntapuisto ja pellolle rakennettu laaja maisemapuisto. Maisemapuiston puistosuunnitelman laati tanskalaissyntyinen maisema-arkkitehti Harald Carstens Helsingin kaupungin rakennusvirastossa 1972. Avoimesta entisestä viljelymaisemasta suunniteltiin keskieuropalaisvaikutteinen avoin maisemapuisto pehmeästi muotoiltuine nurmipintoineen ja tiiviine puu- ja pensasryhmineen.

Siltamäen asuinalueen rakentamisesta syntyneistä maamassoista muotoiltiin maisemapuistoon loivaluiskaiset kumpuilevat mäet. Mäen reunoille ja luiskiin suunniteltiin tilaa muodostavia tiiviitä havu- ja lehtipuuryhmiä. Kumpuileva maisemapuisto koostui useammasta harjanteesta, jotka nousivat 3–4 metriä maan-tason yläpuolelle. Puisto suunniteltiin kehystämään alueella jo olevaa luonnon lähettä. Lähde laajennettiin laajaksi ovaalin muotoiseksi lammeksi, jonne ohjattiin kumpareiden sadevedet.

Puiston suunnittelusta, täyttömäen muotoilusta ja istutuksista ovat eri vaiheissa vastanneet puutarhasuunnittelijat Harald Carstens, Veikko Hätälä, Terttu Hilli ja Terttu Nukari. Puiston suunnitteluun ja toteutukseen osallistuivat myös mm. Erkki Koskiniemi ja Reijo Hahkala. Puiston toteutus alkoi vuonna 1972. Puistoa rakennettiin vaiheittain ja se valmistui lopullisesti vasta vuonna 1989. Vuonna 1997 puistoon sijoitettiin kuvanveistäjä Radoslaw Grytan teos ”Monumentti ta-

vallisille”. Teos käsittää kaksitoista tekstiä ja hiomatonta graniittikiven lohka- retta, jotka on sijoitettu nurmelle 50×50 metrin kokoiselle alueelle. Grytan ympäristöteos tuo vaikuttavan uuden lisän maisemapuistoon.

Siltamäen toinen merkittävä puisto on leikkipuisto Jalopeuranttiellä. Puiston pin- ta-ala on 5 400 m² ja sen perustamisvuosi 1982. Leikkipuisto sijoittuu suojaisas- ti miltei kortteleiden sisään lähelle ostos- keskusta. Kortteleiden puolella muotoiltu rinne erottaa leikkialueen asumisesta.

Lampi on alusta asti ollut aluepuiston tärkeä ele- menti.

Siltamäen aluepuistolle löytyy mielenkiintoinen ai- kalaisvastine Ruotsista, Östersundin kaupungin kau- punginosapuistosta, jonne maisema-arkkitehti Rolf- Gunnar Andersson laati vuonna 1970 puistosuun- nitelman. Yhteys Siltamäen maisemapuistoon on il- meinen.

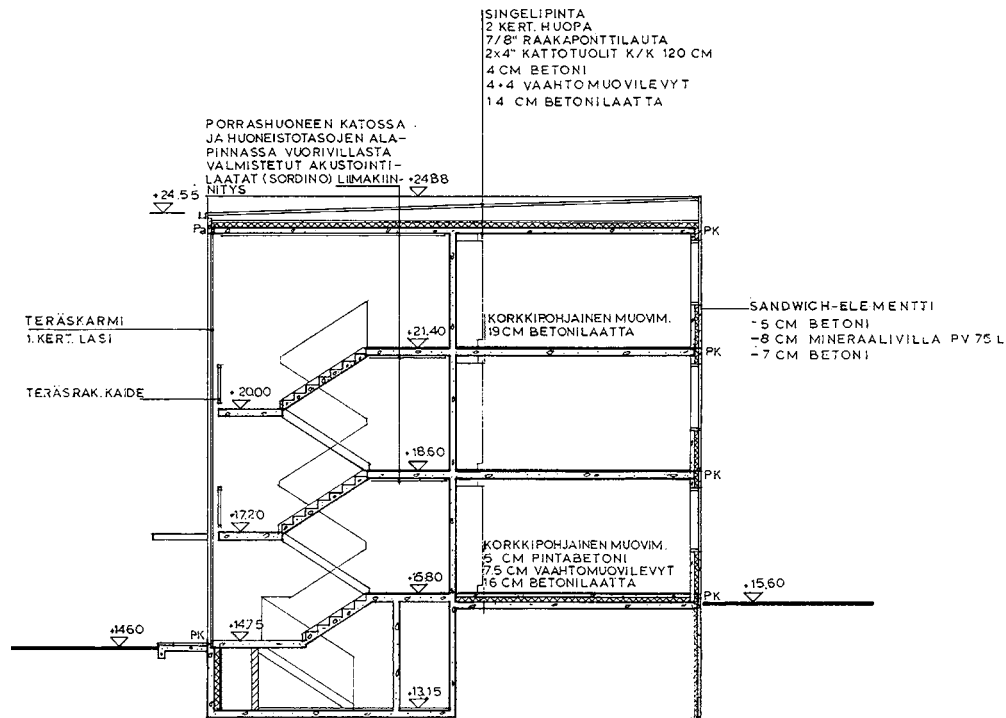
Harald Carstensin Helsingin kaupungin rakennusvi- rastossa laatima puistosuunnitelma. Kuvassa näkyy pohjoisosan, kumpuilevan maiseman muodot, lampi sekä Siltahaavan ja Siltapajun kortteleiden ja puiston väliin suunniteltu suojavyöhykeistutus.

Rakennusten suunnittelu

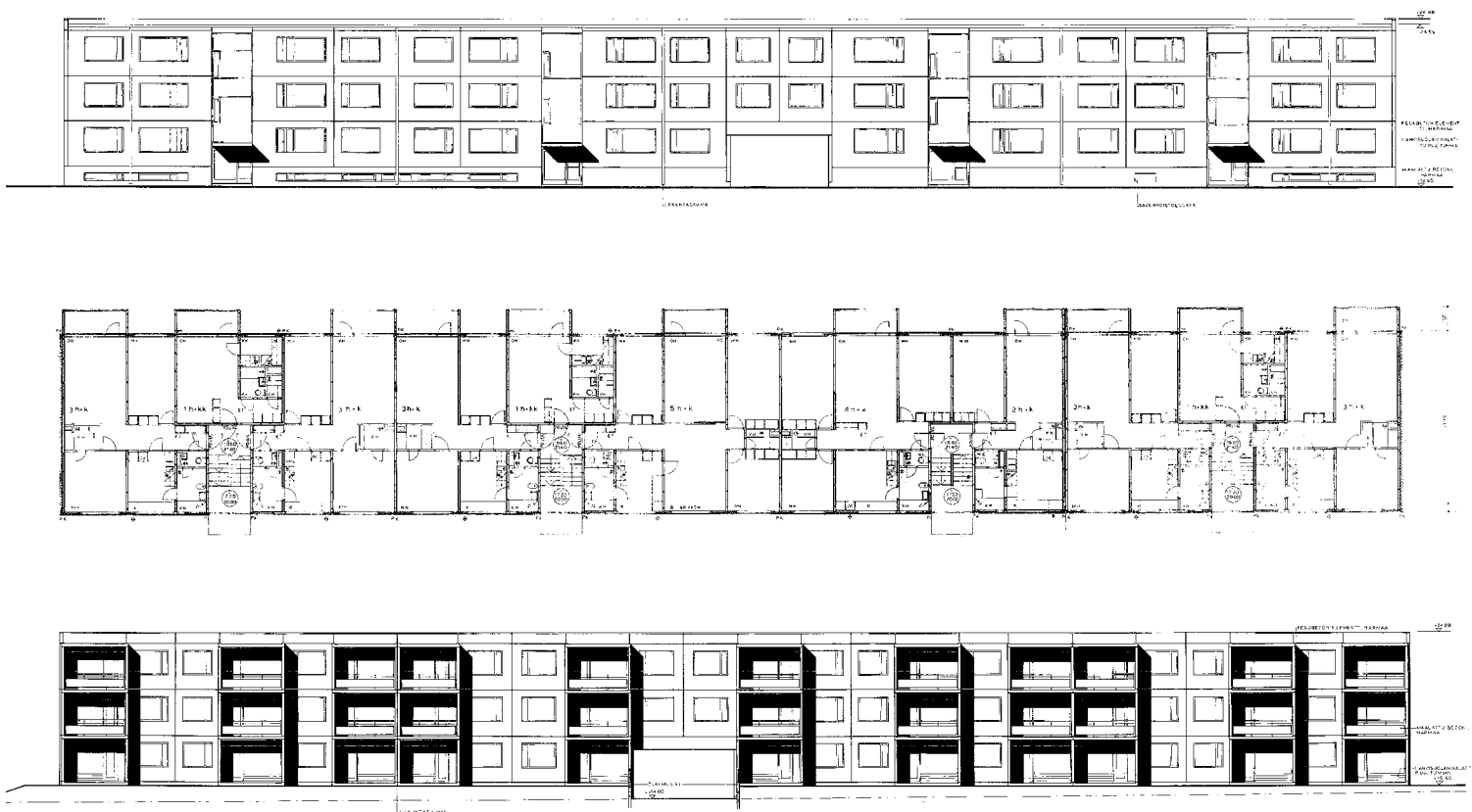
Asuinrakennukset

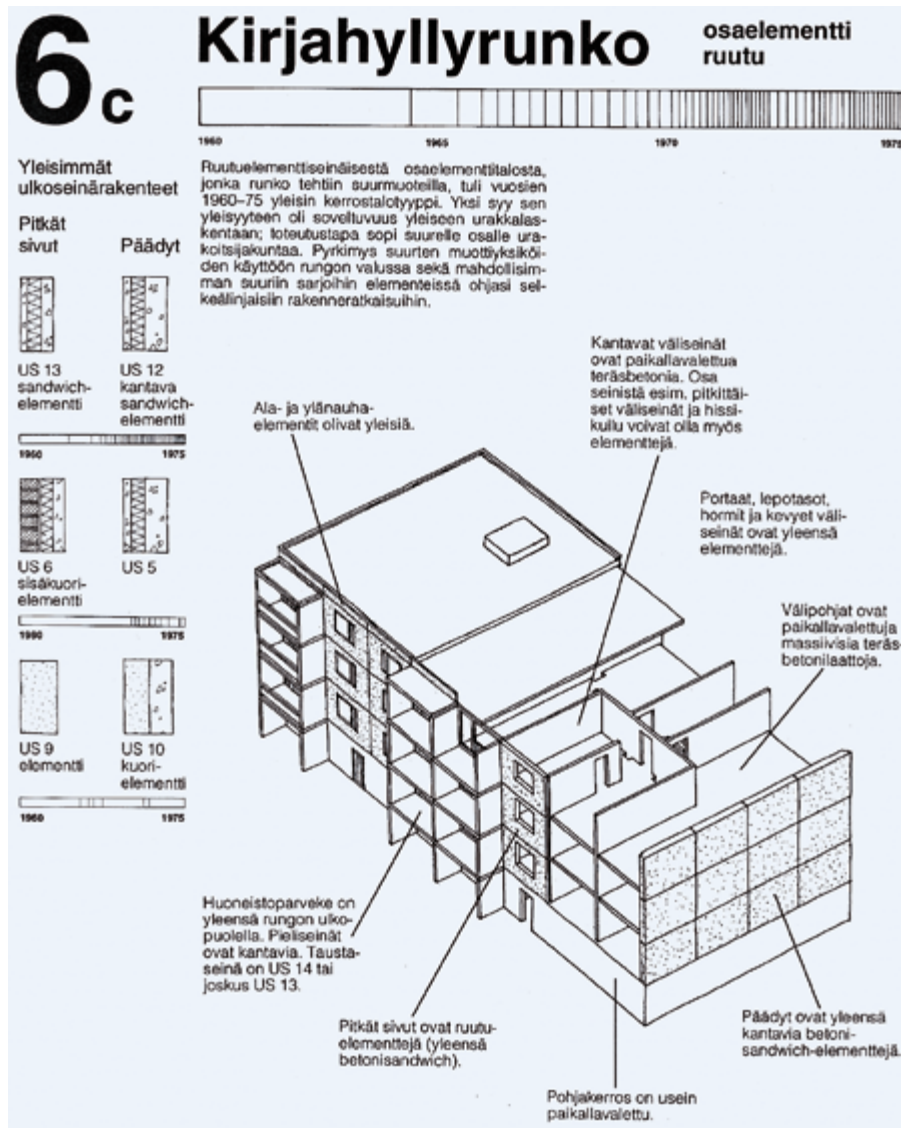
Siltamäen asuinrakennukset ovat yksinkertaisia betonielementtitekniikalla rakennettuja tasakattoisia lamellitaloja. Rakennuksien välipohjat ja kantavat väliseinät ovat paikalla valettuja teräsbetonirakenteita. Julkisivuelementit, portaat ja parveke-elementit valmistettiin tehtaalla. Kantavien pielseinien varassa olevat parvekkeet sijoitettiin julkisivurungon ulkopuolelle. Koko alueella on vain yksi talotyyppi ja siitä kaksi muunnelmää eli kaksi- ja kolmikerroksiset lamellitalot. Kaikissa kolmikerroksisissa taloissa on kellarit. Kaksi-kerroksisissa taloissa kellareita on ainoastaan niissä kuudessa talossa, joihin sijoitettiin väestönsuojat. Muut kaksikerroksiset rakennukset ovat kellarittomat ja näiden säilytystilat on sijoitettu porrashuoneiden yhteyteen.

Kolmikerroksisen rakennuksen leikkaus. Asuntopihojen rakentamiseen käytettiin kellarikerrosten kaivamisesta syntyneitä maamassoja. Korotetut asuntopihat jäsentävät muuten tasaisia korttelipihoja.

Siltatammi, talo 36. Julkisivut ja pohjapiirustus.

Rakentamistekniikka

Teoksessa Kerrostalot 1960–1975 (Erkki Mäkiö / Rakennustieto Oy, 1994) on perusteellinen selvitys aikakauden kerrostalorakentamisesta. Kirjassa todetaan että ”suurmuoteilla toteutettua kirjahyllyrunkoista ruutuelementtitaloa voidaan pitää vuosien 1960–1975 kerrostalon suomalaisena perustyyppinä” ja että ”ajanjakson rakentamiselle antoi vahvimman ilmeen ruutuelementti, vuosien 1960–1975 suomalaisen kerrostalorakentamisen symboli”. Kirjan malliesimerkissä / ruutuelementtiseinäinen osaelementtitalo voisi olla suora kuvaus Siltamäen taloista:

- paikalla valettu pohjakerros
- paikalla valetut teräsbetoniset välipohjat ja kantavat väliseinät (=kirjahylly)
- pitkien sivujen ruutuelementit (betoni-sandwich)

- päätyjen kantavat ruutuelementit (betoni-sandwich)
- porraselementit
- rungon ulkopuolelle sijoitetut huoneistoparvekkeet kantavine pieliseinäineen
- julkisivun ylänauhaelementit

Siltamäen porrashuoneissa on käytetty kahta porraselementtityyppiä. Kellarillisissa taloissa on kaksivartinen suora portas tiukasti mitoitettussa porrashuoneessa, kun taas kaksikerroksisissa kellaritörmäissä rakennuksissa on avoin kierreportas avarammin mitoitettussa porrashuoneessa. Näitä ajalle hyvin tyypillisiä ratkaisuja on kuvailtu edellä mainitussa Mäkiön teoksessa.

Rakennusliike A. Puolimatka Oy:n suunnitteluosasto laati Siltamäen raken-

nusten rakennesuunnitelmat ja -laskelmat sekä LVI- ja sähkösuunnitelmat.

Materiaalit, värit ja yksityiskohdat

Yksi keskeinen tekijä, joka erottaa Siltamäen alueen monista aikalaislähiöistä, liittyy huolella tehtyihin yksityiskohtiin, jotka suunniteltiin Aholan toimistossa. Alueen alkuperäinen materiaalivalikoima oli harkittu ja värimaailma selkeä ja kontrastinen.

Siltamäen perusmateriaali on betoni. Rakennusten julkisivut ovat vaalean harmaata pesubetonia ja sokkelit harmaaksi maalattua betonia. Parvekkeiden valkoiseksi maalatut piilipinnat ja kaiteet ovat betonia. Betonilaattoja on käytetty myös sisäänkäyntien porrastaseinissä ja ensimmäisen kerroksen asuntopihoilla. Alkuperäisen vesikaton pintamateriaalina oli kaksinkertainen huopa ja singelipinta.

Siltamäen alkuperäiset värit ovat harmaa, valkoinen ja musta, teräsosien tummansininen sekä korostusväreinä kirkkaat perusvärit punainen, keltainen ja sininen. Suurien, hillityn väristen pintojen vastapainona voimakkailla väreillä korostetut yksityiskohdat toimivat hienosti. Kirkkaat perusvärit, ”Siltamäen värit”, ovat yksi alueen tärkeä ominaispiirre ja esiintyvät jo Aholan varhaisissa luonnoksissa. Värien suunnittelusta kuten myös ikkuna- ja ovidetaljeista vastasi Aholan toimistossa työskennellyt sveitsiläinen arkkitehti Pierre Bötschi (Arkkitehti Ilmari Tawaststjerna 2007). Värytyksessä voidaan nähdä yhtymäkohtia ajan keskieuropalaisiin esikuviin. Värejä on käytetty tehostusväreinä parvekkeiden ovissa, porrashuoneiden taustaseinissä, kellareiden puuvissa sekä asuntojen alkuperäisissä eteis- ja keittiökalusteissa. Alkuperäiset puuikkunat, parvekkeiden puurakenteiset taustaseinät sekä porrashuoneiden viilutetut ovet ja kaksivartisten portaiden puiset käsijohteet ovat mustat. Huolellisesti suunnitellut porrashuoneiden teräslasiseinät ja katokset sekä portaiden kaiteet ovat tummansiniset. Sama värimaailma toistuu alueen ostoskeskuksessa ja lämpökeskuksessa.

Suurien lasipintojen ansiosta porrashuoneet ovat valoisat. Myös tiukemmin mitoitetuissa porrashuoneissa on ilmava tunnelma vaalean värytyksen ja porrass-

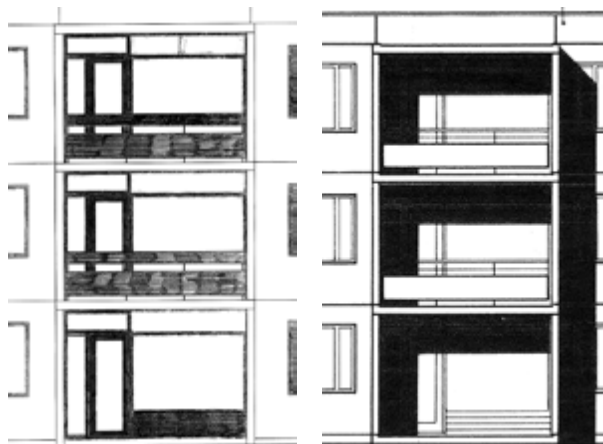

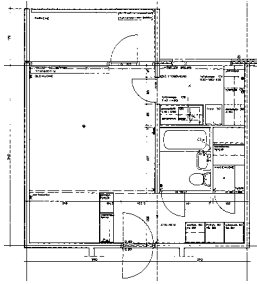
huoneen suuren ikkunaseinän ansiosta. Ikkunat ovat teräsrakenteiset ja ikkunajäot taidokkaasti sommitellut. Sisäänkäyntikatokset liittyvät pelkistettyinä teräsrakenteisina ulokkeina ikkunaseinään.

Porrashuoneissa on valkoiset sivuseinät ja akustoivilla levyillä verhoiltu vaalea katto. Tasanteiden lattioiden pintamateriaalina on vaaleanharmaa puristelaatta, jonka koko on 300 x 300 mm. Porraskelmat ovat vaaleanharmaata mosaiikkibetonia. Porrassyöksyjen alapinnat olivat alun perin tummansiniset. Porrashuoneiden taustaseinien kirkkaat perusvärit tuovat sisätilaan ja elementtitalojen julkisivuihin identiteettiä ja luovat muuten saman rakennustyyppin toistoon perustuvalle alueelle tunnistettavuutta ja vaihtelua.

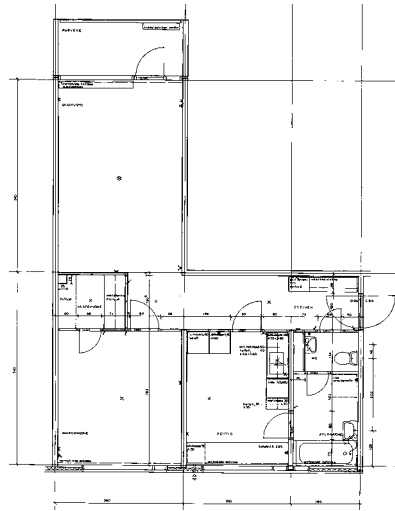
Lopullisia suunnitelmia oli edeltänyt lukuisat luonnosvaiheet. Vasemmalla parvekkeiden luonnos, jossa on mustaksi petsattu lautakaide. Oikealla lopullinen parvekesuunnitelma betonikaiteineen.

Huolellisesti suunnitellut parvekkeet sekä näiden tummat puiset taustaseinät kirkkaan värisine puulasiovineen ovat Siltamäen rakennusten yksi tärkeä ominaispiirre.

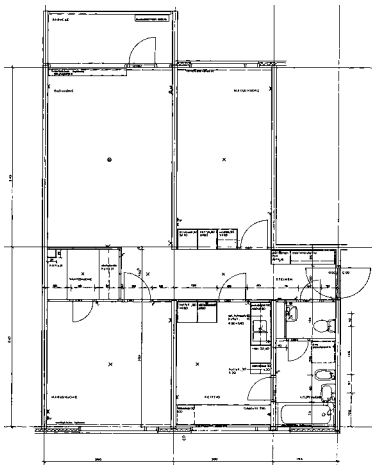

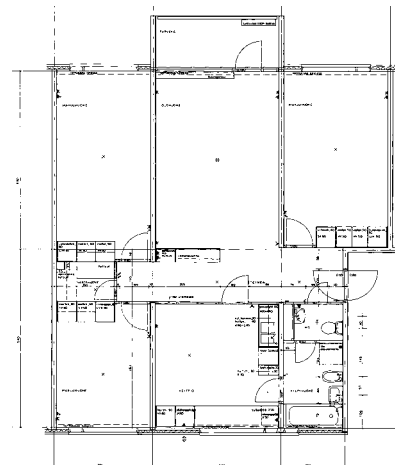
1 H + KK

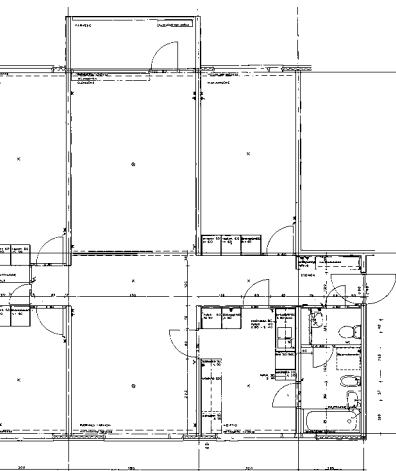
2 H + K

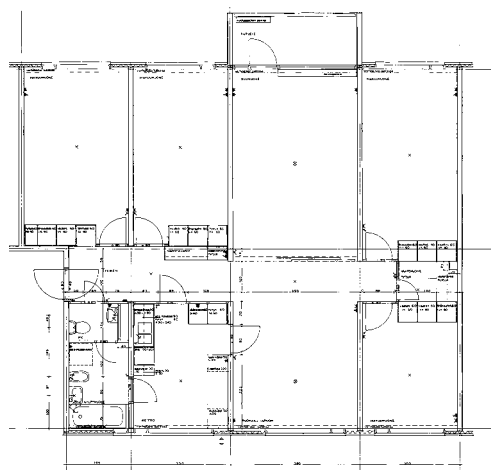
3 H + K

4 H + K

5 H + K

6 H + K

Rakennustapaselostuksen mukaiset asuntojen alkuperäiset materiaalit ja pintakäsittelyt olivat:

Katot

Keittiön ja pesutilan katot maalataan muovimaalilla, muiden tilojen katoissa tasoiteruiskutus.

Seinät

Keittiön, eteisen ja pesutilan seinät maalataan muovimaalilla. Keittiössä pesu- ja työpöytien yläpuolella 3 ja liedon kohdalla 4 laattariviä. Pesutilojen ammeen ja altaiden päällä kolme laattariviä. Olohuoneen ja makuuhuoneiden ikkunaseinät maalataan, asuinhuoneiden muut seinät tapetoidaan.

Lattiat

Kaikissa tiloissa muovimatto, asuinhuoneissa korkkipohjainen muovimatto.

Keittiön varusteet

Tehtaalla valmiiksi maalatut yläkaapit ja komerot (värit Siltamäen sininen, punainen tai keltainen, ovissa lankavedin tai musta pyöreä, upotettu muovivedin), laminaattipintainen työpöytä, kaksialtainen pesupöytä ruostumattomasta teräksestä, kolmievynen sähköliesi, jossa uunitermostaatti ja valo, kompressorikäyttöinen n. 140 litran jääkaappi.

Pesutilojen varusteet:

Amme, jossa emaloitu etulevy, pesuallas, 80 m² ja siitä suuremmissa huoneistoissa pesuistuin, peili ja lasihylly, 6-osainen koukusto, valaisin, maadoitettu pistorasia.

Muut varusteet

Keittiön ja asuinhuoneiden verhotangot, olohuoneen laminaattipintainen ikkunapenkki, makuuhuoneiden tehtaalla maalatut vaatekomerot, eteisen vaatenaulakko, puhelinpiste ja tehtaalla valmiiksi maalatut komerot, vaatehuoneiden hyllyt ja tanko riippuvaatteille.

Rakennus koottiin standardikokoisista rakennuspalikoista, joissa eri asuntotyyppijä oli ryhmitelty aina yhden porrashuoneen ympärille.

Asunnot

Siltamäen asuinkerrostalojen asuntoja-kauma on monipuolinen. Asuntojen koko vaihtelee 33 m² yksiöistä noin 130 m² suuruisiin perheasuntoihin. Tilavia 4–6h+k perheasuntoja on huomattavan paljon. Asuntojen keskipinta-ala on noin 65,5 m². Asuntojen tilajako on selkeä. Huoneet ovat tilavat ja valoisa. Myös kylpyhuoneissa on pääsääntöisesti ikkuna. Sisätiloissa eteisen ja keittiön välissä on yläikkuna. Märkätilat sijaitsevat ajan suunnittelunormien mukaisesti useimmiten porrashuoneen vastaisella seinällä äänihäiriöiden välttämiseksi. Rakennukset on suunnattu siten, että asuntojen pääoleskelutilat ja niihin liittyvät pihat tai par-

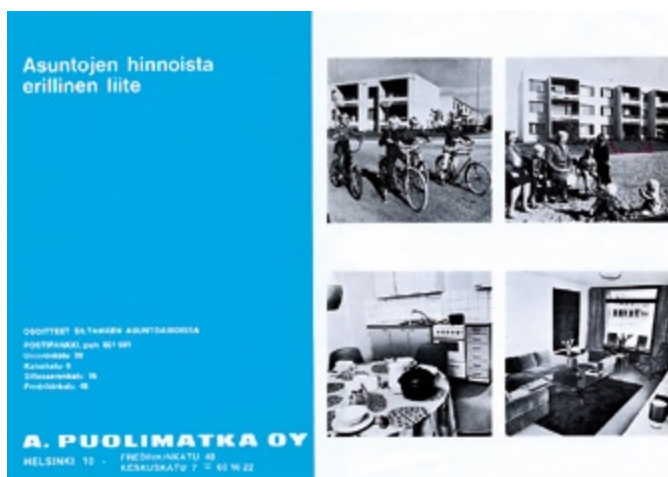
vekkeet aukeavat edullisimpaan ilman-suuntaan, länteen tai etelään.

Asuntojen mitoittamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Runkosyvyys toistuu samana koko alueella. Pituudeltaan vaihtelevan mittaiset rakennukset koottiin toistuvista lamelleista, eli eri asuntotyyppistä koostuvista rakennuspalikoista. Jokaisessa rakennuksessa esiintyy yleensä kaikkia asuntokokoja. Poikkeuksena ovat kaksi taloa, joissa on pelkästään pieniä asuntoja. Asuinrakennuksien kellareihin sijoitettiin alueen väestönsuojat, lämmönjakohuoneet, sähköpääkeskukset, saunat pesu-, puku- ja wc-tiloihin, asuntokohtaiset talouskellarikomeroit, irtaimiston säilytyskomeroit sekä ulkoiluvälineva-

rastot ja talon muita varastotiloja. Muutama taloihin jäi käyttämätöntä maapohjaista tilaa. Melko jyrkät luiskalla varustetut kellarin betoniportaat suunniteltiin alun perin ilman suojakatoksia.

Rakentamisen laadukkuus ilmeni mm. siinä, että kaikkiin alueen asuntoihin kuuluvat kiinteät kalusteet kuten keittiökalusteet, eteisen naulakko ja peili, vaatekomerot ja vaatehuoneet tehtiin arkkitehdin laatimien erikoispiirustusten mukaan. Siltamäelle ominaiset tehostevärit toistuvat sisätiloissa. Tehtaalla valmiiksi maalattujen eteisen ja keittiön kalusteiden ovien väreinä olivat Siltamäen sininen, punainen tai keltainen. Ovissa oli lankavedin tai musta pyöreä, upotettu muovivedin.

Postipankin myyntiesitteen kansi ja takasivu.

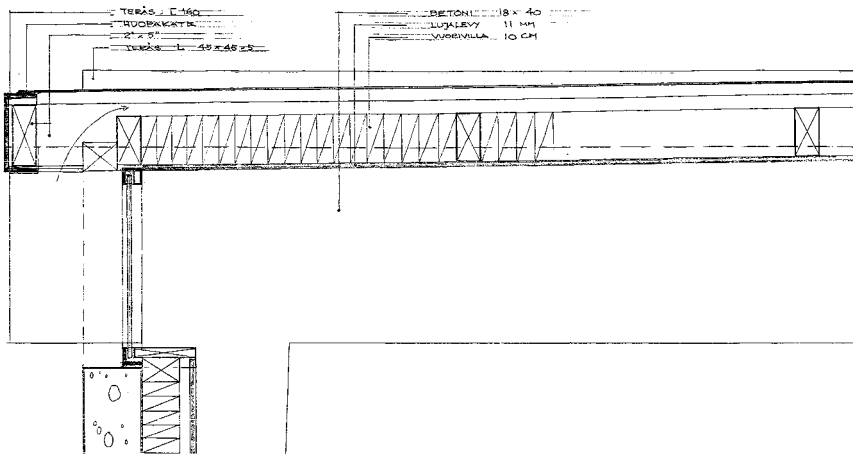
Autotallit ja autokatokset, jätehuoneet

Taloyhtiöille oli osoitettu yhteensä seitsemän erillistä paikoitustonttia. Paikoitusalueiden reunoille sijoitetuilla autotallien ja -katosten avulla haluttiin piilottaa autot pois katukuvasta ja luoda pysäköinti-alueista selkeästi rajattuja kenttiä. Matalat ja linjakkaat autokatokset ja -tallit, joiden maksimikorkeudeksi oli asemakaavassa määrätty 2,5 m, toteutettiin Pentti Aholan suunnitelmien mukaan. Katosrakennelmien päihin suunniteltiin jätehuoneet ja polkupyörävarastot.

Tontille 40001 suunniteltiin kaksikerroksinen paikoitustalo, jonka ensimmäiseen kerrokseen ajettiin lämpökeskuksen puoleisesta päädyistä ja toisen kerroksen autokannelle eteläpäädyn rampia pitkin. Paikoitustalosuunnitelman rakennuslupa-piirustukset on päivätty 12.2.1970, mutta rakennusta ei koskaan toteutettu. Jo saman vuoden loppupuolella lupa peruutettiin ja haettiin uusi lupa 128 + 51 auton avopaikoitusalueelle.

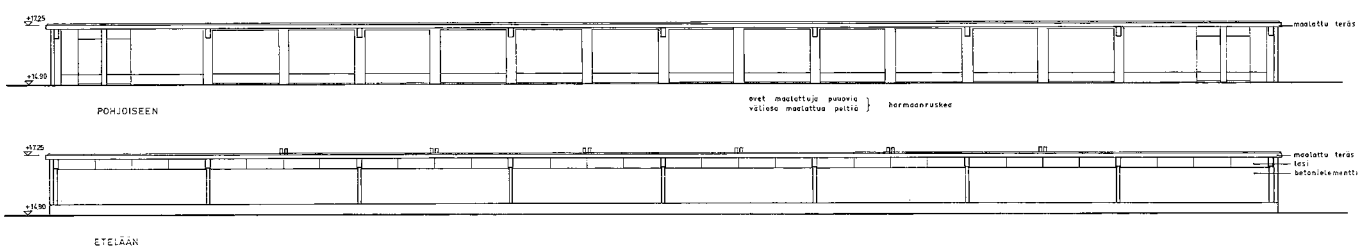

Työmaan aikaisia valokuvia Siltaraidan paikoitusalueelta. Kuvissa näkyvät alkuperäisten autokatosten kantavat betonikehät sekä autotallien alkuperäiset mustaksi petsatut puiset ovet.

Autotallin pystyleikkaus ikkunan kohdalla. Ohuet räystäät korostivat autotallien tyylikkyyttä ja horisontaalisuutta.

Autotalli-, jätehuone- ja varastorakennuksen julkisivupiirustukset. Polkupyörävarastot ja jätehuoneet sijoitettiin paikoitusalueiden sisäkulmiin, mihin autot eivät päässeet ajamaan.

Lämpökeskus

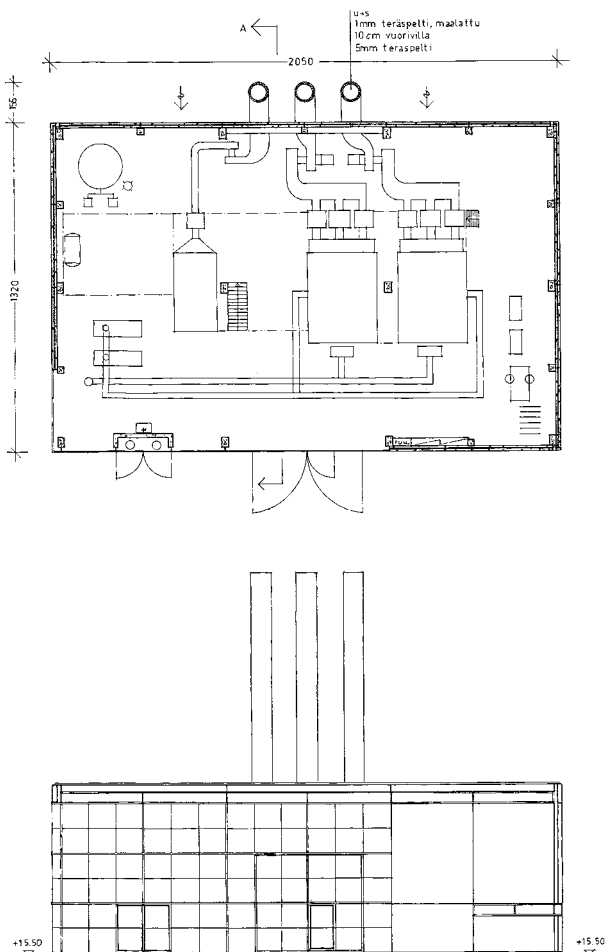
Alueen lämpökeskus sijoitettiin alueen eteläosaan huoltorakennusten tontille 40001/3. Rakennus oli yksinkertainen betonirakenteinen kuutio, jonka eteläjulkisivu oli lähes kokonaan terästä ja lasia. Rakennuksen kuului kolme teräspiippua rakennuksen pitkällä takajulkisivulla.

Savupiippuja korotettiin huomattavasti vuonna 1971. Syynä oli siirtyminen ras-kaan polttoöljyn käyttöön. Korotuksessa piippuihin rakennettiin huoltotikas ja huoltotasot, jolloin ylikorkeista piipuista tuli varsinainen "Siltamäen maamerkki" matalassa ympäristössä.

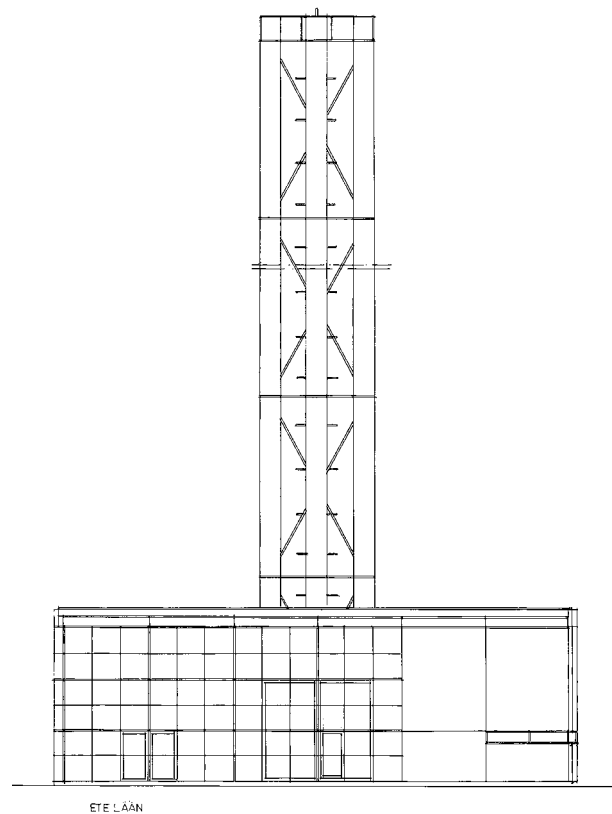
Lämpökeskuksen savupiiput ja kattilat purettiin vuonna 1986, jolloin alue liitettiin kaukolämpöön. Rakennuksessa on tämän jälkeen toiminut mm. autoliike ja peltikorjaamo. Sisätilaan on rakennettu teräsrakenteisia tasoja ja portaita sekä sosiaali-tiloja.

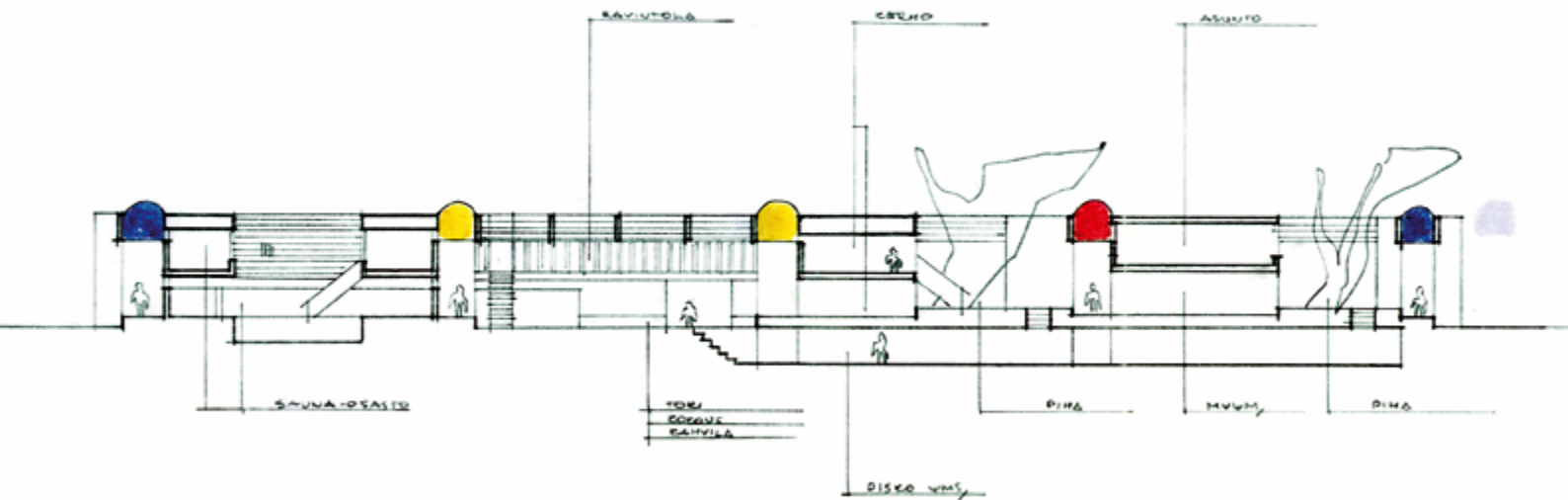

Lämpökeskussuunnitelma vuodelta 1968.

Lämpökeskuksen piiput korotettiin vuonna 1971.

Ostoskeskus ja palvelut

Siltamäen ostoskeskuksen suunnittelun ja rakentamisen lähtökohtana oli vuonna 1971 vahvistettu asemakaava. Asemakaavan mukaan ostoskeskuksesta piti tulla yhtenäinen kokonaisuus, jonka erilaisia toimintoja yhdisti katettu ja lämmitetty sisätila. Ostoskeskus rakennettiin kuitenkin monessa eri vaiheessa eikä asemakaavan mukainen kokonaisuus koskaan toteutunut.

Liikerakennukset

Liikerakennustontille suunniteltiin aluksi neljä erillistä rakennusta. Jalopeurantien varrella oli suorakaiteen muotoinen rakennus ja sen eteläpuolella oli kolme pienempää rakennusta. Kesäkuussa 1970 päivätyissä suunnitelmissa rakennuksiin oli sijoitettu kaksi valintamyymälää, posti ja pankki, seitsemän pientä liiketilaa, lääkärin vastaanotto ja neuvola sekä kaksi saunaosastoa uima-altaiseen. Kellarissa oli nuorisotilat, kerhohuoneita ja teknistä tilaa.

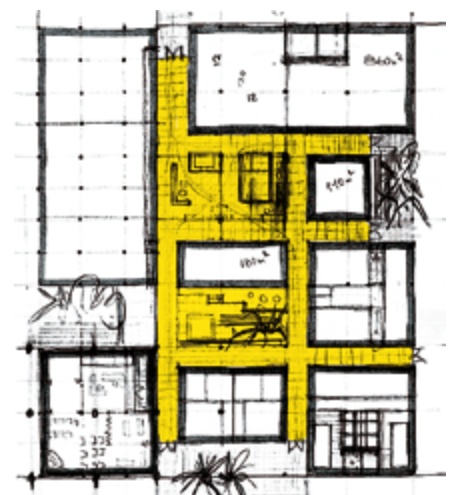
Jo seuraavana vuonna Aholan toimisto laati suunnitelman, jossa saunaosastot oli muutettu uimahalliksi ja uimahallin katolla oli aurinkoterassi. Postin, pankin sekä pienten liiketilojen sijaintia oli muutettu ja suunnitelmiin oli lisätty ravintola. Seuraavassa suunnitteluvaiheessa vuon-

na 1972 uimahalliin oli lisätty kellarikerros, jossa oli teknistä tilaa, väestönsuoja ja pieni kuntosali. Posti- ja liiketiloja oli muokattu ja ostoskeskuksen pihalle oli lisätty mainostorni. Ostoskeskuksen sommittelu keskeispihoineen on 1960-luvulla yleistyneen esikaupunkien ostoskeskusten suunnittelutavan mukainen. Yksinkertaisia kuutioita elävöittää Siltamäen sininen korosteväri.

Ostoskeskusta laajennettiin vuonna 1976 uimahallin ja seurakunnan rakennuksen väliin sijoitetulla myymälärakennuksella. Suunnitelmat laati arkkitehtitoimisto Björkstam–Heino–Kostiainen. Liikerakennus sulkee aikaisemmin avaran U-muotoisen sisäpihan ja peittää kokonaan seurakuntakeskuksen taakseen. Liikerakennuksen pitkien umpinaisten julkisivujen vierustoilla on pitkät pimeät käytävät, jotka johtavat nykyään liian ahtaalle torille. Liikerakennuksen huolto-ovi on ikävällä tavalla alueen pääreitistä näkymän päätepisteenä kun lähestytään ostoskeskusta etelästä.

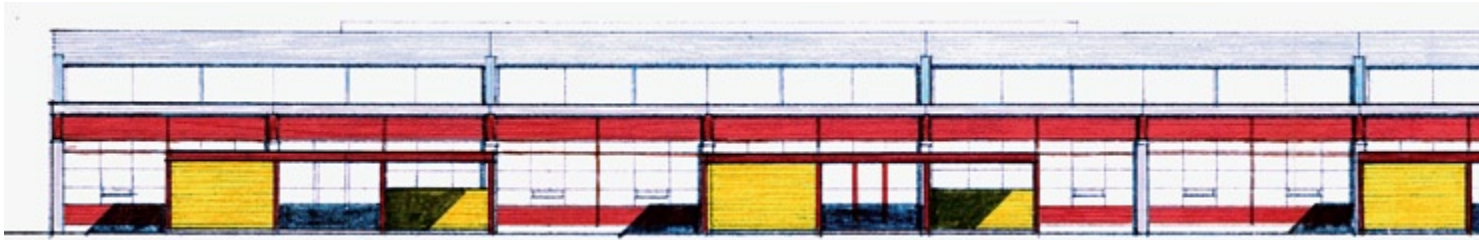
Ostoskeskuksessa on vuosien varrella tehty useita liiketilojen käyttötarkoituksen ja ulkonäön muutoksia ja sisätilojen uudelleen järjestelyä. Ostoskeskusyhtiö Siltakeskus Oy on suorittanut rakennuksista kuntotutkimuksen vuonna 2007.

Katetun ostoskeskuksen luonnoksia. Ostoskeskuksesta kaavailtiin alueen aktiivista ja monipuolista tapaamispaikkaa alueen asukkaille ja kaikille ikäryhmille. Saman katon alle sisäkatujen varrelle oli luonnosteltu mm. päiväkotia, nuorisotiloja, seurakuntakoti, näyttelytiloja, ateljee-asuntoja, sauna, posti, pankki, kioskeja ja liikkeitä.

Lastentalo

Päiväkoti suunniteltiin Pentti Aholan toimistossa vuonna 1970. Lastentalo oli ensimmäisissä suunnitelmissa osa katetua ostoskeskuskokonaisuutta. Toteutuneessa suunnitelmassa päiväkotitoiminta on erillinen rakennus. Ainoastaan ylisuuret palikat liittävät rakennuksen ostoskeskuskokonaisuuteen.

Päiväkoti suunniteltiin kolmelle lapsiryhmälle. Päiväkodissa oli kaksi pienten lasten ryhmää ja yksi ryhmä vauvaikäisille. Rakennukseen oli kolme sisäänkäyntiä torin puolelta. Lisäksi jokaisella ryhmällä oli oma sisäänkäynti puiston puolelle yhteiselle pihalle, jossa oli kunkin

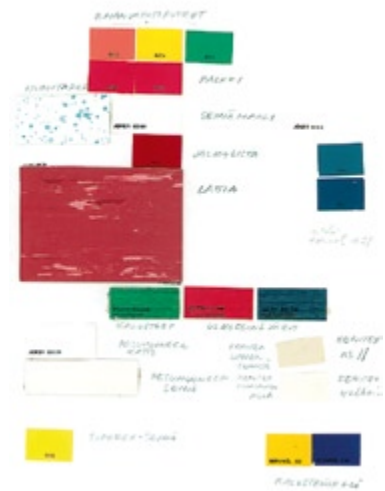
Puiston puoleiset julkisivut ovat puurakenteiset.

Puuelementit on käsitelty kirkkaan punaisella puunsuoja-aineella. Ikkunat ovat siniset. Sekä julkisivujen puuelementeissä että rakennuksen pohjaratkaisuissa on havaittavissa ajalle tyypillinen moduulisuunnittelu.

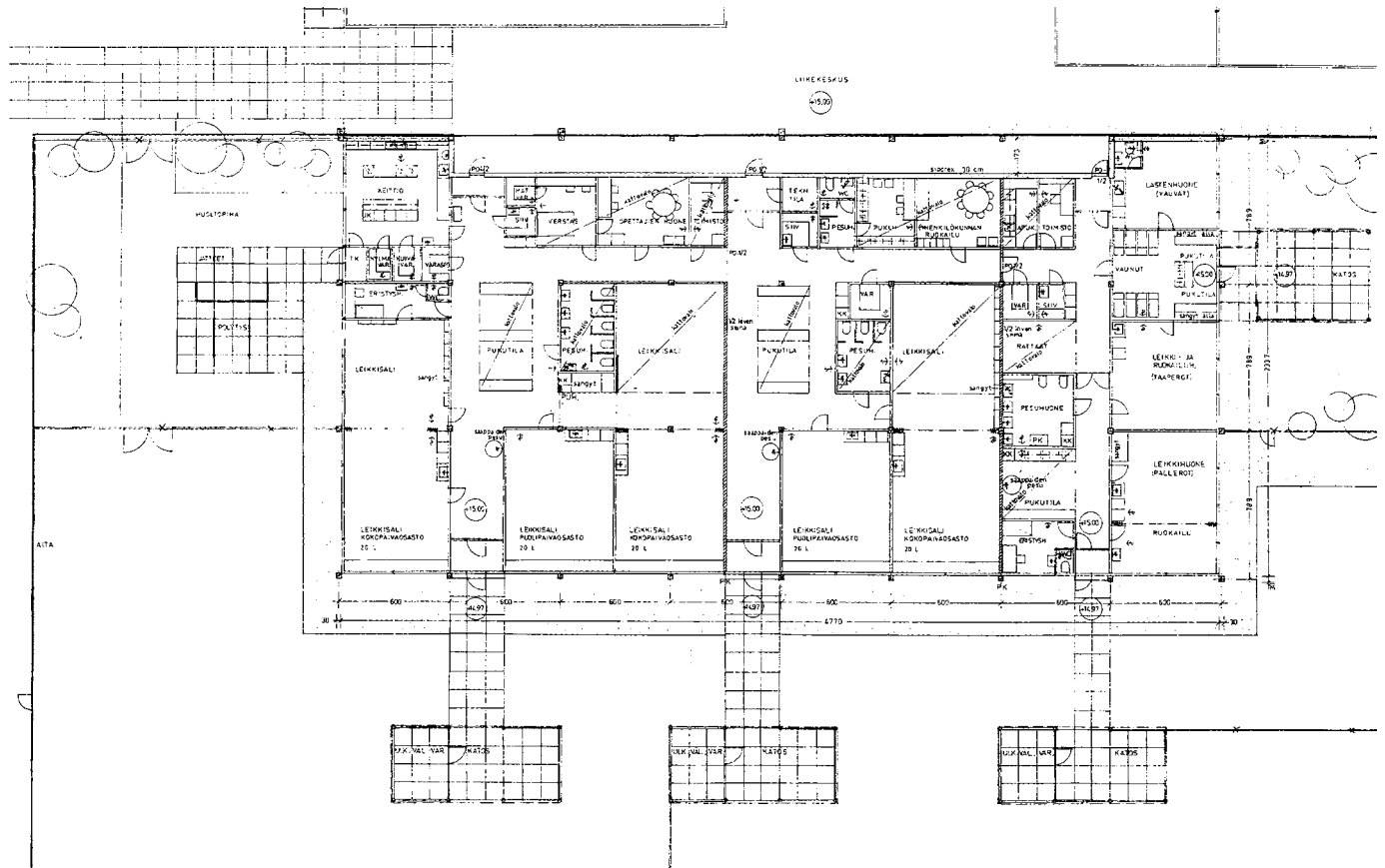
ryhmän omat varastorakennukset, suojakatokset ja leikkivälineet. Sisätiloissa oli isot kattoikkunalla valaistut eteisaulat ja leikkisalit. Henkilökunnan tilat ja keittiö sijaitsivat ikkunattomalla torin puoleisella sivulla.

Siltamäen päiväkodissa oli alkuvaiheessa 180 lasta. Päiväkoti oli aikanaan pohjoismaiden suurin päiväkotitoiminta.

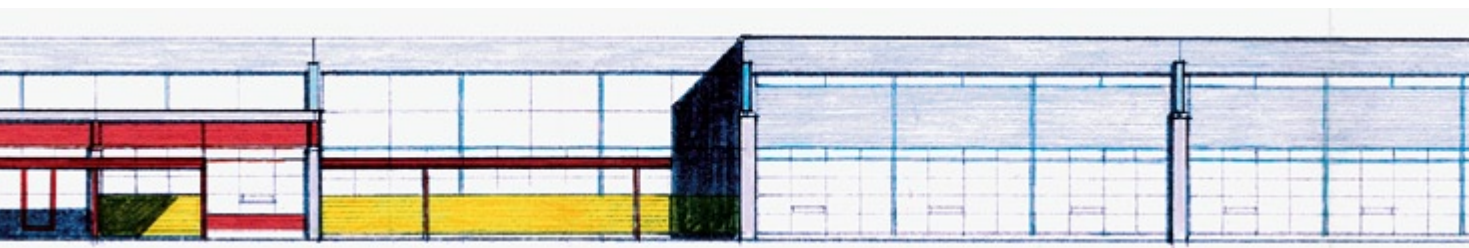
SILTAMÄEN / LASTENTALO / SUUNNITTELU

Lastentalon pohjapiirustus.

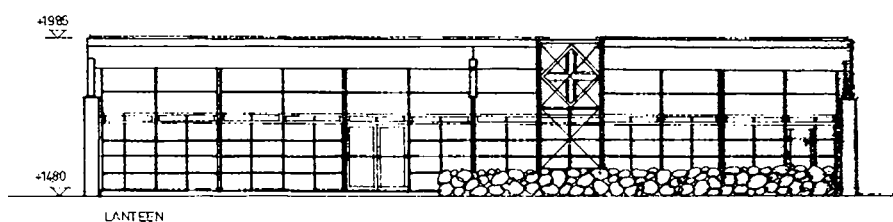
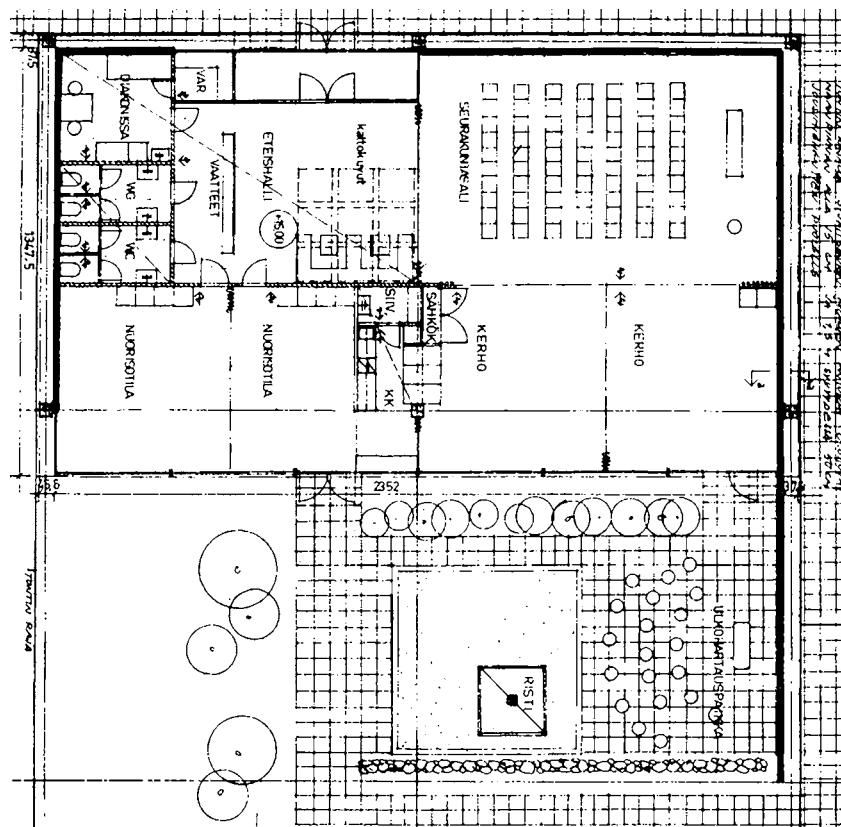
Sisätilojen alkuperäinen väritysuunnitelma.

Seurakuntakoti

Myös seurakuntakoti suunniteltiin Aholan toimistossa. 16.3.1971 päivätyn suunnitelman mukaan seurakuntakoti käsitti seurakuntasalin lisäksi kaksi kerhohuonetta, kaksi nuorisotilaa, diakonissan työhuoneen, avaran eteishallin ja aputiloja. Pihalla oli betonirakenteinen tapuli ja luonnonkivimuurin kehystämä ulkohartauspaikka. Suunnittelun kuluessa mm. pihalle suunniteltu betoninen tapuli muuttui teräsrakenteiseksi.

Päiväkoti ja seurakuntakoti muodostivat alun perin uimahallin ja liikeyrityksen kanssa ostoskeskuksen U-muotoisen sisäpihan. Tilanne kuitenkin muuttui seurakuntakodin kannalta epäedulliseen suuntaan, kun sen eteen rakennettiin uusi liikeyritys 1976.

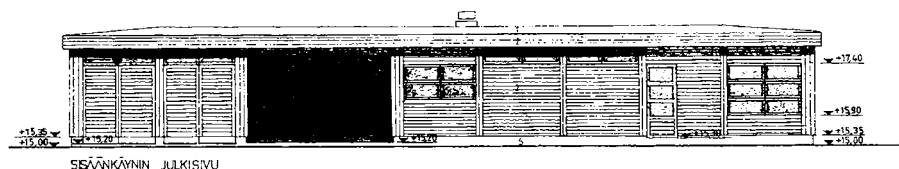

Seurakuntakodin pohjapiirustus. Alla puiston puoleinen julkisivu, jossa näkyy ulkohartauspaikan muuri ja teräsrakenteinen risti.

Leikkipuistorakennus

Leikkipuistorakennus suunniteltiin Helsingin kaupungin rakennusvirastossa vuonna 1976. Rakennus oli suorakaiteen muotoinen, tasakattoinen rakennus, jonka puuelementtijako näkyi selkeästi julkisivuissa. Rakennuksessa oli kerhotiloja, varastotilaa ja keskellä sijaitseva katettu välikko. Puujulkisivut oli käsitelty voimakkaan punaisella ja ikkunapuitteet mustalla kyllästysaineella. Rakennusvalvonnan piirustusarkistosta löytyy aikaisemman vaiheen suunnitelmia. Niissä leikkipuiston kerhotilat ja varastot oli sijoitettu paikoitustontin 40007 puistonpuoleiseen rakennukseen.

Leikkipuistorakennus.

Osa II Arvot

Asemakaava ja liikenne

46

Maisema ja viheralueet

50

Kontaktipihat, kävelyradot ja polut

54

Asuinrakennukset

58

Korttelipihat

62

Muut rakennukset

66

Ostoskeskus ja palvelut

72

Asemakaava ja liikenne

Kompaktikaupunki = kontaktikaupunki: yhteisöllisyys tiiviissä ja matalassa kaupungissa

1970-luvun uudet tiiviin kaupunkirakentamisen ihanteet toteutuivat esimerkillisesti Siltämäessä. Matala ja kompakti rakentaminen on luonut puitteet ja tukenut sosiaalisten suhteiden syntymistä alueella. Siltämäessä on edelleen voimakas oma luonteensa ja yhteisöllisyys elää alueella. ”Oman kylän” asukkaat tuntevat toisensa. Lap-suutensa Siltämäessä viettäneitä palaa alueelle oman perheensä kanssa. Alueen läpi kulkeva kävelytie toimii kyläraitina. Alueen keskellä sijaitseva ostoskeskus palvelee myös lähiseudun asukkaita.

Kaupunkirakenteen hierarkia

Alue muodostuu kolmesta kortteliryhmästä. Julkiset ja yksityiset alueet on selkeästi eroteltu toisistaan. Julkisilta alueilta siirrytään kortteliryhmien kontaktipihojen kautta omille korttelipihoille ja asuntoihin. Alueen hierarkia on selkeästi toteutettu ja asuntojen ikkunoista näkyy urbaaneille kävelyraiteille. Tämä on yksi alueen erityispiirre ja luo alueelle myös turvallisuuden tunnetta.

Tiiviin rakennusrintaman ja muotoillun maisemapuiston suhde

Rakennetut korttelit muodostavat selkeän rintaman aluepuiston suuntaan. Arkkitehti Pentti Aholan alkuperäinen ajatus laakeasta peltomaisemasta ja avoimista näkymistä kohti Helsingin pitäjän vanhaa kirkkoa ei toteutunut, mutta maisema-arkkitehti Harald Carstensen suunnitelmien mukaan rakennettu aluepuisto on avara ja maisemapuiston muotoiltu, kumpuileva maisema luo vaikuttavan vastakohdan yksinkertaisille, suorakulmaisille rakennuksille.

Liikenteen erotteluperiaate

Autoilijoiden ja jalankulkijoiden alueet on selkeästi eroteltu toisistaan. Liikenteellisellä ratkaisulla oli keskeinen asema Siltämäen suunnittelussa. Metsälähiöistä poiketen pysäköintikentät on selkeästi rajattu ja autot ovat poissa näkyvistä. Isojen paikoitusalueiden rajaaminen omiksi alueikseen matalien autotallirakennuksien avulla on alueen tärkeä ominaispiirre. Pysäköintiratkaisu on toiminut hyvin ja etäisyydet paikoitusalueilta asuinkortteleihin ovat kohtuulliset. Kontaktipihojen kautta siirrytään julkisilta kaduilta, paikoitusalueilta ja raiteilta yksityisimmille korttelipihoille. Asuntokorttelit ja kortteleiden väliset jalankulkureitit ovat autottomia vyöhykkeitä. Autopaikkamäärien alkuperäinen mitoitus on riittävä eikä alueella ole tarvetta lisätä autopaikkoja.

Korttelirakenteen selkeys

Yksitoikkoisuus on vältetty vaihtelevan ja selkeän korttelirakenteen avulla. Pesubetonipintaisille elementtirakenteisille rakennuksille on vastakohtana vaihteleva ja vehreä ympäristö. Puoliavoimista kortteleista syntyy mielenkiintoisia tilasarjoja ja näkymiä avoimeen maisemaan. Korttelipihojen alkuperäinen avoimuus on säilynyt samoin kuin rakennusten yksinkertainen perushahmo. Tontit ovat alkuperäisen ajatuksen mukaisesti aitaamattomat.

OSA II Arvot

Rakennusten selkeä rajautuminen puistoon on säilynyt. Liikuntapuiston ja aluepuiston rajaa tulisi kuitenkin selkeyttää. Näkymiä jokimaisemaan ja Helsingin pitäjän kirkon suuntaan tulisi avata.

Katualue tulisi rajata kontaktipihista nykyistä selkeämmin. Alueen kolmen sisäänajokadun päätteet ovat jäsentelyltään epämääräiset.

Alkuperäinen ajatus paikoitusalueiden jäsentelystä puurivein ja autotallikatoksien toteutui vain osittain ja autosuojarakennuksia jäi rakentamatta. Isot paikoitusalueet ovat nykyään jäsentymättömiä hiekka- ja asfalttikenttiä. Alkuperäisen suunnitelman mukaiset puurivit ja pensaat ovat häviämässä. Uusien peltirakenteiden tallien sijoitus ei ole alkuperäisen suunnitelman mukainen.

Ostoskeskuksen keskeinen sijainti ja monipuoliset palvelut ovat siltamäkeläisille tärkeitä, mutta ostoskeskuksen ympäristö ja tori ovat nykyään pelkkiä läpikulkualueita eikä ostoskeskus toimi suunnitelmien mukaisena alueen yhteisenä tapaamispaikkana. Ostoskeskus on ulospäin sulkeutunut ja huoltopihat haittasivat näkymiä.

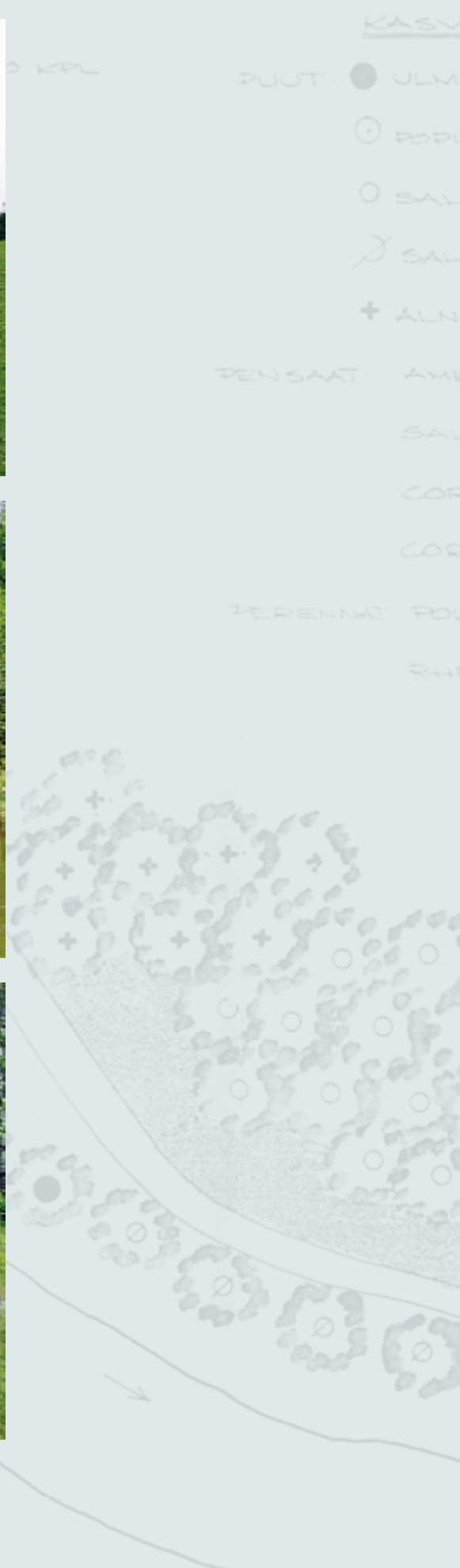
Toimenpidesuosituks

- Asemakaavallinen kokonaisrakenne säilytetään
- Muutokset keskitetään ostoskeskuksen, lämpökeskuksen ja eteläisen paikoitustontin alueille sekä kortteliin 40010
- Päiväkodin tonttia tutkitaan rakentamiseen
- Tärkeät näkymät pohjoiseen kohti Helsingin pitäjän kirkkoa avataan
- Paikoitusalueita selkeytetään rakentamalla uusia rajaavia autosuojarakennuksia
- Jousimiehentien paikoitusalueen ja ostoskeskuksen välinen alue selkeytetään
- Pääraitti, kontaktipihat ja korttelipihat kunnostetaan
- Katujen päätteiden rajautumista asfalttialueista selkeytetään istutuksin

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

OSA II Arvot

Maisema ja viheralueet

Jokimaisema

Keravanjoen ympäristö on tärkeä osa Helsingin vanhaa kulttuurimaisemaa. Vanha mylly ja siihen liittyvä koskimiljöö Keravajoen mutkassa on kunnostettu osaksi jokivarsimaisemaa. Rakennetun ympäristön ja Keravanjoen maiseman rajausta ja rakentamisen yhteydessä säilytetty leveä joenvarsivyöhyke on keskeinen arvo alueella.

Viheraluerakenne

Asuinalueen reunaan sijoittuva Siltamäen aluepuisto jokivarsiosuukseineen, maisemapuistoineen ja liikuntapuistoineen on monimuotoinen, kaunis ja laaja viheraluekokonaisuus. Se on viheryhteyksien välityksellä hyvin saavutettavissa ja palvelee Siltamäen lisäksi muitakin helsinkiläisiä. Alueen luoteiskulmassa sijaitseva metsäinen moreenimäki toimii suurmaisemaa jäsentävänä kiintopisteenä. Mäeltä alkava korttelialueiden välinen viheryhteys ja siihen liittyvä leikkipuisto toimivat viheraluekokonaisuutta yhdistävänä viherväylänä. Asemakaavan ja aikakauden suunnitteluideologian mukainen malli alueen sisäisen viheryhteyden ja toiminnallisen aluepuiston yhteydestä on säilynyt hyvin.

Maisemapuisto

Siltamäen maisemapuisto on yksi aikakautensa merkittävä maisemapuisto ja edustava esimerkki 1970-luvun puistosuunnittelusta. Puisto on hyvin säilynyt ja toimii Siltamäen ja lähialueiden laajana oleskelu- ja piknik-puistona.

OSA II Arvot

Taitavasti ylijäämämassoista muotoillut kumpuilevat nurmetetut maaston muodot muodostavat vastakohdan tasamaalle ja tiukan geometrisesti rakennetulle asuinalueelle.

Aluepuistoon kuuluvat olennaisena osana massais-
tutukset ja maaston muotoilut. Istutukset puistossa
muodostavat tiheitä, selkeästi rajattuja arkkiteh-
tonisia yhden lajin saarekkeita.

Vanhan lähteen paikalle rakennettu, osin luonnonmu-
kaiseksi jätetty puistolampi, on yksi puiston keskeisiä
elementtejä yhdessä Keravanjoen kanssa.

Aluepuistoon vuonna 1997 sijoitettu kuvanveistäjä
Radoslaw Grytan teos Monumentti tavallisille tuo vai-
kuttavan uuden lisän puistoon.

Toimenpidesuosituks

- Aluepuiston alkuperäistä asua ylläpidetään. Maisemapuistolle tyypillisistä piirteistä huolehditaan ja puiston hoito- ja kunnostustyöt tehdään alkuperäisiä suunnitelmia noudattaen
- Parannetaan yhteyttä Keravanjokeen. Avataan paikoin näkymiä joelle ja suunnitellaan levähdys- ja istuskelualue Keravanjoen varteen
- Joenrannan istutuksia uudistetaan
- Kauriipuiston metsää hoidetaan lähimetsänä reunavyöhykettä vahvistaen
- Vihervyöhykettä hoidetaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti avoimena tilana pitkin näkymineen. Leikkipuiston istutuksia sekä Jousimiehentien pysäköintialueen rajausta täsmennetään
- Liikuntapuiston toiminnalliset alueet rajataan selkeästi kasvillisuudella aluepuistosta ja joenvarren puistovyöhykkeestä
- Aluepuisto suojataan Tuusulanväylän melulta

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

Kontaktipihat, kävelyraitit ja polut

Alueen pääraitti

Kaksostenpolun, Jousimiehenpolun ja Kauriropolun pääraitit liittävät alueen korttelit toisiinsa. Pääraitti kulkee eteläosan Suutarilantien alikulun kohdalta Kauriintien kontaktipihan kautta ostoskeskuksen läpi Kaksostentien kontaktipihalle asti. Pääraittiin liittyvät Kauriropolun, Kauriinkujan ja Jousimiehentien laatoitetut raitit. Alkuperäinen ajalle tyypillinen isokokoinen betonilaatta korostaa raitin kaupunkimaista luonnetta ja erottaa pääraitin luonteeltaan alueen muista kulkuväylistä. Neliömäinen betonilaatta ilmentää aikaansa ja kuuluu ympäristön säilytettäviin yksityiskohtiin.

Kontaktipihat

Kompaktikaupungin ideologia, jossa suunnittelun avulla pyrittiin luomaan aktiivisia kohtaamispaikkoja asuinalueelle, kiteytyy kontaktipihoissa. Siltämäki on ainoa alue Helsingissä, jossa kontaktipiha-idea toteutui puhdaspiirteisessä muodossa. Kontaktipihat korostavat alueen kaupunkimaisuutta sekä alueen jakoa kolmeen osa-alueeseen. Ne toimivat kortteliryhmien ”käyntikortteina”, jota alkuperäisissä suunnitelmissa korostettiin kiinteillä istuskeluryhmillä, istutuksilla ja osa-alueiden infotauluilla. Kontaktipihoille tulee kuitenkin vastaisuudessa löytää uusi funktio, jotta ne toimisivat paremmin alkuperäisen ajatuksen mukaisella tavalla.

Kortteleiden sisäinen suorakulmainen kävelytieverkosto

Kortteleiden sisäiset kävelytiet noudattavat tarkasti alueen geometrasta rakennetta. Asuinrakennusten vierustojen, mutta myös pihojen halki kulkevat kävelytiet ovat täsmällisen suoria. Kulmakoh tia on usein täsmennetty puu- ja pensasistutuksilla tai laatoitetuilla alueilla. Suorakulmainen kävelytieverkosto on tärkeä osa alueen asemakaavallista rakennetta.

Puistoalueen hiekkapintaiset puistokäytävät

Puistoalueen kiemurtelevat hiekkapintaiset puistokäytävät seuraavat maiseman muotoilua ja muodostavat vastakohdan suorille laatoitetuille pääraiteille. Puistokäytävien alkuperäinen sorapinta on tärkeä säilyttää.

OSA II Arvot

Alkuperäiset kontaktipihat olivat suurilla betonilaatoilla pinnoitettuja neliömuotoisia aukiotiloja, joiden oli tarkoitus toimia kolmen kortteliryhmän edustavina sisääntuloaukioina. Alkuperäistä jäsentelyä ei koskaan toteutettu loppuun saakka geometrisine pensas- ja puuriveineen, istutuksineen, betonialtaneen ilmoituspylväineen ja penkkeineen. Nykyisin kasvillisuus on huonokuntoista. Kalusteet ja istutukset kappautuvat uusimista.

Pääraitin laatat ovat painuneet ja raitti vaati pikaista kunnostusta. Oleellista on pääraitin jatkuvuus ja yhtenäisen alkuperäisen pinnoitemateriaalin säilyttäminen myös ostoskeskuksen kohdalla.

Alueen arvoja ovat välittömät yhteydet viher- ja virkistysalueille: latu tai polku johtaa kotiovelta suoraan puistoon. Puiston maastoa myötäilevät polut tulisi säilyttää hiekkapintaisina. Maisemapuiston massaisutukset luovat vaihtelevia näkymiä ja tunnelmia.

Pintamateriaalit. Nurmikentät, hiekka, laatoitus ja asfaltti liittyvät yleensä toisiinsa ilman rajaavia reunakiviä. Aikakaudelle tyypilliset rajaukset ovat yksi ympäristön säilytettävä yksityiskohta.

Toimenpidesuosituks

- Kävelytieverkoston ja kontaktipihojen alkuperäistä ilmettä korostetaan. Alkuperäiset materiaalivalinnat säilytetään ja/tai palautetaan.
- Pääraitti ja kontaktipihat kunnostetaan alkuperäistä suurta neliömäistä betonilaattaa käyttäen. Vanhat vesikourut voidaan korvata vanhaa mallia muistuttavalla betonireunakivellä, joka täsmentää raitin rajausta.
- Kontaktipihosta muokataan kolmen kortteliryhmän edustavia sisäänituloaukioita alkuperäisen suunnitelman hengessä. Kaupungin tontilla sijaitsevasta Kauriintien kontaktipihasta on laadittu mallisuunnitelma, jonka periaatteita voidaan soveltaa muiden kontaktipihojen suunnittelussa.
- Ostoskeskuksen kehittämisessä selkeytetään pääraitin asemaa Siltamäen kaupunkirakenteessa. Alkuperäinen neliömäinen betonilaatta palautetaan.
- Korttelipihojen pintamateriaalit valitaan periaatesuunnitelman mukaan alkuperäistoteutuksen mukaisena.
- Laatoituksen, asfaltin, hiekan ja nurmikon liitoskohdista on esitetty periaatesuunnitelma.

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

Asuinrakennukset

Säilyneisyys

Asuinrakennukset ovat pääosin hyvin säilyneet. Betonijulkisivut ovat alkuperäisessä asussaan ja niiden alueellinen yhtenäisyys on keskeinen arvo. Tämä asettaa suuria haasteita tuleville peruskorjauksille, jotka tulisi tehdä alueellisesti yhtenäisin periaattein. Alueelle vieraita muotoja tai uusia materiaaleja ei esiinny lukuun ottamatta joitakin kömpelösti tehtyjä räystäspellityksiä ja muita yksityiskohtien muutoksia, joita on tehty viime vuosien kuluessa.

Perushahmo

Alue perustuu kahden rakennustyyppin toistoon. Vuosien varrella tehdyt korjaukset ja muutostyöt eivät olennaisesti ole muuttaneet rakennusten perushahmoa.

Alkuperäiset materiaalit

Asuinrakennusten alkuperäiset materiaalit ovat betoni, teräs, lasi ja puu. Pesubetonipintoja ja maalattuja betonipintoja on korjattu ja huollettu. Julkisivujen korjaustoimenpiteet ovat toistaiseksi rajoittuneet betonin paikkakorjauksiin. Porrashuoneiden lasiseinien ja kaiteiden teräsdetajit ovat pääosin alkuperäiset. Parvekkeiden puiset taustaseinät ja kellareiden puuovet ovat säilyneet. Myös alkuperäiset 1970-luvun asunton puuikkunat ovat säilyneet uusien alumiinisten etuikkunoiden takana. Asuinrakennusten alkuperäisosat ja materiaalit ovat säilyneet poikkeuksellisen hyvin.

Siltamäen tunnistevärit

Siltamäen alkuperäiset värit ovat harmaa, tumma sinimusta ja valkoinen sekä perusvärit sininen, punainen ja keltainen. Siltämässä esiintyvä kontrastinen värinkäyttö on tyypillistä modernille arkkitehtuurille. Parvekkeiden tummat puurakenteiset seinät kirkkaan värisine ovineen sekä porrashuoneiden kirkkailla perusväreillä maalattut taustaseinät ovat yksi Siltamäen tunnusmerkki. Voimakkaat värit tuovat alueelle omaleimaisuutta ja luovat vastakohtaa harmaille pesubetonijulkisivuille. Porrashuoneiden teräsdetajissa, teräslasiseinissä, katoksissa ja kaiteissa käytetty tumman sinimusta väri on erittäin tärkeä alueen kokonaisidentiteetin kannalta ja pääosin säilynyt/tai palautettavissa. Samaa tumman sinistä värisävyä käytettiin alun perin myös porrassyöksyjen alapinnoissa, mutta tämä yksityiskohta on säilynyt enää vain muutamassa porrashuoneessa.

Sisäänkäynnit ja porrashuoneet

Maantasossa olevia sisäänkäyntejä korostavat isot taitavasti sommitellut teräslasiseinät, teräsrakenteiset katokset ja laatoitetut tasanteet. Lasiseinäiset porrashuoneet ovat olennainen tekijä Siltamäen muodostaman arkkitehtonisen kokonaisuuden kannalta. Teräslasiseinät jäsentävät alueen pitkiä betonijulkisivuja. Porrashuoneiden taustaseinien väri tuo eloa rakennusten muuten pelkistettyihin julkisivuihin. Myös pimeään aikaan värit loistavat valaistuista porrashuoneista.

Parvekkeet ja pihat

Rungon ulkopuolelle asennetut parvekkeet, jotka perustuvat kantaviin pieliseiniin, ovat 1970-luvun betonielementti-arkkitehtuurille tyypilliset. Parvekkeiden valkoisiksi maalatut betonipinnat erottuvat harmaista pesubetonijulkisivuista. Ensimmäisen kerroksen asuntoihin liittyvät maantasopihat tuovat Siltämäkeen pientaloasumisen luonnetta ja ovat eräs Siltamäen kerrostaloalueen erityispiirre.

Asunnot

Siltamäen asunnot ovat väljästi mitoitetut ja vastaavat hyvin myös tämän päivän asumisvaatimuksia. Yksioita lukuun ottamatta asunnot ovat läpitalon asuntoja. Asunton valoisuutta ja avaruutta lisäävät suuret lasi-ikkunat. Jokaiseen asuntoon kuuluu parveke tai oma piha.

OSA II Arvot

Harmaa pesubetoni oli ajalle tyypillinen julkisivumateriaali. Etelä- ja länsijulkisivuissa sekä rakennuksien kulmissa ja ikkunapielissä on pitkälle edenneitä vaurioita, joita ei enää voida korjata kevyillä paikkauksilla ja pinnoitteilla. Julkisivuissa edennyt betonin rapautuminen vaatii laajempia korjaustoimenpiteitä lähitulevaisuudessa.

Värit ovat Siltamäen tärkeä tunnusmerkki. Teräsosien alkuperäinen väri on tummansininen. Keltaisiksi ja punaisiksi maalatut teräsosat ovat räikeät eivätkä kuulu alueen alkuperäiseen ilmeeseen. Porrashuoneiden taustaseinien ja puuovien tunnistevärien alkuperäiset sävyt ovat tärkeitä ja ne tulisi palauttaa. Laadittu väriohe ohjaa oikean ja alueelle yhtenäisen värisävyä käyttöön.

Detaljimuutokset kuten räystäiden pellitykset, vesikourujen ja syöksytorvien muutokset ja sisäänkäyntien lisärakenteet hämärtävät rakennusten alun perin hyvin täsmällistä ja yhtenäistä ilmettä.

Asuntopihat rajattiin alkuperäisen suunnitelman mukaan L- muotoisilla täsmällisesti leikatuilla pensasaidoilla. Nykyään alueella vallitsee sekava käytäntö. Puuaidanteet ja -rakennelmat eivät sovi alueen alkuperäiseen tyyliin.

Toimenpidesuosituks

- Betonijulkisivujen korjauksessa noudatetaan tämän selvityksen yhteydessä laadittua betonijulkisivujen korjaustapaohjetta. Ohjeet perustuvat Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen alueella suorittamaan betonirakenteiden kuntoa selvittäneeseen tutkimukseen. Julkisivujen korjaus toteutetaan alueellisesti yhtenäistä linjaa noudattaen.
- Rakennusten alkuperäisten yksityiskohtien ja materiaalien säilymiseen/palauttamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. On tärkeää, että Siltämäessä noudatetaan alueellisesti yhtenäisiä korjausperiaatteita.
- Alkuperäiset tummaksi maalatut teräsdetaljit, teräslasiseinät, sisäänkäyntien katokset ja porrashuoneiden kaidedetaljit säilytetään ja/tai palautetaan. Myös muiden yksityiskohtien korjauksessa osalta noudatetaan säilyttävää/ ja tai palauttavaa linjaa.
- Kellariportaiden myöhemmin rakennetut katokset muutetaan paremmin alkuperäisen arkkitehtuurin luonteeseen sopiviksi.
- Parvekkeiden syvyysmittaa voidaan kasvattaa parvekkeiden uudistamisen yhteydessä. Idea erillisistä rungon ulkopuolella olevista selkeistä parveketorneista säilytetään samoin kuin parvekkeiden alkuperäiset värit, materiaalit ja detaljimaailma. Parvekkeet saadaan lasittaa.
- Ensimmäisen kerroksen parvekkeita muutetaan asuntopihoiksi korjaustapaohjeessa esitetyn suunnitelman mukaisesti.
- Porrashuoneet kunnostetaan korjaustapaohjeiden mukaisesti. Samassa yhteydessä esitetään jälkiasennushissien rakentamisen periaate. Hissien rakentamista rakennusrungon ulkopuolelle ei kuitenkaan pidetä suositeltavana. Mikäli jälkiasennushissin rakentamisen päädytään, tämä tulee tehdä alueellisesti yhtenäisen suunnitelman pohjalta. Esteettömiä asuntoja lisätään alueella täydennysrakentamisen kautta.
- 1970-luvun värien säilyttämisen/palauttamisen osalta noudatetaan tämän selvitystyön yhteydessä laadittua alueellista väriohtetta.
- Yksityispihojen rajautumisessa yhteiseen piha-alueeseen noudatetaan yhtenäistä suunnitelmaa.

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

OSA II Arvot

Korttelipihat

Yhtenäinen muoto

Siltamäen korttelipihat ovat aikakaudelle tyypilliset ja osa kompaktikaupunki-ideologiaa, johon kuuluvat suoraviivaisesti ryhmitellyt yhtenäiset massaistutukset sekä selkeät kenttämäiset nurmikko- ja sora-alueet. Pihojen kävelytiet seuraavat rakennusten suorakulmaista koordinaatistoa. Pihatilojen jatkuvuus rakennuksissa olevien aukkojen välityksellä ja pihojen aitaamattomuus on keskeinen kaavallinen periaate ja yksi alueen arvoista.

Puistomainen ilme

Siltamäessä rakennukset ja piha-alueet suunniteltiin samanaikaisesti. Näin saatiin alueelle yhtenäinen ilme, joka on yhä Siltamäelle ominainen tärkeä piirre. Alueen matala ja suhteellisen väljä rakentaminen ja runsas kasvien käyttö vaikuttivat Siltamäelle tyypillisen puistomaisen ja pientalomaisen miljöön syntyyn. Siltamäen pihastutukset kasvilajeineen ovat aikakaudelleen tyypillisiä. Pihojen alkuperäinen 1970-luvun ilme on melko hyvin säilynyt.

Viihtyisät ja turvalliset pihat

Siltamäen piha-alueita suunniteltaessa keskeistä oli turvallisen ja viihtyisän leikkiympäristön suunnittelu. Tyypillistä olivat asuinkortteleiden autottomat piha-alueet, joista oli välitön yhteys laajoille puistoalueille.

Varusteet ja kalusteet

Pihojen kalusteet suunniteltiin linjassa alueen muun 1970-luvun arkkitehtuurin kanssa ja alueen värimaailmaa noudattaen. Säilyneet alkuperäiset pihan kalusteet ovat tärkeä alueen ominaispiirre.

OSA II Arvot

Pihoille on vuosien mittaan istutettu paljon puita, jotka varjostavat asuntopihoja ja asuntoja. Puustoa tulisi harventaa. Uusia puita istuttaessa tulisi noudattaa Aholan alkuperäistä suunnitelmaa.

Sisäänkäyntien pensasistutukset ovat paikoittain huonokuntoiset. Sisäänkäyntien kunnostuksen yhteydessä voidaan samalla parantaa esteettömyyttä. Istutusten alkuperäinen suoraviivainen istutusperiaate tulee säilyttää.

Alkuperäiset pihapolut seuraavat korttelirakenteen suorakulmaista koordinaatistoa. Kaikki polut ovat alun perin olleet hiekkapintaisia. Polkuja on myöhemmin osittain asfaltoitu. Paikoin asfalttipinnat ovat liian laajoja ja rajausta nurmi- ja hiekkapintoihin epämääräinen.

Korttelipihojen laajat leikkialueet ovat vähäisessä käytössä. Pihoilla on osittain laajoja hoitamattomia hiekkakenttiä. Piha-alueiden nurmialueita tulisi laajentaa ja korttelipihoille tulisi järjestää viihtyisiä oleskelupaikkoja eri ikäisille. Kalusteita ja varusteita tulisi uusia.

Toimenpidesuosituks

- Pihoja hoidetaan ja kunnostetaan alkuperäisten suunnitteluperiaatteiden pohjalta ja säilytetään pihaille tyypillinen selkeys ja geometrisuus. Kasvilajisto ja istutusten ryhmittelyperiaatteet säilytetään ja/tai palautetaan alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.
- Pihojen viihtyisyyttä kehitetään oleskelu-aluetta lisäämällä sekä pienentämällä ylisuuria hiekka-alueita.
- Poistetaan myöhemmin lisättyjä, liian lähelle rakennuksia istutettuja tai asuntoja varjostavia puita.
- Yksityiset asuntopihat aidataan selkeillä pensasistutuksilla yhteispihoista. Asuntopihojen aitaamisesta on tämän selvitystyön yhteydessä laadittu yleisohje, jolla halutaan turvata pihojen rajautuminen asuntopihoihin yhtenäisesti, alkuperäisen suunnitelman hengessä.
- Pihakäytäviä ei tule leventää. Pihakäytävät asfaltoidaan ainoastaan sisäänkäyntien yhteydessä. Sisäänkäyntijärjestelyistä on esitetty suunnitelma.
- Pihojen valaistusta parannetaan.
- Pihojen pintamateriaaleista on esitetty suunnitelma.
- Varusteiden ja kalusteiden osalta on esitetty suunnitelma. Aluetta varten suunnitellut alkuperäiset pihan varusteet säilytetään ja/tai palautetaan.
- Osa sorapintaisesta leikkialueesta muutetaan nurmi- ja oleskelualueeksi.
- Yhdestä pihasta laaditun mallisuunnitelman periaatteita sovelletaan muihinkin Siltämäen korttelipihoihin.

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

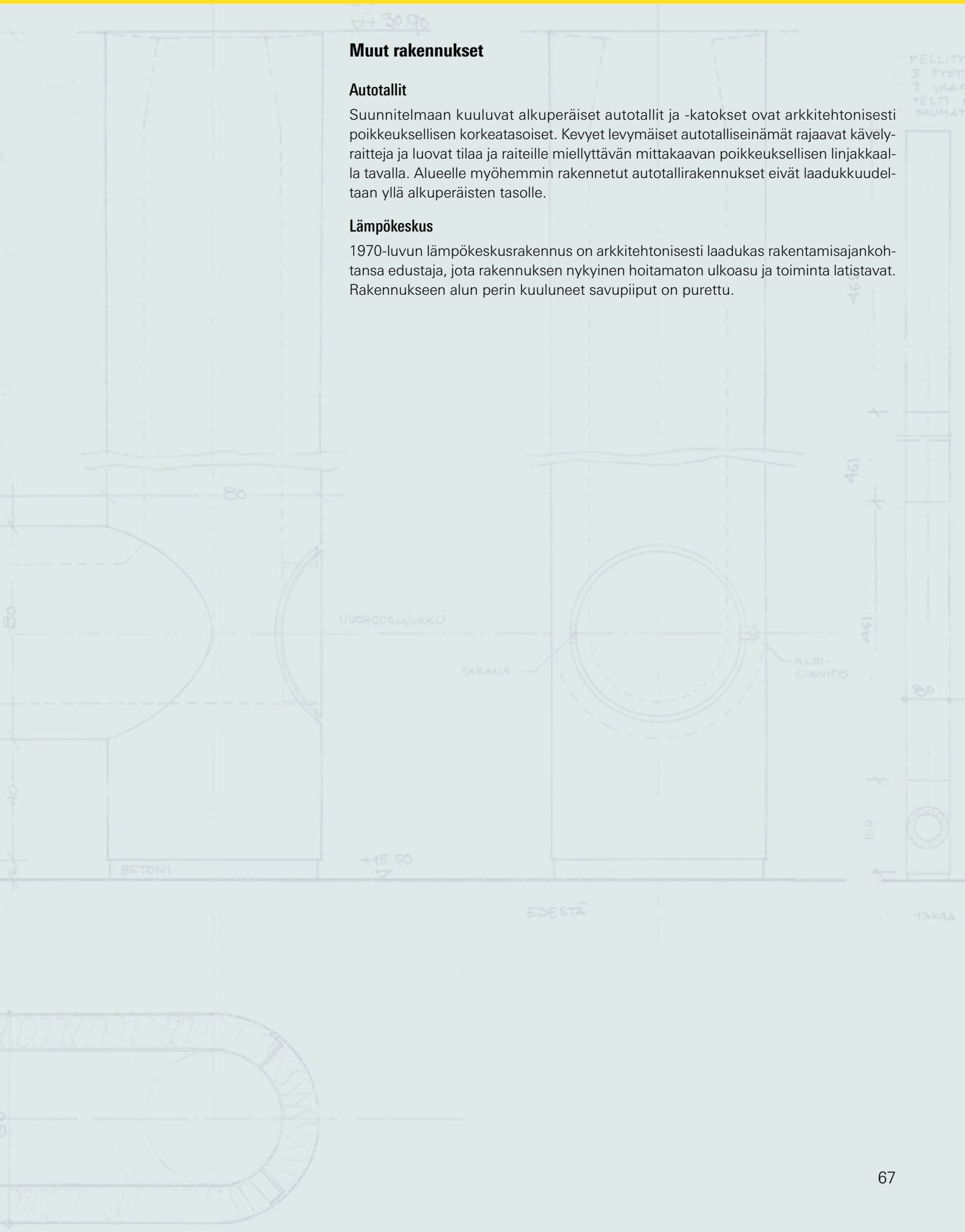
Muut rakennukset

Autotallit

Suunnitelmaan kuuluvat alkuperäiset autotallit ja -katokset ovat arkkitehtonisesti poikkeuksellisen korkeatasoiset. Kevyet levymäiset autotalliseinämät rajaavat kävelyraitteja ja luovat tilaa ja raiteille miellyttävän mittakaavan poikkeuksellisen linjakkaalla tavalla. Alueelle myöhemmin rakennetut autotallirakennukset eivät laadukkuudeltaan yllä alkuperäisten tasolle.

Lämpökeskus

1970-luvun lämpökeskusrakennus on arkkitehtonisesti laadukas rakentamisajankohdansa edustaja, jota rakennuksen nykyinen hoitamaton ulkoasu ja toiminta latistavat. Rakennukseen alun perin kuuluneet savupiiput on purettu.

OSA II Arvot

Alueen lämpökeskusrakennus on moderni kuutiomainen laatikko, jota alun perin korostivat korkeat savupiiput "Siltamäen maamerkit". Rakennuksen ympäristö on nykyään ränsistynyt ja kaipaa kohennusta.

Alkuperäiseen suunnitelmaan kuului matalien tyylikkaiden autosuojarakennusten rajaamat pysäköintikentät. Alkuperäinen ajatus selkeästi rajatuista U-muotoisista pysäköintialueista on nyttemmin hämätynyt.

Autokatoksien muuttaminen autotalleiksi on muuttanut alkuperäisiä yksityiskotia epäedulliseen suuntaan. Uudet peltiä olevat autotallit eivät arkkitehtuuriltaan yllä alkuperäisten autotallien laadukkuuteen. Myöhemmin tehty kattokorjaus on kömpelö.

Alkuperäiset jätensäilytystilat autotallien ja -katoksien päissä ovat mitoitukseltaan riittämättömät. Jätensäilytystilojen suunnittelu kaipaa alueellisesti yhtenäistä ja alkuperäistä asemakaavallista ajatusta tukevaa ratkaisua. Jätekatoksia ei pidä sijoittaa korttelipihojen keskelle.

Toimenpidesuosituks

- Pysäköintialueille esitetään rakennettavaksi uusia pysäköintialueita rajaavia autotalleja alkuperäisen suunnitelman pohjalta.
- Alkuperäiset autotallirakennukset kuuluvat alueen säilytettäviin rakennelmiin. Alkuperäisille autokatoksille tunnusomaiset detaljit tulee säilyttää. Jo tehdyt arkkitehtuuria latistavat yksityiskohtien muutokset tulee palauttaa.
- Pysäköintialueille myöhemmin rakennetut autotallikatokset esitetään korvattavaksi uusilla, alkuperäisen tyylin mukaisilla rakennelmissa.
- Lämpökeskusrakennus kuuluu alueen säilytettäviin rakennuksiin, joka tulisi suojella asemakaavamerkinnoin. Rakennus korjataan ja kunnostetaan alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Rakennus esitetään muutettavaksi loft-asunnoiksi tai muuhun sen arvon mukaiseen uusiokäyttöön.

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

OSA II Arvot

Ostoskeskus ja palvelut

Alueella on toimiva ostoskeskus, joka on tärkeä tekijä alueen hyvän palvelutason kannalta. Siltamäen ostoskeskus on kokenut muutoksia vuosien aikana, jotka ovat latis-taneet tai muuttaneet alkuperäistä ideaa. Suurin muutos on ollut ostoskeskukseen liittyvän keskusaukion luonteen hämärtyminen. Vuonna 1976 rakennettu liikeraken-nus on muuttanut aukion suhteita ja mittakaavaa epäedulliseen suuntaan. Raken-nus on katkaissut jalankulkuraitin tärkeässä kohdassa sekä jättänyt seurakuntatalon sisäänkäynnin piiloon huoltopihan taakse. Uimahalli on toiminnallisesti vanhentunut ja sen rakenteet vaativat peruskorjauksen. Myös päiväkotirakennus on peruskorjauk-sen tarpeessa ja nykyiseen lapsimäärään nähden liian suuri.

Keskeinen sijainti

Ostoskeskuksen keskeinen sijainti sisääntulokadun varrella laajan paikoitusalueen vieressä, alueen sisäisen pääraitin varrella toimii hyvin, mutta ei hahmotu kaupunki-kuvallisesti riittävällä tavalla, jotta se houkuttelisi alueelle satunnaisia asiakkaita. Py-säköintialueelle sisään- ja ulosajo on sekava. Kaikki Siltamäen korttelit ovat kävely-matkan päässä ostoskeskuksesta, mikä sinänsä on arvo.

Palveluiltaan monipuolinen ostoskeskus

Seurakuntakoti, uimahalli ja alueen päiväkoti ovat alusta asti täydentäneet ostoskes-kuksen kaupallista palvelutarjontaa. Palvelutarjonta on muuttunut vuosien varrella, Muutokset ovat kuitenkin olleet pieniä verrattuna moneen muun esikaupunkien lä-hiön ostoskeskuksen kokemuksiin muutoksiin.

Mittakaava

Ostoskeskuksen mittakaava noudattaa muun alueen mittakaavaa. Matalat rakennuk-set liittyvät luontevasti ympäristöön.

Arkkitehtuuri ja kulttuurihistorialliset arvot

Ostoskeskus on pääosin 1970-luvulta, mutta suunnitelma ei ole toteutunut alkupe-räisissä suunnitelmissa kaavaillulla laadukkaalla tavalla. Nykymuodossaan Siltamä-en ostoskeskukseen ei kokonaisuutena liity sellaisia suojeluarvoja, jotka edellyttäisi-vät nykyisten rakennusten asemakaavallista suojelua. Muutosten/uusimisen tulisi kuitenkin tapahtua vanhan ostoskeskuskokonaisuuden ominaispiirteitä ja mittakaa-vaa kunnioittaen.

OSA II Arvot

Päiväkoti, seurakuntakoti ja uimahalli tuovat ostoskeskukseen toiminnallista rikkautta. Monipuolinen toiminta ei kuitenkaan tule esille ostoskeskusympäristössä koska myöhemmin rakennettu liikerakennus peittää sekä seurakuntakodin että uimahallin sisäänkäynnit. Päiväkoti on jo alkuperäisen suunnitelman mukaan sulkeutunut torille päin.

Pääraitin jatkuvuus ostoskeskuksen alueella tulee turvata. Tori on alueen ja pääraitin keskipiste. Ostoskeskusta tulisi kunnostaa ja muuttaa vaihteittain. Alkuperäinen laatta on vaihdettu paikkaan sopimattomaan punertavaan sidekiveen.

Ostoskeskuksen ilme on ulospäin sulkeutunut. Kun ostoskeskukseen saavutaan pääraitia pitkin, ensimmäisinä näkyvät liikerakennusten huolto-ovet ja umpinaiset julkisivut.

Pienilläkin toimenpiteillä voitaisiin saavuttaa jo paljon. Nykyisen ostoskeskuksen viihtyisyyttä lisääviä toimenpiteitä olisivat esimerkiksi pimeiden käytävien katoksien purku, rakennuksien avaaminen torin suuntaan sekä torin kalustuksen ja valaistuksen parantaminen.

Toimenpidesuosituks

- Alueellisen kehittämisen yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on ostoskeskuksen palvelujen monipuolisuuden turvaaminen. Elinkaarensa päähän tuleville liikerakennuksille on perusteltua tutkia eritasoisia uudisrakentamisen vaihtoehtoja, joiden avulla ostoskeskuksen toimintaedellytykset voidaan turvata. Uudisrakentamisen ja liikerakennusten uudelleen sijoittelun yhteydessä voidaan tutkia torialueen uudelleen muotoilua ja nykyisten toiminnallisten ja kaupunkikuvallisten epäkohtien korjaamista. Selvityksessä esitetään kolme vaihtoehtoista suunnitelmaa ostoskeskusalueen kehittämistä varten. VE 1 sisältää nykyisen ostoskeskuksen puitteissa tehtävät pienehköt muutokset ja parannukset. VE 2:ssa ja VE 3:ssa esitetään ostoskeskuksen laajemman uudistamisen ja muuttamisen mahdollisuus.
- Nykyisen uimahallin peruskorjausvaihtoehtojen rinnalla on perusteltua selvittää purkamisen ja uudisrakentamisen vaihtoehtoja siten, että uimahalli säilyy Siltamäen ostoskeskuksen alueella.
- Tutkitaan myöhemmin rakennetun liikerakennuksen toiminnan siirtämistä ostoskeskuksen muihin tiloihin ja/tai rakennuksen purkamista.
- Nykyisen päiväkodin tontille tutkitaan asuinrakentamista. Uudisrakennuksen yhteydessä voisi toimia pienempi uusi päiväkoti ja mahdollisesti muu asukastila.
- Paikoitusalueen liikennejärjestelyjä ja Riimusauvantien puoleista ilmettä parannetaan.
- Ostoskeskusalueelle ja Riimusauvantien varteen suunnitellaan uudet alueen 1970-luvun henkeen sopivat mainostornit.
- Torin ja raitin elävöittämiseksi on tärkeää, että tiloja avataan myös torin suuntaan.
- Mikäli ostoskeskusta kehitetään nykytilanteen pohjalta, torialueen ilmettä ja käyttöä tulee kohentaa ja pimeiden käytävien katokset purkaa ja valaistusta parantaa.

Kehittämisperiaatteet ja korjaustapaohjeet, ks. osat III ja IV.

Osa III Alueen kehittäminen

Alueen säilyttämisen periaatteet

76

Alueen kehittämisen periaatteet ja muutoskohdat

78

Kontaktipihat

80

Pääraitti

82

Ostoskeskuksen kehittäminen

84

Täydennysrakentaminen, ideasuunnitelma

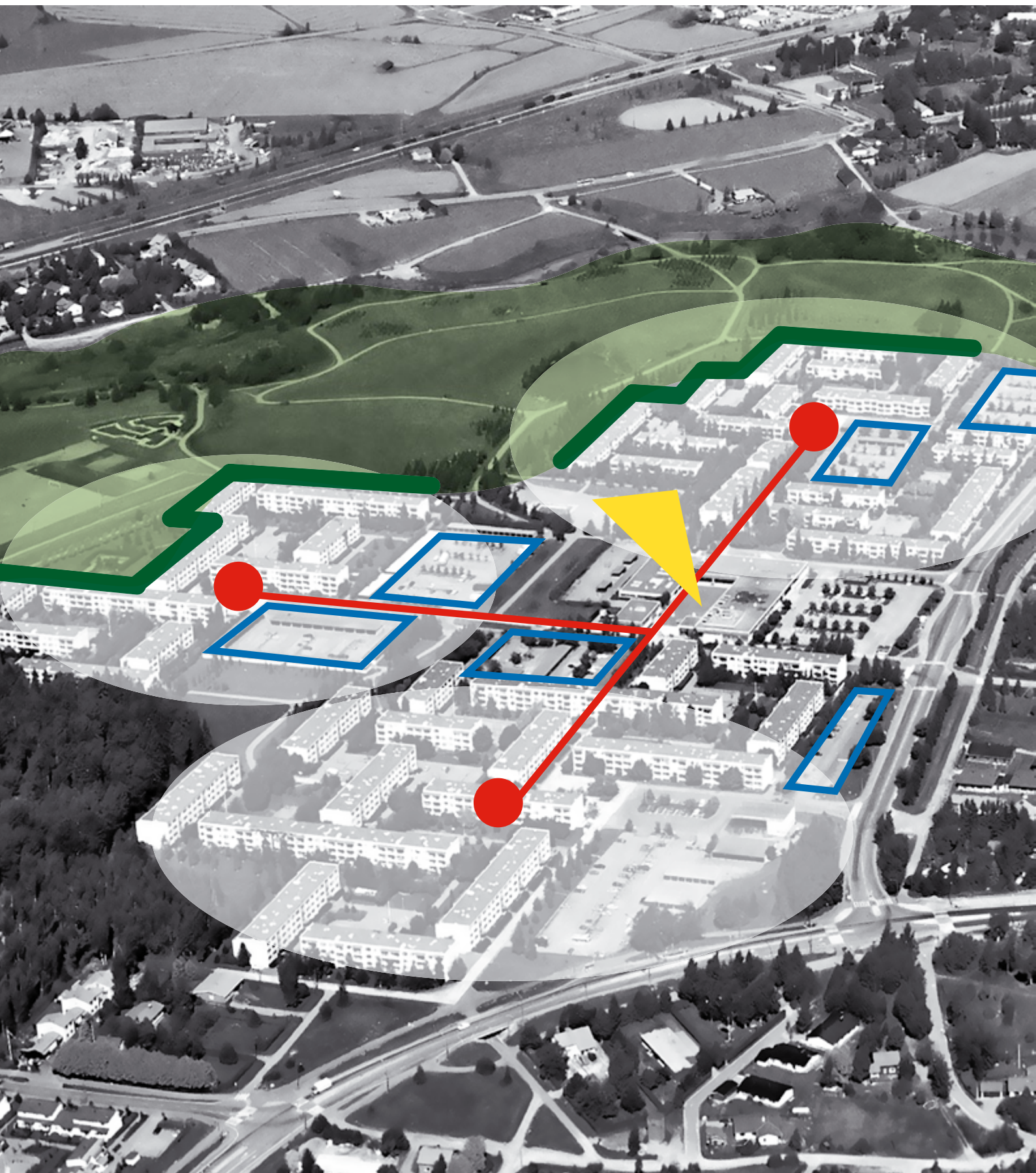
86

Siltamäen valaistuksen periaatteet

88

Alueen säilyttämisen periaatteet

Siltamäen säilytettävään ja suojeltavaan kokonaisuuteen kuuluu:

Kortteliryhmä, kontaktipiha, raitti

Hyvin säilynyt 1970-luvun asemakaavallinen kokonaisuus, joka muodostuu kolmesta tiiviistä hyvin säilyneestä kompaktikaupungin suunnitteluideologiaa ilmentävästä kortteliryhmästä. Kortteliryhmät liittyvät ja ovat yhteydessä toisiinsa kontaktipihojen ja jalankulkuraitin välityksellä. Yhtenäinen rakennuskanta säilyneine yksityiskohtineen.

Kadut ja paikoitus

Alkuperäiseen asemakaavalliseen ajatukseen kuuluva liikenteen erotteluperiaate ja puoliksi suljetut, U:n muotoiset, matalin autotallirakennuksin rajatut pysäköintikentät.

Ostoskeskus

Palveluiltaan monipuolinen ostoskeskus alueen keskellä asuntokorttelien kannalta optimaalisessa paikassa.

Maisemapuisto

Edustava 1970-luvun maisemapuisto.

Rakennusrintama

Kontrasti rakennusten muodostaman suorakulmaisen polveilevan rintaman ja vapaasti muotoillun maisemapuiston välillä.

Korttelipihat

Suuret viihtyisät piha-alueet sekä puiden ja pensaiden alkuperäiset ryhmittelyt ja alkuperäiset pintamateriaalit.

Metsäinen mäki

Luonnonmukainen metsäinen mäki.

Alueen kehittämisperiaatteet ja muutokset

Siltamäen muutokset ja kehittämistoimenpiteet

Tutkitaan ostoskeskusalueen laajemman uudistamisen ja muutamisen mahdollisuus säilyttämällä nykyiset kaupalliset ja julkiset palvelut ja tutkimalla uutta asumista alueelle.

Tutkitaan asuntokannan monipuolistamista alueen eteläisen paikoitustontin kohdalla. Paikka esitetään tässä selvityksessä valittavaksi kerrostaloasumisen kehittämiskohteeksi.

Myöhemmin rakennettu, alueen koillisosassa sijaitseva kortteli 40010 rajataan tässä raportissa käsiteltävän aluekokonaisuuden ulkopuolelle. Alueella voidaan tutkia täydennysrakentamisen mahdollisuutta.

Selvitetään mahdollisuutta vahvistaa Siltamäen vapaa-ajan ja liikuntapalveluja. Tutkitaan uimahallin toimintaidean uudistamista ja sille eri sijoittamis- ja kokovaihtoehtoja ostoskeskuksen alueelle.

Paikoitusalueiden alkuperäistä kaavallista ajatusta vahvistetaan, rakentamalla niille uusia, alkuperäisen suunnitelman mukaisia autotallirakennuksia.

Pääraittia, kävelypolkuverkostoa ja kontaktipihoja kohennetaan alkuperäisten Aholan suunnitelmien hengessä.

Kolmen alkuperäisenä säilyneen kortteliryhmän hahmottamista parannetaan selkeyttämällä ostoskeskuksen reuna-alueen ja leikkipuiston vihervyöhykettä.

Korttelipihoja kohennetaan ja jäsenetään ja/tai palautetaan alkuperäisten Aholan suunnitelmien hengessä.

Aluepuiston kehittämistä varten laaditaan alueellinen maisemasuunnitelma.

Laaditaan alueellinen valaistussuunnitelma.

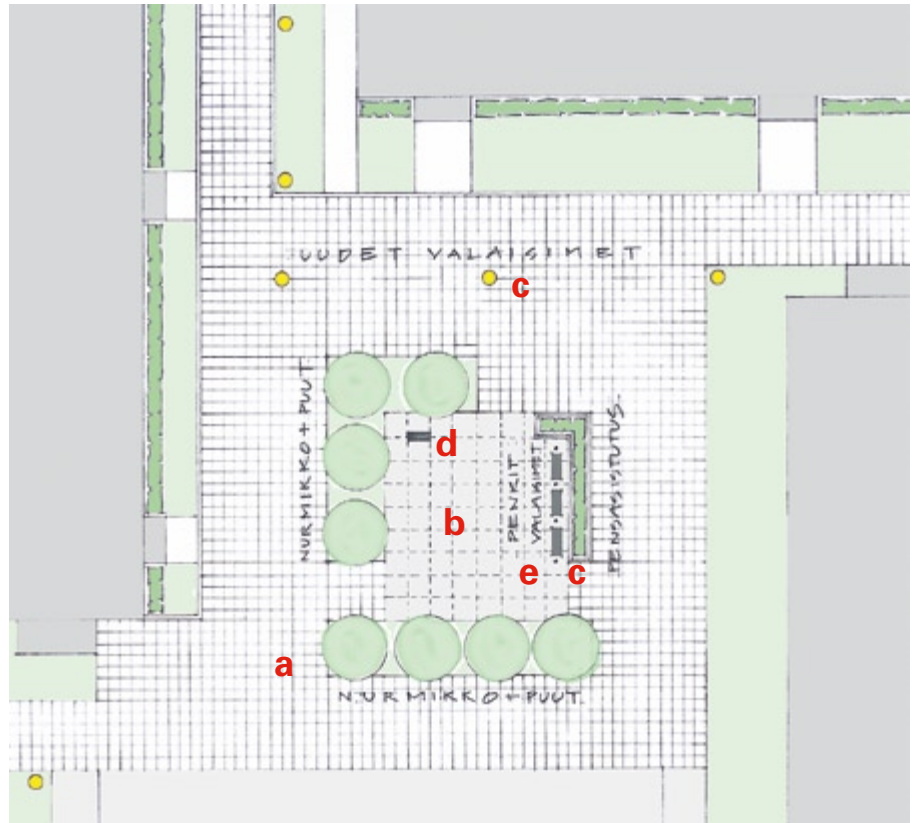
Kontaktipihat

Kontaktipihojen mallisuunnitelma

Kontaktipihojen kohentamisen ja kehittämisen periaatteet on esitetty kaupungin maalla sijaitsevan, Kauriintien kontaktipihalle laaditun luonnoksen avulla. Luonnoksessa esitetyjä ideoita ja suunnitteluperiaatteita voidaan soveltaa alueen muillakin kontaktipihoilla.

Kontaktipihojen alkuperäinen kortteli-ryhmien sisääntulo- ja edustusaukioiden luonne palautetaan parantamalla kontaktipihojen istutuksia, valaistusta ja kalustusta. Kontaktipihoja kohennetaan ja kunnostetaan alkuperäisen 1970-luvun suunnitelman hengessä:

- Perustasona säilytetään neliömäinen alkuperäinen 1970-luvun betonilaatta.
- Aukiolle istutetaan geometriset puurivistöt. Lisäksi kontaktipiha rajataan selkeästi katualueesta puurivillä, joka muodostaa kadulle rajaavan päätteen.
- Oleskeluryhmän yhteyteen rakennetaan betonisia istuskaukaloita ja betonisia istuskelupenkkejä. Betonikaukaloihin istutetaan ikivihreitä pensaita ja maanpeitekasveja.
- Alkuperäisen suunnitelman ilmoitus-tolppa-idean pohjalta tehdään uusi betoninen opastaulu oleskeluryhmän yhteyteen.
- Kontaktipihan keskialuetta korostetaan valitsemalla pintamateriaaliksi alkuperäistä isompi suorakulmainen betonilaatta.
- Puulajiksi kontaktipihoille valitaan muusta alueista poikkeava pieni kausimuotoinen ja kukkiva koristepuu, esimerkiksi pilvikirsikka tai mustamarjaorapihlajapensas.
- Pääraitin valaisintyyppiä (esim. pylväs-malli Siteco tai Bega) käytetään myös kontaktipiha-alueella. Lisäksi kontaktipihaa valaisemaan sijoitetaan matalat pollarivalaisimet (esim. Poulsen, malli Sentry).

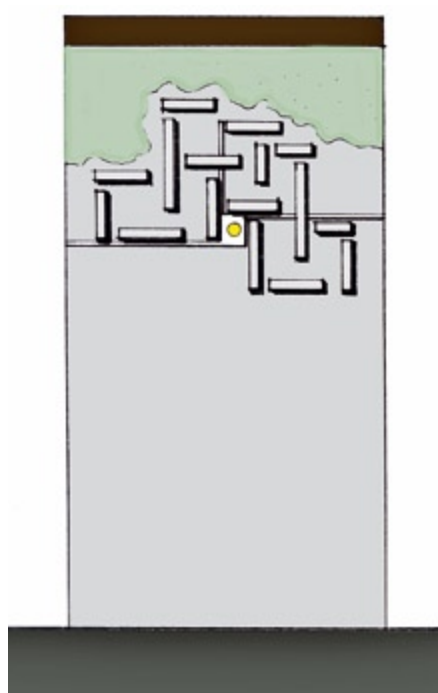

Kauriintien kontaktipihan luonnos, joka noudattaa Pentti Aholan alkuperäisten suunnitelmien periaatteita.

- a Kontaktipiha rajataan sisäänajokatu- ja paikoitusalueista selkeällä puurivillä
- b Keskikenttä rajataan puu- ja pensasistutuksilla. Keskikentän aluetta voidaan korostaa käyttämällä esim. isompaa laattaa tai graafista betonia
- c Raitin valaisinta käytetään myös kontaktipihojen yleisvalaisimena; keskialueella käytetään matalaa pollarivalaisinta
- d Uusi betoninen opastaulu
- e Uudet betonirakenteiset penkit

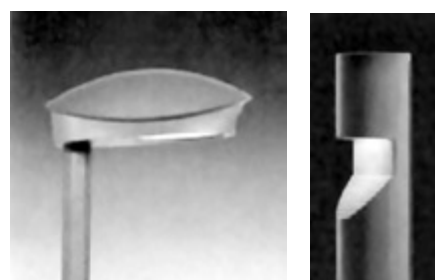
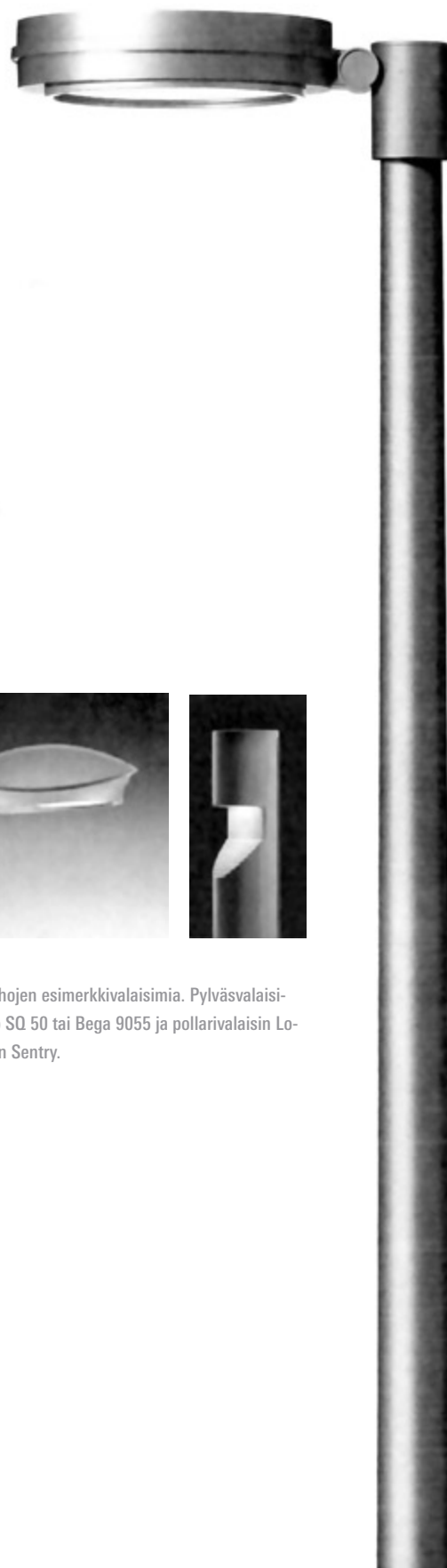
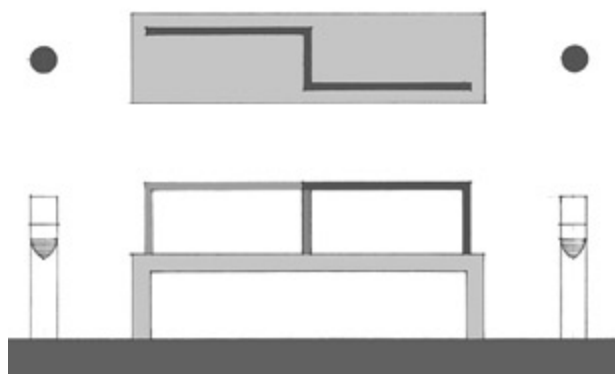

Kauriintien kontaktipihan nykytilanne.

Uusi opastaulu/sijaintikartta toteutetaan esimerkiksi betonirakenteisena valaistuna kortteliryhmän reliefinä.
● = kuituvalo/sijaintimerkki

Keskialueen uudet kalusteet toteutetaan yksinkertaisina ja kestävinä betonipenkkeinä.

Kontaktipihojen esimerkkivalaisimia. Pylväsvalaisimet Siteco SQ 50 tai Bega 9055 ja pollarivalaisin Louis Poulsen Sentry.

Pääraitti

Pääraitin kehittäminen

Koko alueen läpi kulkeva pääraitti yhdistää alueen osakokonaisuudet ja niiden keskipisteenä olevat kontaktipihat toisiinsa. Pääraitin tärkeyttä korostetaan omalla muusta ympäristöstä poikkeavalla materiaalilla. Raitin alkuperäinen 1970-luvun betonilaatta säilytetään pintamateriaalina.

Pääraitin jatkuvuutta parannetaan erityisesti ostoskeskuksen alueella, siten että liikerakennuksen huoltoportin edusta siistitään ja laatoitetaan. Kirkon sisäänkäyntiä kohennetaan.

Alkuperäinen 1970-luvun betonilaatoitus kunnostetaan ja/tai palautetaan niiltä osin kuin se on muutettu.

Koko pääraitin valaistus uusitaan. Pääraitin valaisintyypiksi valitaan esimerkiksi pylväsmalli Siteco tai Bega.

Vanhat laatoitettuja alueita reunustavat ja rajaavat vesikourut säilytetään tai korvataan uusilla vastaavilla vesikouruilla.

Hiekkakenttien, asfaltti- ja nurmipintojen tulee liittyä toisiinsa saumattomasti, ilman voimakkaita rajaavia reunakiviä.

Kauriinpolku. Raitin jatkuminen rakennuksissa olevien aukkojen läpi korostaa raitin perspektiivivaikutelmaa sekä eri osa-alueiden kytkeytymistä toisiinsa.

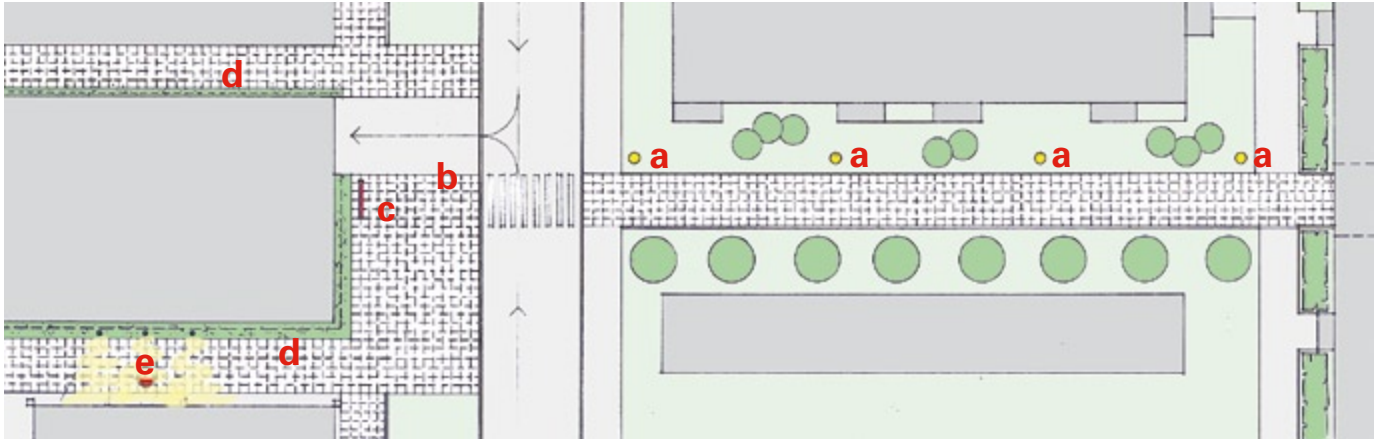

Vanhoja vesikouruja voidaan vaihtaa uusiin. Joissain kohdissa kouruja on poistettu tarpeettomina kun talojen viereen on asennettu sadevesikaivoja. Raitin laattapinnan liittyminen nurmikkoalueisiin voidaan myös hoitaa siististi ilman kourua. Eri tasossa olevia reunakiviä ei tulisi käyttää.

Laatoitettu betonipinta on huonokuntoinen ja vaarallinen jalankulkijoille ja pyöräilijöille.

Jousimiehenpolun ja liikerakennuksen huoltopihan parannusehdotus.

Laatoituksen perustusta parannetaan

Kallistuksia korjataan ja sadevesi ohjataan uusiin sadevesikaivoihin

Reuna-alueet ja laatoitetun alueen liittyminen sisäänkäyntialueisiin tulee suunnitella tarkasti

Pääraitin valaistus uusitaan raitin muun kunnostamisen yhteydessä (a)

Liikerakennuksen huoltopiha laatoitetaan ja rajaa huoltoajotiehen täsmennetään (b)

Jousimiehenpolun päätteeksi sijoitetaan ostoskeskuksen uusi valaistu opastaulu (c)

Vuonna 1976 rakennetun liikerakennuksen julkisivua parannetaan, esimerkiksi villiviini-istutuksilla (d)

Seurakuntakodin sisäänkäyntiä voidaan korostaa ja parantaa esimerkiksi uudella valaistuksella (e)

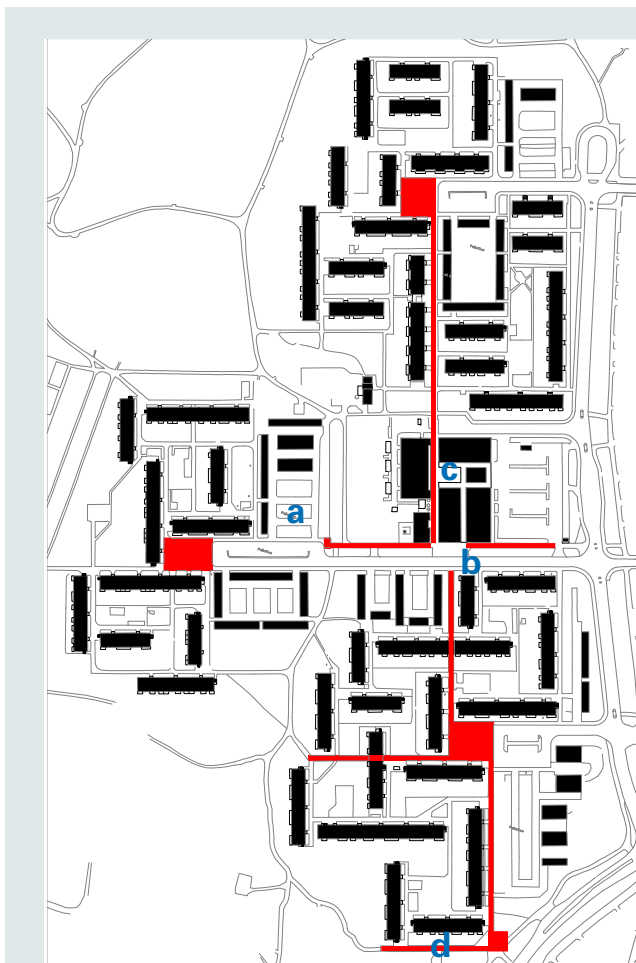
Kartat. Raitin nykytilanne (vas.) ja kehittämisperiaatteet (oik.).

a Jousimiehentie jalkakäytävän laatoitusta jatketaan kontaktipihaan asti

b Liikerakennuksen huoltopihan laatoitettua aluetta täsmennetään Jousimiehentie kohdalla

c Alkuperäinen laatoitus palautetaan ostoskeskuksen alueella

d Kauriinpölyn eteläinen osa voidaan korvata asfaltilla tai hiekalla

Ostoskeskuksen kehittäminen

Lähtökohdat ja tavoitteet

Ostoskeskuksen kehittämistä varten on laadittu kolme vaihtoehtoa, joista vaihtoehto **VE 1** perustuu nykyisen ostoskeskuksen säilyttämiseen ja sen parantamiseen pienin kohennuksin. Vaihtoehdot **VE 2** ja **VE 3** perustuvat ostoskeskuksen laajempaan muutokseen, johon sisältyy myös nykyisten ostoskeskusrakennusten uudisrakentamisvaihtoehtoja. VE 2 ja VE3 edellyttävät uusien ideoiden kehittämistä esimerkiksi järjestämällä ostoskeskusalueesta idealuontoinen arkkitehtuurikilpailu.

Kaikkien vaihtoehtojen avulla pyritään turvaamaan ostoskeskuksen asema alueen keskuksena ja sen monipuolinen palvelutarjonta tulevaisuudessa. Kaikissa vaihtoehdoissa tavoitteena on uimahallin säilyminen Siltämäessä osana ostoskeskusta. Vaihtoehto VE3 antaa mahdollisuuden tutkia alueelle uutta isompaa ja ajanmukaisempaa uimahalli-liikuntatilaa, joka yhdessä urheilupuistoalueen kanssa vahvistaa Siltämäen identiteettiä ja alueellista roolia ympäröivien pientaloalueiden keskuksena. Yhtenä alueellisena kehittämistavoitteena pidetään Siltämäen

profiloitumista lapsiystävällisenä liikunta-kaupunginosana, jota uuden uimahallin rakentaminen osaltaan vahvistaisi.

Nykyinen päiväkotirakennus on peruskorjauksen tarpeessa. Päiväkotitoiminnan tietojen valossa myös liian suuri alueen lapsimäärään nähden. Ostoskeskuksen kehittämisvaihtoehdoissa tuodaan esiin mahdollisuus sijoittaa uusia asuntoja ja liikerakennustiloja nykyisen päiväkodin laajennetulle tontille. Uudelle, pienemmälle päiväkodille olisi tällöin mahdollisuus järjestää korvaava paikka uudisrakennuksen pohjakerroksesta.

Ostoskeskusalueen pysäköinnin järjestäminen maanlaiseksi pysäköinniksi on teknis-taloudellisen toimiston laadittaman selvityksen mukaan ongelmallista eikä näytä olevan realistinen vaihtoehto Siltämäessä. Ostoskeskusalueen kehittämisohjeen luonnoksissa on esitetty, että paikoitus säilytetään maantasopaikotusalueena nykyisellä paikallaan ja suunnilleen nykyisen kokoisena/tai vaihtoehtoisesti pysäköintipaikkoja sijoitetaan uudisrakennusten katolle.

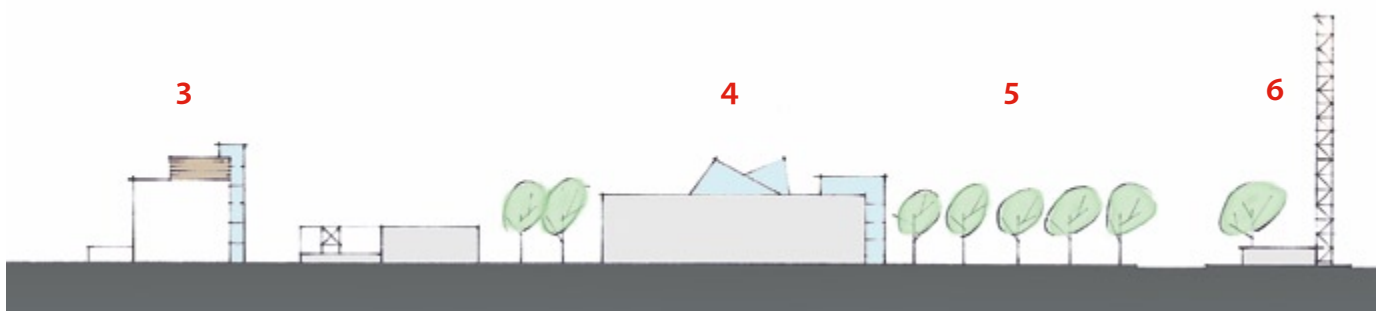
VE 1:ssä ostoskeskuksen käytäviä pimentävät katokset ja huonokuntoiset katosten puupalkistot puretaan ja niiden valaistusta parannetaan. Torin ja raitin elävöittämiseksi liiketiloja ja päiväkotitoimintaan torin suuntaan. Nykyisen torialueen ilmettä ja käyttöä kohennetaan palauttamalla torin alkuperäinen betonilaatoitus ja muuttamalla ravintolan terassia. Paikotusalueen liikennejärjestelyjä ja Riimusaavuntien puoleista ilmettä parannetaan. Riimusaavuntien varteen suunnitellaan uusi alueen 1970-luvun henkeen sopiva mainostorni.

VE 2:ssa ehdotetaan purettavaksi vuonna 1976 rakennettu uudempi liikerakennus, 1970-luvun päiväkotitoiminta sekä ostoskeskusalueen käytäviä pimentävät katot ja rakennelmat. Samalla parannetaan ostoskeskuksen torimiljöötä ja seurakuntakodin asemaa ostoskeskuskokonaisuudessa.

VE 3 on muutosvaihtoehdoista radikaalein. Siinä ehdotetaan purettavaksi kaikki ostoskeskusrakennukset seurakuntakotia lukuun ottamatta vaihteittain siten, että kaupalliset palvelut voivat toimia alueella koko ajan.

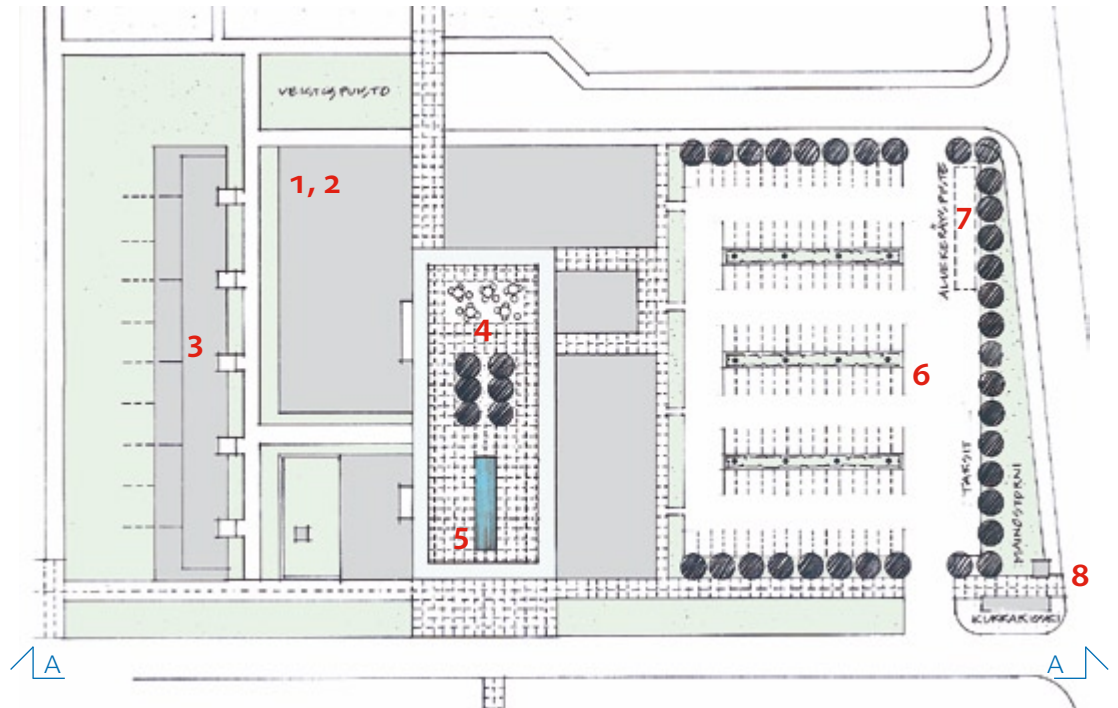
Ostoskeskus, luonnos VE2. Näkymä etelästä A–A.

Ostoskeskus, luonnos VE3. Näkymä etelästä B–B.

VE 2:n toimenpiteet

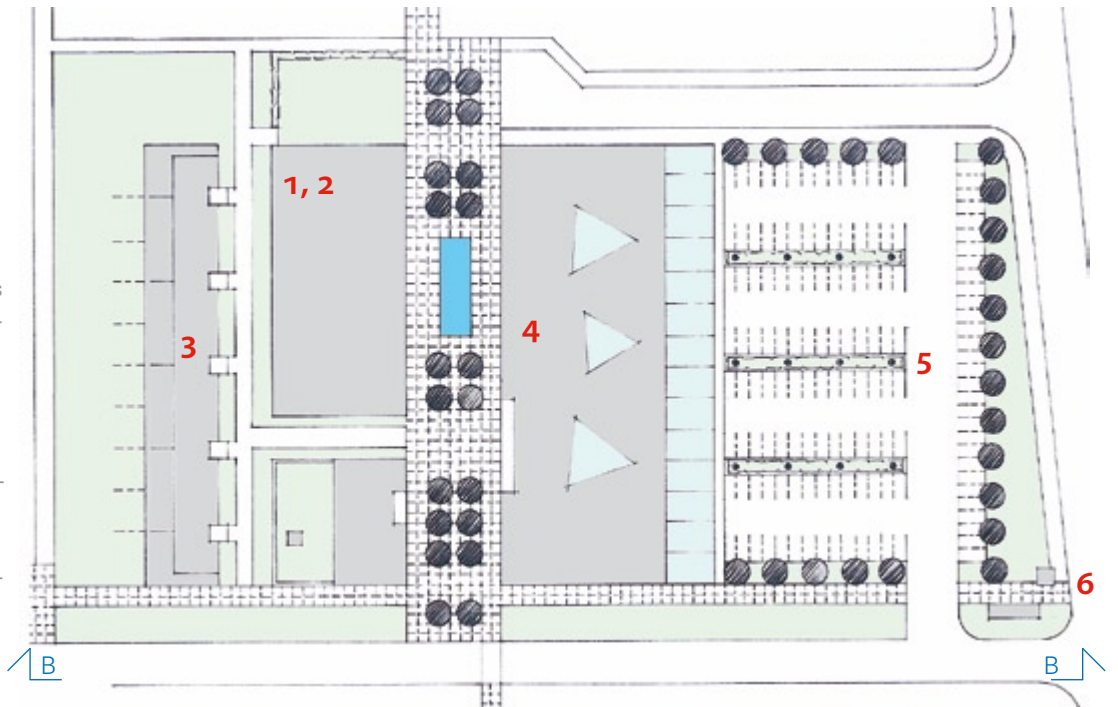
- Päiväkoti puretaan (1)
- Nykyisen päiväkodin tontille rakennetaan uusi matala liikerakennus ja pienempi päiväkoti (2)
- Uuden liikerakennuksen länsipuolelle rakennetaan uusi kolmikerroksinen asuintalo (3)
- Vuonna 1976 rakennettu liikerakennus puretaan ja toiminta siirtyy uuteen liikerakennukseen (2)
- Toriaukiota parannetaan ja palautetaan sen alkuperäinen pintamateriaali / 700 x 700 betonilaatta (4)
- Rakennusten väliset katokset puretaan ja toria kehystämään rakennetaan uusi valaistu katos (5)
- Tiloja avataan torin suuntaan
- Paikotusalueen ajojärjestelyjä kehitetään ja paikotuskenttien istutusta parannetaan (6)
- Alueen kierrätyspisteelle ja liikekeskuksen jätehuoneille laaditaan uusi sijoitus suunnitelma (7)
- Riimusaavantien varrella olevaa istutusvyöhykettä kehitetään ja kadun varteen suunnitellaan uusi mainostorni (8)

Ostoskeskus, luonnos VE2.

VE 3:n toimenpiteet

- Päiväkoti puretaan (1)
- Nykyisen päiväkodin tontille rakennetaan uusi matala liikerakennus ja pienempi päiväkoti (2)
- Uuden liikerakennuksen länsipuolelle rakennetaan uusi kolmikerroksinen asuintalo (3)
- Vuonna 1976 rakennettu liikerakennus puretaan. Toiminta siirtyy uuteen liikerakennukseen (2) ja uimahallin pohjakerrokseen raitin varrelle (4)
- Vanhat liiketilat ja uimahalli puretaan
- Rakennetaan uusi isompi ajanmukainen uimahalli, jossa voi olla myös muita liikuntatiloja (4)
- Paikotusalueen ajojärjestelyjä kehitetään ja paikotuskenttien istutusta parannetaan (5)
- Alueen kierrätyspisteelle ja liikekeskuksen jätehuoneille laaditaan sijoitus suunnitelma
- Riimusaavantien varrella olevaa istutusvyöhykettä kehitetään ja kadun varteen suunnitellaan uusi mainostorni (6)

Ostoskeskus, luonnos VE3.

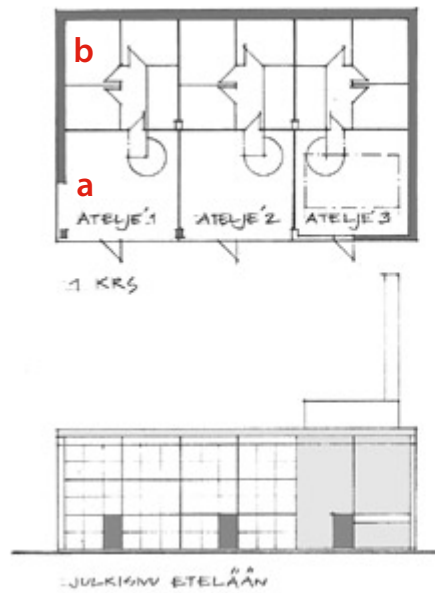

Täydennysrakentaminen, ideasuunnitelma

Eteläisen paikoitustontin täydennysrakentaminen

Eteläinen paikoitusalue on kaupungista saavuttaessa Siltamäen sisääntulokohdasta. Alkuperäisen suunnitelman mukaan tontille oli suunniteltu kaksikerroksinen paikoitustalo, jota ei koskaan toteutettu. Tontilla on maastossa yhden kerroksen tasoero, jota voidaan hyödyntää paikoituskannen rakenteen osana. Täydennysrakentamisella voidaan monipuolistaa alueen asuntotarjontaa ja tarjota uusia esteettömiä asuntoja alueella. Paikka tarjoaa mahdollisuuden kerrostaloasumisen kehittämiskohteeksi. Alueen kaksitasojarjestely luo luontevat edellytykset ratkaisulle, joka sisältää maanalaista paikoitusta ja sen yhteydessä rakennusten pohjakerroksessa työ- ja liiketiloja.

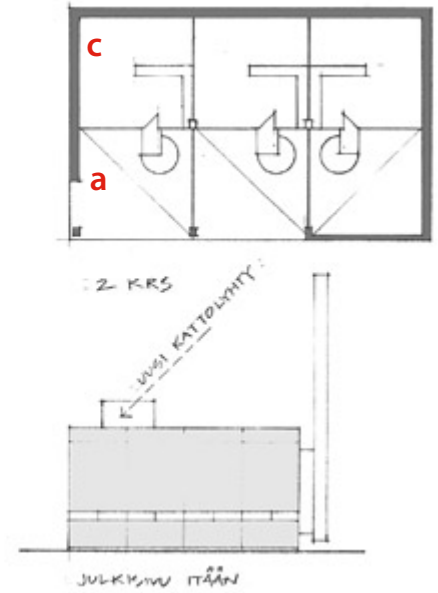
Täydennysrakentamista varten on laadittu idealuonnos, jossa on 4–5-kerroksinen muurimainen asuintalo Suutarilantien ja Riimusauvantien varressa. Täydennysrakentamisessa käytetään hyväksi paikkaan liittyviä aiheita kuten Siltamäelle tyypilliset isot omat yksityispihat asunnoille maantasoon, oma laaja korttelipiha sekä paikoituskannen päällä oleva kontaktipiha. Rakennuksen kattokerrokseen esi-

tetään sijoitettavaksi kaksikerroksisia terrassiasuntoja.

Kauriropolun varteen esitetään rivitalo-tyyppistä rakentamista, siten että asuinrakennusten pohjakerroksissa on raitille avautuvia työ- ja toimistotiloja. Myös Siltamäen huollon tilat voivat sijoittua näihin tiloihin. Paikoitusalueelle kannen alle mahtuu n. 180 uutta autopaikkaa.

Täydennysrakentamisen yhteydessä suojellaan ja kunnostetaan vanha lämpökeskusrakennus ja otetaan se uusiokäyt-

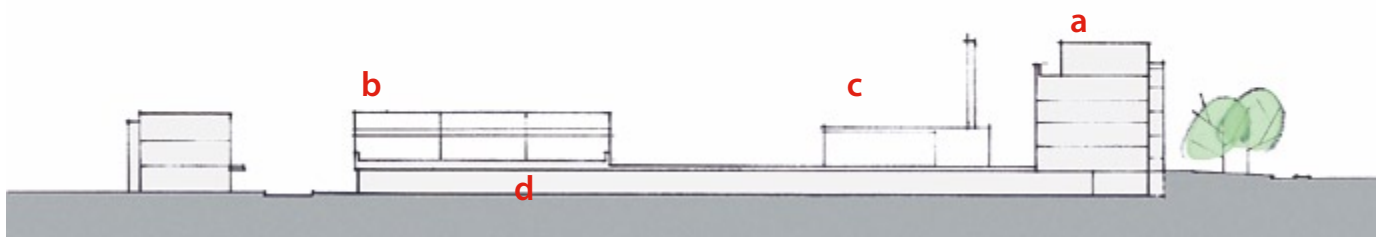
Luonnos lämpökeskusrakennuksen muuttamisesta ateljé-asunnoiksi. Alakerrassa iso kaksikerroksinen ateljétala (a), makuuhuoneita ja pesutila (b). Parvikerroksessa tupakeittiö ja oleskelu.

töön, esimerkiksi rakennuksen luonteeseen sopiviksi loftasunnoiksi.

Paikka tarjoaa mahdollisuuden kehittää monipuolisesti Siltamäen asuntorakennetta täydentäviä uudenlaisia asumismuotoja sekä pienimuotoista asuntojen ja työpaikkojen sekoittumista.

Rivitalojen päätyjulkisivut ja pohjakerroksen työtilat, jotka avautuvat Kauriropolun suuntaan. Taustalla muurimainen kerrostalo ja kunnostettu entinen lämpökeskus.

Leikkauksessa näkyvät Kauriropolun nykyinen lamellitalo, paikoituskannen päällä oleva rivitalo ja uusi kerrostalo sekä taustalla kunnostettu entinen lämpökeskus.

Paikoitustontin lisärakentaminen, idealuonnos

- a Muurimainen 4–5-kerroksinen asuintalo on Siltamäen uusi "porttirakennus". Porrashuoneita ja hissejä korostetaan Siltamäen tunnisteväreillä.
- b Kauriinpölkön varteen paikoituskannen reunaan sijoitetaan kolmikerroksisia rakennuksia, joiden päädyt avautuvat Kauriinpölkölle, ja joiden pohjakerroksessa on työtiloja. Kannen päällä on kaksikerroksisia rivitaloja ja etelään avautuvia pihajoja ja parvekkeita.
- c Vanha lämpökeskustontti liitetään uuteen asuintalotonttiin ja lämpökeskukseen sijoitetaan kolme uutta ateljé-asuntoa.
- d Suutarilantien ja Kauriintien välinen n. yhden kerroksen tasoero mahdollistaa maanpäällinen paikoitustason rakentamisen uuden pihan alle. Paikoitustasolle voidaan sijoittaa n. 180 autopaikkaa, uuden asuintalon kellaritiloja, Kauriinpölkölle avautuvia työtiloja, jätehuoneita sekä rakennuksien yhteinen pesutupa.
- e Uusien rakennuksien maantasopihat ja parvekkeet avautuvat uudelle yhteiselle kontaktipihalle.

Siltamäen valaistuksen periaatteet

Valaistuksen korjaus ja selkeyttäminen

Siltamäen alueellista valaistusperiaatetta on käsitelty Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston laatimassa Kaupungin valot -raportissa. Raportin mukaan Siltamäen pääraitti on määritelty erityisvalaistuskohteeksi.

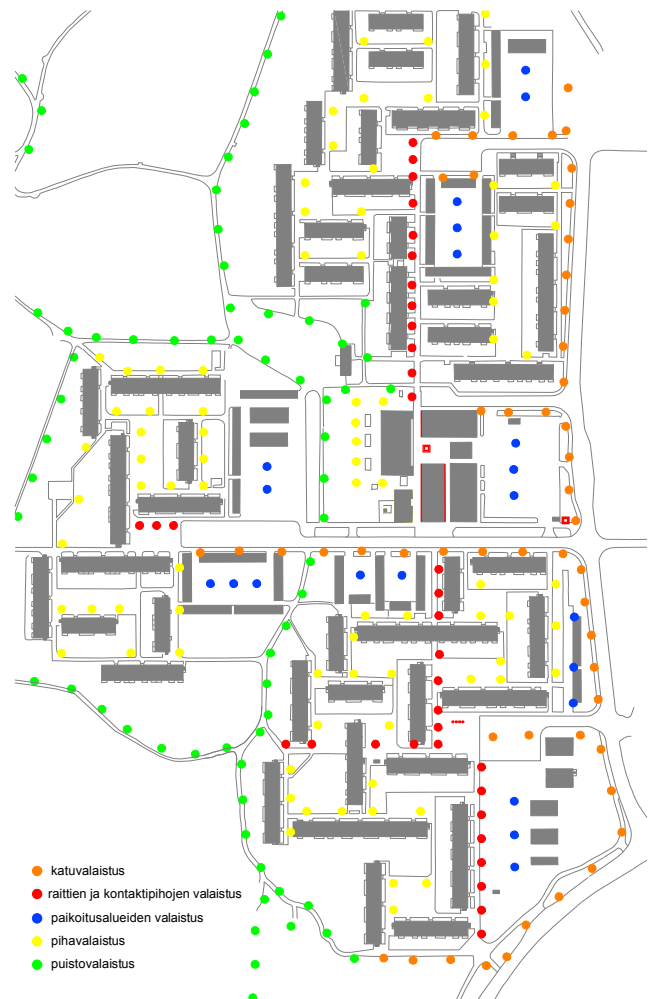
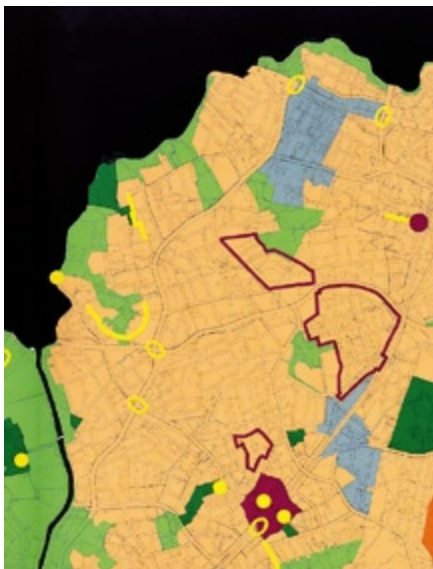
Suurin osa alueen valaisimista on alkuperäisiä. Sekä katualueilla että pihoilla olevat valaisimet ovat tulleet elinkaarensa päähän. Alueen pihat sekä julkiset alueet ovat tällä hetkellä pimeitä ja huonosti valaistuja. Alueen yleisin valaisintyyppi, joka perustuu ylöspäin valaisevaan valaisi-

meen, ei vastaa nykyisiä tavoitteita ulkotilojen valaisemisesta. Siltamäen ulkotilojen valaisimiin ei liity sellaisia arvoja, että niitä tulisi erityisesti suojella tai säilyttää. Taivasta valaisevien ja häikäisevien valaisimien sijaan suositellaan alaspäin suuntautuvaa valoa, joka valaisee suoraan raitteja ja oleskelualueita. On kuitenkin tärkeää, että valaisintyyppien valinnassa otetaan huomioon Siltamäen alueen ominaispiirteet, mittakaava ja ulkotilojen hierarkia. Sekä valaisimen ulkonäkö ja alueella käytettävien mallien määrä tulee sovit-

taa alueen luonteeseen. Siltamäkeen sopivat yksinkertaiset ja selkeälinjaiset mallit. Mallien tyyppien lukumäärän tulee olla rajattu.

Tässä korjaustapaohjeessa esitetään, että alueelle valitaan viisi valaisintyyppiä, siten että alueella on oma katuvalaisinmalli, puistovalaisin, raittivalaisin, pihavalaisin sekä paikoitusaluevalaisin. Uusien valaisinryhmien avulla lisätään alueen valaistusta ja samalla tuodaan esiin alueen erityislaadua ja arvoja. Sisäänkäyntien alkuperäinen valaistu numerokuutio säilytetään.

Siltamäen pääraitti on luokiteltu erityisvalaistavaksi kevyeen liikenteen reitiksi raportissa "KAUPUNGIN VALOT", Helsingin valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet.

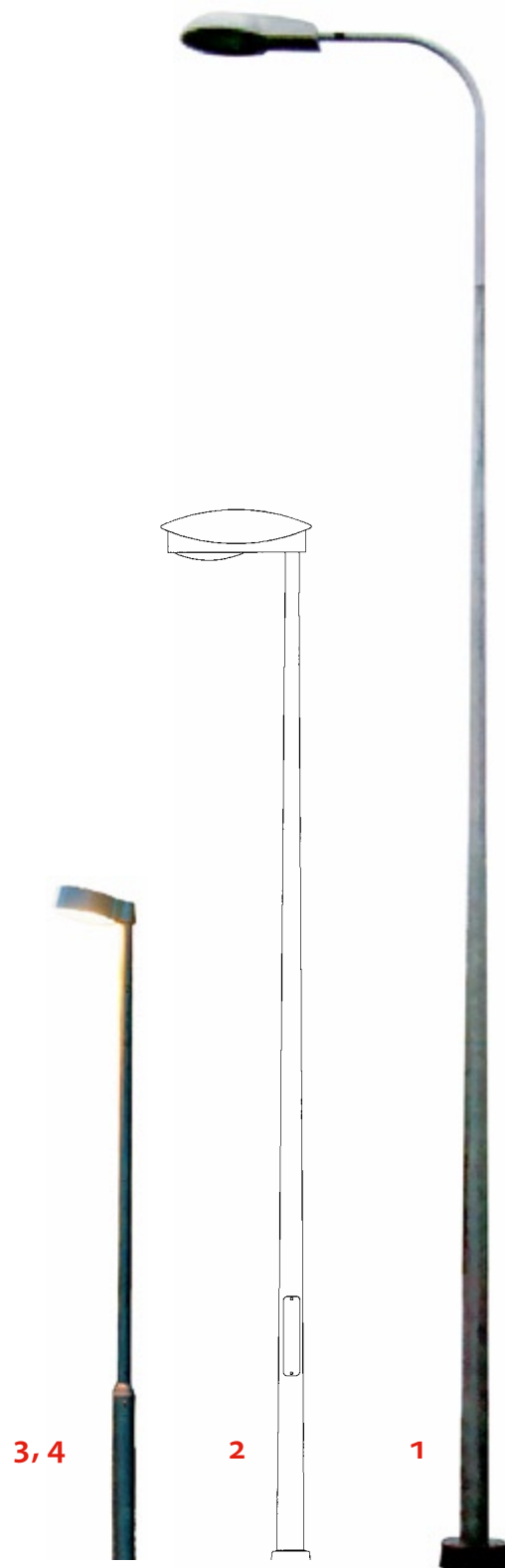
Ylh. Rakennusten arkkitehtuuri ja pääraitti esitetään Siltamäen erityisvalaistuskohdeena. Porrashuoneiden isoja lasiseiniä ja tunnistevärejä korostetaan valaisemalla pääraitin varrella olevat porrashuoneet siten, että porrashuoneiden taustaseiniin kohdistetaan jatkuva valo. Erityisvalaistuksen avulla voidaan vähentää pihavalaisuksen tarvetta ja siten tasata erityisvalaistuksesta mahdollisesti syntyviä lisäkustannuksia.

Oik. Uusia valaisinehdotuksia

- 1 Katuvalaisin Philips Manta
- 2 Raitti- ja kontaktipihavalaisin Siteco SQ 50 tai Bega 9055
- 3 Korttelipihan pylväshalaisin Zero / Karo, 1-kupui-nen malli
- 4 Pysäköintitonttien pylväshalaisin Zero / Karo, 2-ku-puinen malli

Puistossa säilytetään nykyinen valaisinmalli. Uusien katu-, raitti- ja pihavalaisimien valintakriteerit: hoikka suora sinkitty tolppa, alaspäin valaiseva kupu, valaisimen materiaali valettua alumiinia tai harmaaksi maalattua terästä ja tyylikäs, mutta vaatimaton muotoilu.

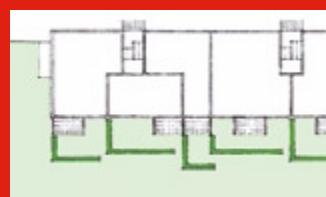

IV Korjaustapaohjeet

Asuinrakennukset

- Pesubetonijulkisivujen korjaustapaohje
- Parvekkeet ja uudet maantasopihat
- Porrashuoneet ja jälkiasennushissit
- Detaljit, pintamateriaalit ja värit

94
94
98
100
102

Pihat

- Korttelipihojen istutukset ja pintamateriaalit
- Korttelipihan mallisuunnitelma
- Korttelipihojen puuistutusperiaatteet

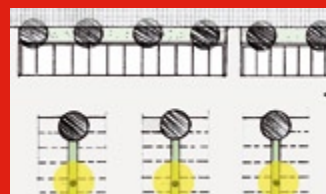
108
108
110
112

Pysäköintialueet

- Pysäköintitonttien kohennusperiaatteet

114
114

Siltamäen inventointi- ja kehittämishankkeen osana olevat korjaustapaohjeet on suunnattu alueen asuntoyhtiöille sekä palvelemaan rakennusvalvontaa. Ohjeet on valmisteltu kaupunkisuunnitteluviraston ja rakennusvalvontaviraston yhteistyönä ja niiden laadinnassa on ollut mukana myös Helsingin kaupungin museon edustaja. Korjaustapaohjeet koskevat alueen asuinrakennusten, pihojen ja pysäköintialueiden kohentamista ja korjaamista alueen arvot huomioon ottaen ja/tai palauttavalla tavalla.

1960-luvun betonijulkisivujen korjauksen yhtenä erityispiirteensä on – arvojen vaalimiseen tähtäävästä tavoitteesta huolimatta – se, ettei vanhoja betonirakenteita voida korjaamalla säilyttää. Osa julkisivujen betonirakenteista joudutaan teknisistä syistä pitkällä tähtäimellä joka tapauksessa uusimaan. Tällaiset laajemmat julkisivujen korjaukset ovat aina rakennusten ulkonäköä muuttavia. Tämä korostaa alueellisesti yhtenäisen korjauksen

tavan ja siten myös alueellisen korjaustapaohjeen merkitystä.

Asuinrakennusten osalta korjaustapaohjeet koskevat pesubetonijulkisivuja, parvekkeita, porrashuoneita sekä rakennusten muita olennaisia yksityiskohtia kuten Siltamäelle tyypillisiä tunnistevärejä. Alueen pesubetonijulkisivujen osalta esitetään sekä lyhyiden että pitkien julkisivujen korjauksen vaihtoehtoiset korjaamisen tavat. Korjausvaihtoehtojen valinta pohjautuu Tampereen teknillisen yliopiston korjausrakentamisen asiantuntijoiden alueella tekemään pesubetonijulkisivujen korjausmahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen sekä Siltamäen yhtenäisen ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi arvioitun alueen korjaustavoille asettamiin reunaehtoihin; toisin sanoen korjaukselle asetettaviin arkkitehtonisiin vaatimuksiin.

Rakennusten julkisivu- ja vesikattorarakenteisiin kohdistuvat korjaustoimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan siten, että rakennusten ulkomuoto ja kokonaisuus säi-

lyy alueellisesti yhtenäisenä. On huomattava, että esitettävät korjausvaihtoehdot eivät ole vielä valmiita korjaussuunnitelmia, vaan korjausvaihtoehdon valinnan pohjaksi tarvitaan aina rakennuskohtainen kuntotutkimus, jonka perusteella lopullinen suunnitelma voidaan viime kädessä vasta tehdä.

Pesubetonijulkisivujen ohella parvekkeet ovat olennainen osa Siltamäen rakennusten alkuperäistä arkkitehtuuria. Myös betoniparvekkeissa on pakkasrapautumista ja ne joudutaan uusimaan.

Parvekkeiden uusimisessa tulee erityistä huomiota kiinnittää alkuperäistoteutuksen mukaisten detaliin ja materiaalien säilyttämiseen. Parvekkeiden lasitus sallitaan, mutta sekin tulisi toteuttaa alueellisesti yhtenäistä suunnitelmaa noudattaen ilman jakavia pysty- ym. listoja. Asumisviihtyvyyden lisäämiseksi selvityksessä esitetään parvekkeiden uusimisen yhteydessä mahdollisuus kasvattaa parvekkeiden runkosyvyyttä ja siten parantaa parvekkeiden kalustettavuutta ja käyttöä.

Muut julkisivurakenteiden yksityiskohdat pyritään säilyttämään alkuperäisinä. Näihin säilytettäviin yksityiskohtiin kuuluvat mm. porrashuoneiden teräslasiseinät.

Korjaustapaohjeessa on otettu kantaa myös rakennusten esteettömyyden parantamiseen ja mahdolliseen jälkiasennushissien rakentamiseen. Alueella halutaan lisätä esteettömien asuntojen tarjontaa ensisijaisesti alueelle esitettyjen lisärakentamiskohteiden avulla (ks. osa III). 2-kerroksisissa kellarittomissa rakennuksissa jälkiasennushissille voidaan osoittaa tila porrashuoneen yhteydestä, eikä ratkaisu vaikuta rakennusten ulkonäköön. 2- ja 3-kerroksisten kellarillisten rakennusten tiukasti mitoitettuun porrashuoneeseen löytyy kaksi Siltämäkeen sopivaa ratkaisua. Hissi voidaan rakentaa toisen porrassyöksen kohdalle, jolloin joudutaan rakentamaan uusi lasinen porrashuone rakennusrungon ulkopuolelle, tai kaitahissinä kavennettujen porrassyöskyjen väliin.

Rungon ulkopuolinen porraskatkaisu merkitsee suurta riskiä alueen rakennustaiteellisten arvojen säilymiselle, sillä se hävittää alueen arvon kannalta tärkeän yksityiskohdan: julkisivuihin olennaisesti kuuluvat porrashuoneiden teräslasiseinät. Vaikka jälkiasennushissin rakentamista ei pidetä kovin todennäköisenä, hissivaihtoehto on esitetty porrashuoneiden korjaustapaohjeen yhteydessä. Ideasuunnitelmassa on myös tuotu esiin rajaehdot, joiden mukaan hissiratkaisu tulee Siltämäessä suunnitella.

Pihojen osalta esitetään yhden korttelipihan kunnostuksen idealuontoinen mallisuunnitelma, jota voidaan käyttää esimerkkinä Siltämäen pihojen kohennettavissa. Tavoitteena pihojen osalta on tuoda esiin ja palauttaa pihoihin Aholan alkupeiräisten suunnitelmien ajatuksia, toisaalta esittää parannettavat kohdat ja lisätä pihojen käyttöä ja toiminnallista monipuolisuutta. Lisäksi ohjeessa esitetään periaatte uusista maantasopihista sekä asunto-

pihoja koskeva yleinen ohjeistus. Suunnitelma mahdollistaa rakentaa alueelle uusia maantasopihoja 55 kpl.

Pysäköintialueiden osalta korjaustapaohjeessa esitetään pysäköintialueiden järjestelyt, autotallien ja jätehuoneiden sijoitusperiaatteet sekä pysäköintialueiden istutusperiaatteet.

Rakennuslautakunta on hyväksynyt Siltämäen korjaustapaohjeet 9.12.2008.

Pesubetonijulkisivujen korjaustapaohje

Korjaustapaohjeen tavoitteet

Siltamäen pesubetonijulkisivujen korjaustapaohjeen tavoitteena on esittää Siltamäen pesubetonijulkisivujen korjauksen tavat alueellisesti yhtenäisellä, alueen arvot huomioonottavalla ja teknisesti kestäväällä tavalla. Parvekkeiden korjausta tarkastellaan erikseen parvekkeita koskevan ohjeen kohdassa.

Julkisivujen betonirakenteiden korjaustavan valintaan vaikuttavat mm. vanhan betonirakenteen ominaisuudet ja tekninen kunto, korjatulta rakenteelta vaadittavat tekniset ja arkkitehtoniset ominaisuudet sekä taloudelliset näkökohdat. Teknisen kunnan perusteella voidaan rajata pois sellaiset vaihtoehdot, joilla ei saavuteta teknisesti hyväksyttävää, riittävän pitkäikäistä tai kustannuksiltaan järkevää lopputulosta. Jäljelle jäävistä, teknisesti kelpoisista vaihtoehdoista valitaan ne, joka täyttävät arkkitehtoniset vaatimukset ja jotka ovat tarkastelujaksolla pitkällä tähtäimellä edullisimmat (nk. elinkaariajattelu).

Yksittäisten rakennusten tai asuntoyhtiöiden osalta korjaussuunnittelun tulee perustua perusteelliseen kuntotutkimukseen, joka on tehty kohteena olevaan rakennukseen. Lopulliset korjaustoimet toteutetaan aina betonirakenteiden korjauksiin erikoistuneen rakennesuunnittelijan tekemien suunnitelmien pohjalta. Ulkonäköä muuttavissa korjauksissa tarvitaan lisäksi pätevää arkkitehtisuunnittelua.

Korjaustapaohjeissa ei esitetä arviota korjauskustannuksista, vaan korjaushankkeen budjointi ja tarkempi määrälaskenta ovat osa hankesuunnittelua. Lopullisiin kustannuksiin vaikuttavat monet tekijät, mm. valittu korjausmenetelmä ja sen perusteellisuus (valittu varmuustaso), mitä muita korjauksia julkisivukorjauksen yhteydessä mahdollisesti joudutaan tekemään (räystäät, betoniparvekkeiden korjaus) sekä suhdannevaihtelu.

Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen kuntoselvitys

Korjaustapaohjeessa esitetyt betonijulkisivujen korjausvaihtoehdot perustuvat Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen kesällä 2007 alueella suorittamaan betonijulkisivujen korjaus-

mahdollisuuksia kartoittavaan selvitykseen (Betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksien selvittäminen, tutkimusselostus n:o 1601/T).

Kuntoselvityksen kohde

Tutkimuksella selvitettiin Siltamäen betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksia otantatutkimuksella. Betonijulkisivujen kuntotutkimuksen kenttäosuus käsitti kaksi osaa, joista ensimmäinen sisälsi alueen kaikkien asuintalojen silmämääräisen katselmuksen. Tämän perusteella valittiin tarkemmin tutkittavat julkisivut, joita oli 36 kpl. Tutkittujen julkisivujen joukossa oli sekä 2-kerroksisia että 3-kerroksisia rakennuksia. Tutkittavat julkisivut pyrittiin valitsemaan niin, että ne edustivat kattavasti alueen eri osia sekä eri-ikäisiä taloja monipuolisesti. Talot ovat valmistuneet vuosien 1968–1974 välisenä aikana. Talojen valinnassa kuultiin myös Siltamäen Huoltoa.

Tarkastelun kohteena olivat tutkimuksen kohderakennusten elementtirakenteiset betonijulkisivut. Tutkimuksessa arvioitiin julkisivuihin liittyviä turmeltumismiöitä ja toimivuuspuutteita sekä julkisivuissa tarvittavia korjaustoimenpiteitä. Tarkoituksena oli tutkia alueen betonijulkisivujen korjaustarvetta yleensä sekä tuottaa tietoa julkisivujen korjausmahdollisuuksista kehittämis- ja korjaustapaohjetta varten.

Kuntoselvityksen rajaus

Tutkimus suoritettiin normaalia kuntotutkimusta pienemmällä näytemäärillä ja mittauksilla. Tutkimuksen perusteella ei voida tehdä yksittäisten rakennusten korjaussuunnittelua. Tutkimuksen pohjalta voitiin kuitenkin riittävällä tarkkuudella saada luotettavasti tietoa Siltamäen julkisivujen kunnosta ja korjausmahdollisuuksista.

Selvityksessä tutkittiin julkisivujen ulkokuoren pakkasrapautumisen ja korroosion etenemistä sekä elementtien lujuutta. Merkittävimmin rakenteiden korjausmahdollisuuksiin vaikuttaa pakkasrapautuminen. Lujuus on taas ratkaiseva tekijä elementtien korjaustavan kannalta. Tutkimuksessa ei käsitelty kohderakennusten muiden rakenteiden kuten betonisten parvekerakenteiden kuntoa. Siltamäessä parvekkeiden betonipieliseinät on uusittava melko pian.

Kuntoselvityksen tulokset

Siltamäki on rakennettu ajankohtana, jolloin betoninormeissa ei juurikaan kiinnitetty huomiota betonin säilyvyyteen. Tämän aikakauden rakennusten betonijulkisivujen ongelmana on pakkasrapautuminen ja ulkokuoren lujuuden heikkeneminen. Myöskään betonirakenteiden välissä olevat lämmöneristeiden paksuudet eivät vastaa nykynormeja. Rakenteen päälle tehtävällä peittävällä korjauksella voidaan vaurioiden etenemistä kuitenkin hidastaa ja ulkokuoren elinikää pidentää. Sandwich-rakenteen betoninen kantava sisäkuori on ulkokuoren elinikäennustetta huomattavasti kestävämpi. Sisäkuori ei myöskään ulkokuoren tavoin altistu pakkasrapautumiselle.

Selvityksen mukaan ulkokuorien pakkasrapautuminen on Siltamäessä edennyt eniten rakennusten etelä- ja länsisivuilla. Sen sijaan pohjois- ja itäjulkisivut olivat paremmassa kunnossa. Eri yhtiöiden suhteen ei ollut julkisivujen kunnan suhteen ratkaisevia eroja.

Ulkokuoren rapautumista ei voida Siltamäessä enää pysäyttää pelkästään julkisivujen paikkauskorjauksilla.

Ulkokuoren lujuus mahdollistaa ulkokuoreen kiinnitettävän peittävän korjauksen vielä jonkin aikaa. Tässä tapauksessa korjaukset on kuitenkin tehtävä nopeasti, koska pakkasrapautuminen etenee julkisivuissa kiihtyvällä vauhdilla.

Ellei peittävää korjausta tehdä pikaisesti, ainoaksi betonijulkisivujen korjausvaihtoehdoksi Siltamäessä jää vanhan ulkokuoren purkaminen.

Pesubetonijulkisivujen suositeltavat korjaustavat

Vaihtoehdojen valinnan perustelut

Siltamäen betonijulkisivujen korjausvaihtoehtoja valittaessa on painotettu teknisen kestävyuden ja alueellisen yhtenäisyyden ohella rakennusten nykyisen ilmeen säilyttämistä sekä korjauksen pitkäikäisyyttä. Korjaustavoista tulevat Siltamäessä teknisesti kysymykseen vanhan rakenteen päälle tehtävät peittävät korjaukset tai ulkokuoren uusiminen. Kaikissa korjausvaihtoehdoissa on otettu huomioon rakennusten energiatalouden parantaminen ja lämmöneristysten lisääminen.

TAMPEREEN TEKNILLISEN YLIOPISTO
Kotitekninen tutkimuskeskus

Tutkimussuunnitelma N:o 1801/07

SILTAMÄKI: BETONIJULKISIVUJEN KORJAUSMAHDOLLISUUKSIEN
SELVITTÄMINEN

29.8.2007

Tampere 2007

Tampereen teknillisen yliopiston tutkimus ”Siltämäen betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksien selvittäminen” valmistui syksyllä 2007.

Tutkijat Saija Varjonen ja Jukka Lahdensivu Tampereen teknillisestä yliopistosta tutkimassa työryhmänsä kanssa julkisivujen kuntoa kesällä 2007.

Siltahaapakorttelin tyylikäs parvekejulkisivu, joka perustuu siihen, että jokaisella asunnolla on parveke tai piha. Huomaa pieliteiden yksinäisyys ja miten parvekelinjat rytmittävät pitkiä pihajulkisivuja.

Peittävä korjaus

Peittävän korjauksen vaihtoehtoja ovat levytysverhous, eristerappaus (kolmikerrosrappaus tai ohutrappaus) sekä muuraus tai uusi betoninen ulkokuori. Kaikki vanhan rakenteen päälle tehtävät korjaustavat paksuntavat julkisivun mittoja ja johtavat vaikeasti ratkaistaviin uusiin detailjeihin varsinkin pitkällä ikkuna- ja parvekejulkisivuilla.

Levytysverhous heikentää alueen arkkitehtonista arvoa olennaisella tavalla. Levytys tuo mukanaan kokonaan uuden julkisivujen pintajaon, jolloin rakennusten arkkitehtuurin kannalta kaikki olennaiset detailjit muuttuvat. Levytyskorjauksessa syntyy paljon vaikeasti ratkaistavia ja riskialttiita kohtia. Lisäksi levyrakenteet monine saumoineen ovat herkkiä likaantumismiselle. Levytyskorjaus ei ulkonäkö eikä teknisistä syistä tule Siltämäessä kysymykseen eikä sitä esitetä tässä korjausvaihtoehtona.

Eristerappauskorjauksista ohutrappaus ei ole Siltämäkeen teknisesti soveltuva korjaustapa, koska lämmöneristeet kiinnitetään alustaansa pääasiallisesti liima-laasteilla ja pitkälle edennyt rapautuminen heikentää jo paikallisenakin kiinnitysvarmuutta oleellisesti. Kolmikerrosrappaus nykyisen rakenteen päälle on sen sijaan teknisesti mahdollinen vaihtoehto. Eristerappauskorjauksen heikko kohta on myös rakennusten kolhuille altis ensimmäinen kerros. Siltämäessä tällä tekijällä on kuitenkin vähemmän merkitystä kuin yleensä, koska rakennuksiin liittyvät laajat ensimmäistä kerrosta suojaavat etupihaistutukset eivätkä seinäpinnat siten altistu samalla tavalla kolhimiselle kuin yleensä tämän tapaisella alueella.

Arkkitehtoniselta kannalta muuraus tai uusi betoninen ulkokuori vanhan rakenteen päälle voi periaatteessa olla betonijulkisivujen varteenotettava korjausvaihtoehto, mikäli tiilimuuraus toteutetaan vaalealla rappauspinnalla alueelli-

sesti yhtenäisellä tavalla. Nämä korjausvaihtoehdot ovat pitkällä tähtäimellä erittäin kestäviä ja siten rakennusten elinkaarijattelua tukeva. Korjaustavat edellyttävät uusien raskaiden perustusten rakentamista ja ovat siten – ainakin lyhyellä aikavälillä – kallis korjausvaihtoehto. Tiilimuuraus tai uusi betoninen ulkokuori vanhan rakenteen päälle ei ole realistinen vaihtoehto Siltämäen pitkien julkisivujen kohdalla. Umpipäädyissä ratkaisu on mahdollinen.

Vaihtava korjaus

Vaihtoehtona peittäville korjauksille on vanhan betoniulkokuoren ja lämmöneristeiden purku ja uuden lämmöneristeiden asentaminen sekä uuden julkisivuverhous- tekeminen. Siltämäkeen ehdotetaan vaihtoehtoja, jossa käytetään uusia betoniulkokuoria kaikilla julkisivuilla tai betoniulkokuoria päädyissä ja kolmikerroseristerappausa pitkällä julkisivuilla. Uudet kuorielementit voidaan kiinnittää kantavaan sisäkuoreen tai ne voidaan tehdä itsekantavina omalla perustuksella. Molemmat kiinnitystavat ovat Siltämäessä mahdollisia. Uusien kuorielementtien käyttö edustaa arkkitehtonisesti tai rakennussuojelun näkökulmasta suositeltavaa korjausvaihtoehtoa, koska korjaus perustuu rakennusten alkuperäistoteutuksen mukaiseen julkisivurakenteeseen ja ulkonäköön. Ongelmana ulkonäön säilyttämisen kannalta myös tässä ratkaisussa on julkisivun paksuneminen.

Suomessa rakennusteollisuus ei ole lähtenyt systemaattisesti kehittämään kuorielementtien kiinnitysmenetelmiä, josta syystä tämä korjaustapa tulee nykyisillä korjausmenetelmillä peittävää korjausta kalliimmaksi. Mikäli Siltämäki korjataan yhtenäisesti isona aluekorjauskohteenä, kustannuksissa voidaan mahdollisesti päästä muihin korjaustapoihin verrattavalle tasolle. Samoin iso korjauskoh-

Julkisivukorjaus / VE 1. Uudet pesubetoniset ulkokuorielementit. Alueen yhtenäisyys ja julkisivujen alkuperäinen ilme säilyvät.

de antaa mahdollisuuden kehittää kuorielementin pystyttämistekniikkaa omalla rakenteenaan. Yhtenäinen ja samassa korjaustarpeessa oleva rakennuskanta ja alueen koko, kaikkiaan 53 rakennusta, on etu Siltämäessä. Tätä ison korjauskohteen mahdollisuutta taloyhtiöiden kannattaisi hyödyntää.

Korjausvaihtoehtojen kuvaus

Korjaustapaohjeissa esitetyt korjausvaihtoehdot perustuvat nykyisen ulkokuorirakenteen käyttämiseen elinkaarensa loppuun ja vanhan ulkokuoren purkamiseen. Korjaustapaohjeissa annetaan kaksi pääkorjausvaihtoehtoa. Kummassakin korjausvaihtoehdossa rakennusten energiataloutta parannetaan lisäämällä lämmöneristystä paksuudeltaan nykyisestä lähes kaksinkertaiseksi. Rakennusten umpipäädyille ja pitkille ikkuna- ja parvekejulkisivuille esitetään kummallekin omat korjausvaihtoehdot.

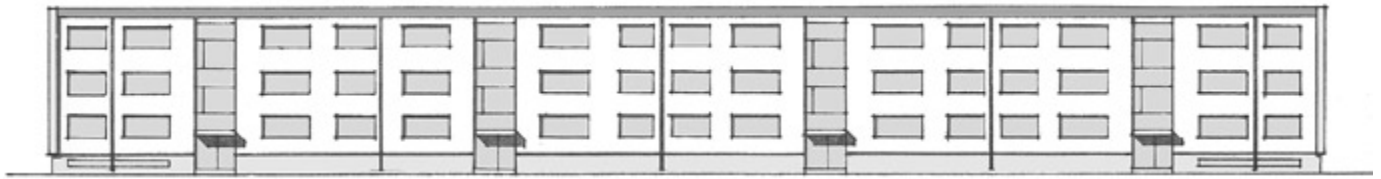
Päädyt

Rakennusten umpipäädyt korjataan asentamalla niihin uusi pesubetoninen ulkokuori. Päätyjen uusi ulkokuori voidaan asentaa joko vanhan ulkokuoren päälle tai purkamalla vanha ulkokuori. Ikkunatomissa päädyissä rakenteen paksunemisella ei ole samanlaista merkitystä rakennusten ulkonäön kannalta kuin pitkällä julkisivuilla ja purkukustannusten säästämiseksi voidaan rakennusten umpinaisten päätyjen kohdalla harkita vaihtoehtoa, jossa uusi lämmöneristys ja ulkokuori asennetaan vanhan ulkokuorirakenteen päälle.

Pitkät julkisivut

Rakennusten pitkille ikkuna- ja parveke-

Julkisivukorjaus / VE2. Päädyissä uudet pesubetoniset ulkokuorielementit ja pitkillä julkisivuilla kolmikerrosterappaus. Alueen yhtenäisyys säilyy, mutta julkisivujen alkuperäinen ilme muuttuu.

julkisivuille esitetään kaksi korjausvaihtoehtoa, jotka kummatkin perustuvat vanhan ulkokuoren purkamiseen:

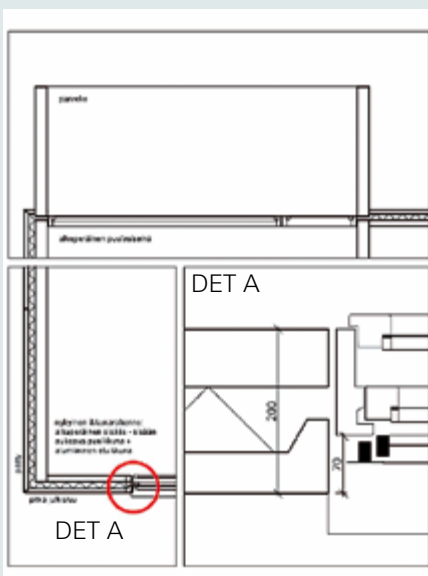
VE1:ssä vanha ulkokuori puretaan ja betonisen sisäkuoren päälle tehdään uusi lämmöneriste ja uusi pesubetoninen ulkokuorielementti. VE1 säilyttää rakennusten alkuperäisen julkisivumateriaalin, mutta paksuntaa erityisesti ikkunoiden kohdalla näkyvää ulkoseinärakennetta huomattavasti, tässä vaihtoehdossa 180 mm:iin. Koska nykyinen betoni on

laadultaan 1970-luvun betonia korkeatasoisempaa, rakenteesta saadaan erittäin pitkäikäinen ja kestävämpi ratkaisu kuin VE2:ssä. Pitkällä tähtäimellä VE1 on myös kustannuksiltaan vertailukelpoinen halvempien korjaustapojen kanssa.

VE2:ssä vanha ulkokuori puretaan ja betonisen sisäkuoren päälle tehdään uusi lämmöneriste ja kolmikerrosrappaus. VE2 muuttaa rakennusten alkuperäisen julkisivumateriaalin toiseksi, mutta säilyttää rakennusten ulkonäön muuten mitasuhteiltaan lähellä alkuperäistä esimerkiksi ikkunoiden ja ovien kohdalla. Ikkunapielen syvyys on nykyisessä rakenteessa 70 mm. VE2 kasvattaa sen 100 mm:iin.

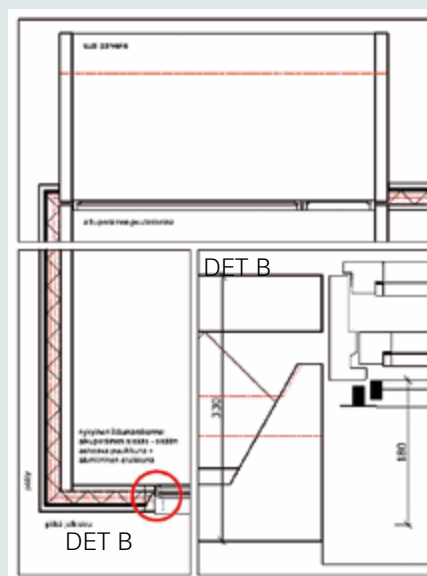
Uutta ulkokuoriratkaisua pidetään Siltamäessä eristerappauskorjausta parempana korjausvaihtoehtona sekä arkkitehtonisista syistä että rakennuksen elinkaarren ja kestävyysn kannalta.

Kaikki korjaustavat aiheuttavat suurempia tai pienempiä muutoksia nykyiseen ulkoasuun. Kaikissa korjaustavoissa on otettava huomioon ja suunniteltava tarkkaan räystääs- ym. detaljit. Myös tulevat ikkunakorjaukset ja ikkunoiden siirtäminen ulospäin suhteessa julkisivupintaan tulisi ottaa huomioon. Kaikissa vaihtoehdoissa on tärkeää, että korjaus tehdään Siltamäessä alueellisesti yhtenäistä korjaustapaa noudattaen ja yhtenäisin periaattein.

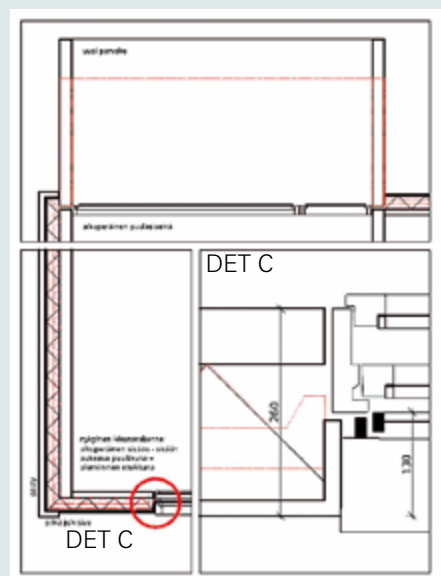
Nykyinen rakenne

- betoninen sisäkuori, paksuus pitkillä sivuilla 80 mm, päädyissä 150 mm
- mineraalivilla, paksuus 80 mm
- vanha pesubetonipintainen ulkokuori, paksuus 60mm

Uusi rakenne / vaihtoehto 1

- säilytettävä betoninen sisäkuori, paksuus pitkillä sivuilla 80 mm, päädyissä 150 mm
- uusi mineraalivilla, paksuus n. 180mm (30–50mm pehmeä lämmöneriste, jolla oikaistaan elementin sisäkuoren epätasainen ulkopinta + jäykempi lämmöneriste n. 150 mm)
- tuuletusrako n. 20 mm
- uusi pesubetonipintainen ulkokuori, paksuus 60mm

Uusi rakenne / vaihtoehto 2

- säilytettävä betoninen sisäkuori, paksuus pitkillä sivuilla 80 mm, päädyissä 150 mm
- elementin sisäkuoren epätasainen ulkopinta oikaistaan laastilla, laastipaksuus 10–30mm
- uusi mineraalivilla, paksuus n. 160 mm
- uusi kolmikerrosterappaus, paksuus n. 15–25 mm

Parvekkeet ja uudet maantasopihat

Parvekkeiden korjaus

Parvekkeiden betonipieliseinien ja muiden rakennusosien uusiminen on ajankohtaista lähitulevaisuudessa, tehdyn selvityksen mukaan hyvinkin pian. Tampereen yliopiston tutkijoiden silmämääräisen arvion mukaan parvekkeiden betoniosat ovat Siltamäessä huonossa kunnossa. Koska korjattavia betonipintoja on paljon ja parvekkeita on korjattu jo aikaisemminkin, rakenteiden uusiminen kerralla näyttää todennäköisimmältä ja realistisimmalta vaihtoehdolta. Parvekkeiden uusiminen suositellaan ajoitettavaksi muun betonijulkisivujen korjauksen yhteyteen.

Parvekkeen rakenteellinen periaate rungon ulkopuolelle sijoitetusta pieliseinien varassa olevasta parvekkeesta tulee säilyttää samoin kuin yhtenäiset, yksiaineiset pieliseinät. Parvekkeen tulee seurata alkuperäisen ”kirjahyllyrunгон” mitoitusta. Sen sijaan parvekkeen runkosyvyyttä voidaan jonkin verran kasvattaa (max. noin puoli metriä) parvekkeiden uudistamisen yhteydessä. Parvekkeen runkosyvyyden kasvattamisella voidaan lisätä asuntojen asumismukavuutta ja parvekkeiden käytettävyyttä. Parvekkeiden uudistaminen ja runkosyvyyden lisääminen tulee kuitenkin tehdä Siltamäessä noudattaen alueellisesti yhtenäistä suunnitelmaa.

Parvekkeiden puiset taustaseinät tulee säilyttää ja korjata alkuperäisine väreineen ja detaljeineen. Parvekeseinät ovat Siltamäen asuinrakennusten tärkeä rakennustaiteellinen yksityiskohta ja niiden säilyttäminen alkuperäisessä asussaan/alkuperäistoteutuksen mukaisena siten erityisen tärkeää. Parvekkeiden lasittaminen sallitaan, mutta se tulee tehdä ilman jalkavia puitejakoja ja alueellisesti yhtenäisellä tavalla. Parvekelasien asentaminen tulee tehdä siten, että siinä huomioidaan alkuperäisen parvekkeen ilmavan kaideratkaisun säilyttäminen kaiteen taakse sijoitettavalla lasirakenteella.

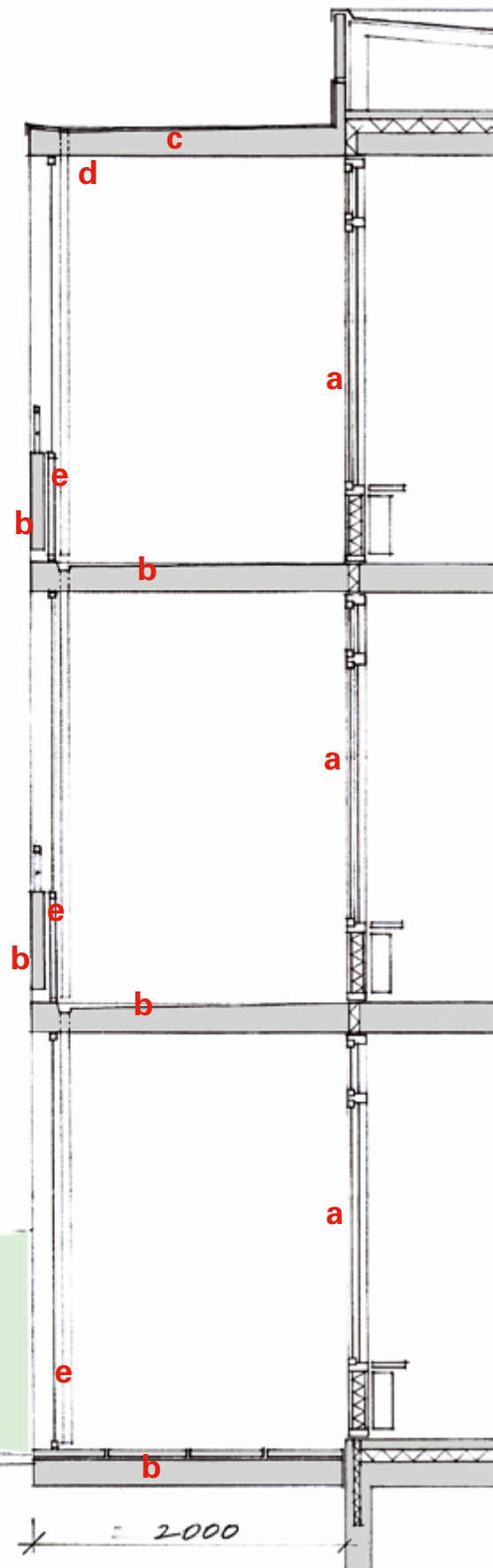
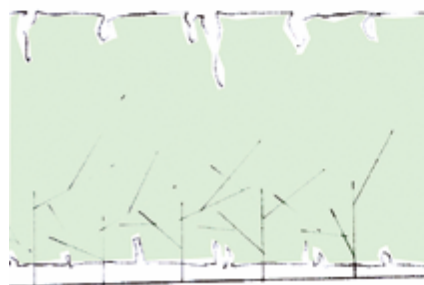
Parvekkeita lasitettaessa huomioidaan veden johtaminen parvekkeelta. Periaatteena on, että samaa yksinkertaista mallia käytetään koko alueella.

Ensimmäisen kerroksen säilytettävä parveke. Alkuperäisen parvekkeen tyylikäs suunnittelu perustuu ilma-vaan ja ohueen parvekekaidellevyyn, joka on irti alalaatasta ja pieliseinistä sekä ohueen neliöputkista tehtyyn parvekekaiteeseen. Huomaa myös hienostunut vaakasuoja ohut pyörötanko-välilijako!

Parvekeleikkaus. Luonnos parvekkeiden uusimisperiaatteesta.

- Parvekkeet puretaan kokonaan julkisivukorjauksen yhteydessä
- Parvekkeiden puurakenteiset taustaseinät säilytetään ja korjataan alkuperäistoteutuksen mukaisesti. Seinäelementin umpiosa kunnostetaan ja painu-neet eristeet korjataan (a).
- Uusien parvekkeiden laatat, pieliseinät ja kaiteet tehdään alkuperäistä rakenneperiaatetta noudat-taen. Parvekkeen syvyyttä voidaan lisätä puolella metrillä (b).
- Parvekkeen yläpohjan kallistukset ja pellitys teh-dään toimiviksi ilman vesikouruja ja syöksytorvia (c). Uusi syöksytorvi tehdään parvekkeen sisäpuo-lle ja ohjataan uuteen kaivoon (d).
- Parvekelasit asennetaan kokonaan kaiderakentees-ta irti koko parvekkeen korkuisena liukulasiseinä-nä. Parvekekaiteen takana voi olla umpinainen te-räsosa. Liukulasiseinä tulee olla välipuitteeton yh-tenäinen lasipinta (e).

Uudet maantasopihat

Niissä yhtiöissä, joissa ensimmäisen kerroksen asunnoista ei ole suoraa pääsyä pihalle, esitetään 1. kerroksen parvekkeiden muuttamista maantasopihoiksi. Uusien maantasopihojen rajaukseksi esitetään alkuperäisen istutusidean mukaista L:n muotoista pensasaidanne-aihetta, jolloin alkuperäinen tärkeä istutusaihe voidaan samalla palauttaa alueelle. Suunnitelma mahdollistaa alueella yhteensä 55 uuden maantasopihan rakentamisen.

Nykyiset asuntopihat poikkeavat rajaukseltaan Aholan alkuperäisen suunnitelman mukaisesta syvyysuunnassa vaihtelevasta rajauksesta. Asuntopihojen rajauksen lähtökohtana voidaan säilyttää nykyinen suoraviivainen rajausta korttelipihoille päin, mutta rajauksena ei saa olla lauta-aita tai muu kiinteä rakenne kuten esimerkiksi pergola. Rajausta korttelipihan suuntaan tulee tehdä erikorkuisin pensasistutuksin. Omaa asuntopihaa jokainen voi muokata, istuttaa tai rajata mieleisellään tavalla pensasaitojen suojassa.

Asuntopihojen rinteistä tulee laatia korttelikohtainen istutussuunnitelma. Joissakin kortteleissa palautetaan Aholan alkuperäinen ajatus siitä, ettei asuntopihojen rinteessä ole puuistutuksia poistamalla alueelle myöhemmin kasvaneet puut. Joissakin kortteleissa myöhemmin tehdyt puuistutukset on kuitenkin kauniisti toteutettu ja ne voidaan säilyttää. Rinteen polut rakennetaan kapeina askelpolkuina. Uusien tukimuurien rakentaminen tai polkujen laatoittaminen betoniseidekivillä ei sovellu alueelle.

Ensimmäisen kerroksen pihoiksi muutettavia parvekkeita, Siltakoivun kortteli.

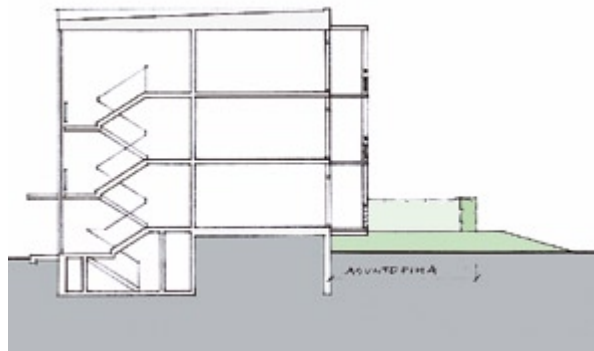
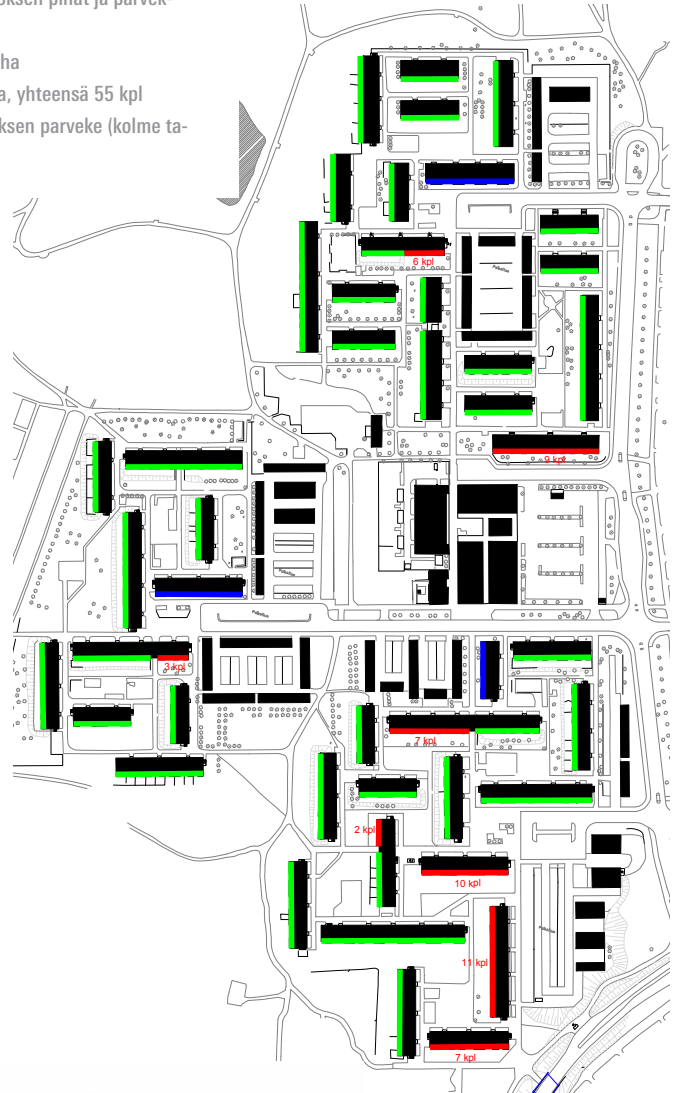

Siltamäen ensimmäisen kerroksen pihat ja parvekkeet, kaavio.

Vihreä: nykyinen maantasopiha

Punainen: uusi maantasopiha, yhteensä 55 kpl

Sininen: säilytettävä 1. kerroksen parveke (kolme taloa)

Vas. Uusi maantasopiha. Leikkaus korotetun pihatasanteen kohdalta.

Alh. Uusien maantasopihojen pensasaidat noudattavat Aholan alkuperäisideaa.

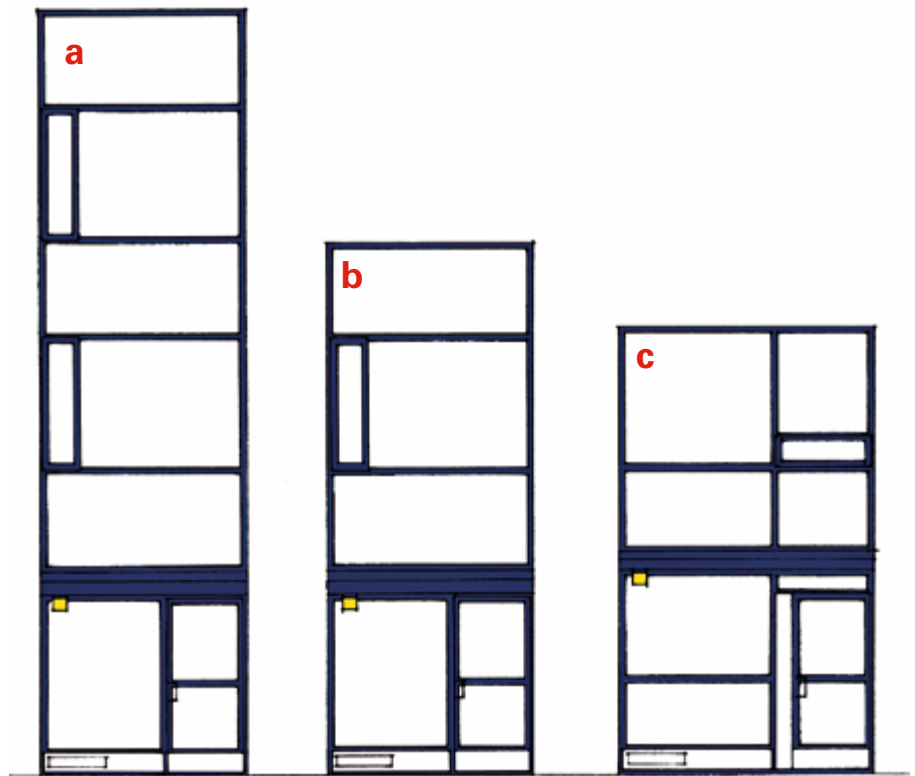
Porrashuoneet ja jälkiasennushissit

Porrashuoneet

Siltamäen porrashuoneet ovat rakennustaiteellisesti arvokkaita. Porrashuoneet teräslasiseinineen ovat keskeisiä arvoja alueella ja julkisivujen rakennustaiteellinen arvokas yksityiskohta, joka tuo Siltamäen elementtijulkisivuihin poikkeuksellista laadukkuutta.

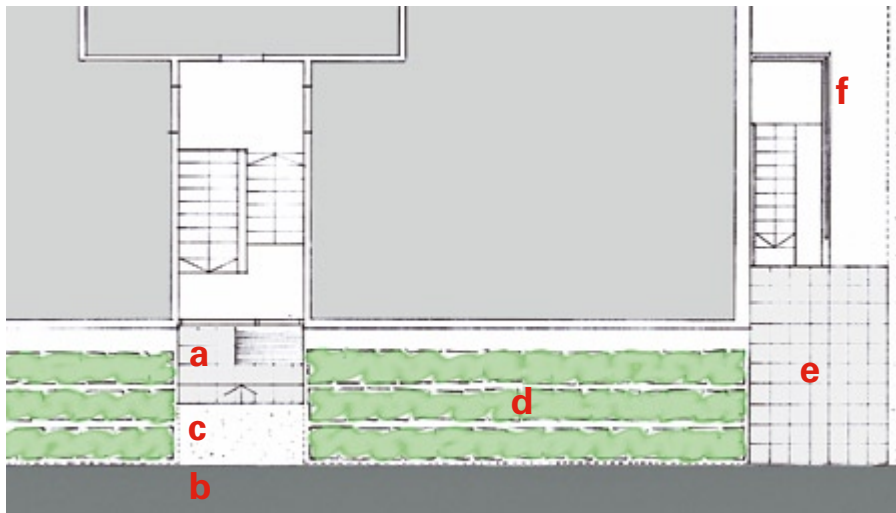
Lähtökohtana porrashuoneiden korjauksille tulee olla alkuperäisten 1970-luvun rakennusosien, materiaalien ja värin säilyttäminen.

Alueella esiintyy kahta eri porrashuoneetyyppiä. Kaksikerroksisissa kellarittomissa taloissa on avara porrashuone ja kierreporras. Kaksi- ja kolmikerroksisissa kellarillisissa taloissa on kaksivartinen porras. Tärkeitä säilytettäviä osia porrashuoneissa ovat valoisuutta tuovat isot lasiseinät alkuperäisine teräsprofilleineen ja pinnan jaotteluineen. Säilytettäviin yksityiskohtiin kuuluvat myös porrashuoneiden mosaiikkibetonitasot, kaiteet detaljeineen, valkoiset sivuseinät, värilliset taustaseinät ja asuntojen mustat puuovet.

Siltamäen porrashuoneiden teräslasiseinien luonnoksia:

- a Kolmikerroksisen kellarillisen rakennuksen teräslasiseinä (kaksivartinen porras)
- b Kaksikerroksisen kellarillisen rakennuksen teräslasiseinä (kaksivartinen porras)
- c Kaksikerroksisen kellarittoman rakennuksen teräslasiseinä (kierreporras)

Sisäänkäyntien järjestelyt

- a Betoniset vanhat porrastasanteet ja askelmat korjataan käyttämällä pintamateriaalina 400 x 400 sileää betonilaattaa. Ulko-oven eteen jätetään vanhan mallin mukainen jalkaritilä (luiska esteetöntä kulua varten ks. erillinen luonnos kohdassa asuinrakennuksen pintamateriaalit, detaljit ja värit).
- b Korttelipihojen kävelytiet voidaan asfaltoida pitkien sisäänkäyntijulkisivujen kohdalla. Asfaltin värin tulee olla harmaa, reunan suora ja liittymisen

muuhun pihan pintamateriaaliin täsmällinen.

- c Porrastasanteen ja asfalttipinnan välinen alue on laatta- tai hiekkapintainen. Asfaltin ja hiekan, laatoituksen tai nurmipinnan rajassa olevat vanhat vesikourut voidaan säilyttää. Mikäli kourut poistetaan tarpeettomina, tulisi pintamateriaalien liittyä toisiinsa täsmällisesti samassa tasossa ilman uusia reunakiviä.
- d Sisäänkäyntien julkisivujen eteen istutetaan kaksi-kolme pensasriviä alkuperäisen suunnitelman

mukaan. Julkisivujen eteen jätetään n. 0,5 metrin tyhjä sorakaista uuden salaojan kohdalle. Pitkien sisäänkäyntijulkisivujen suositeltavat pensaslajit ovat tuhkapensas, joka leikataan täsmällisen muotoon.

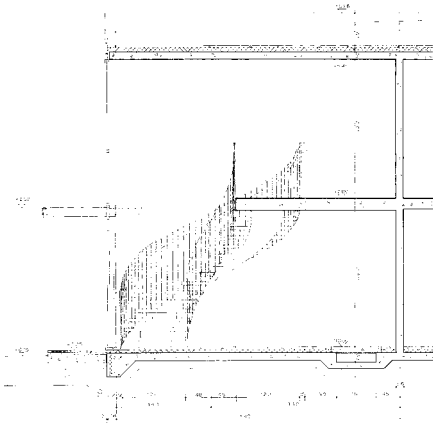
- e Kellariorportaiden edustat ovat laatta- tai hiekkapintaiset. Asfalttivyylät eivät saa levitä kulmien ja polkujen risteyskodassa.
- f Korttelipihojen poikki kulkevat polut ovat hiekkapintaisia.

Jälkiasennushissit

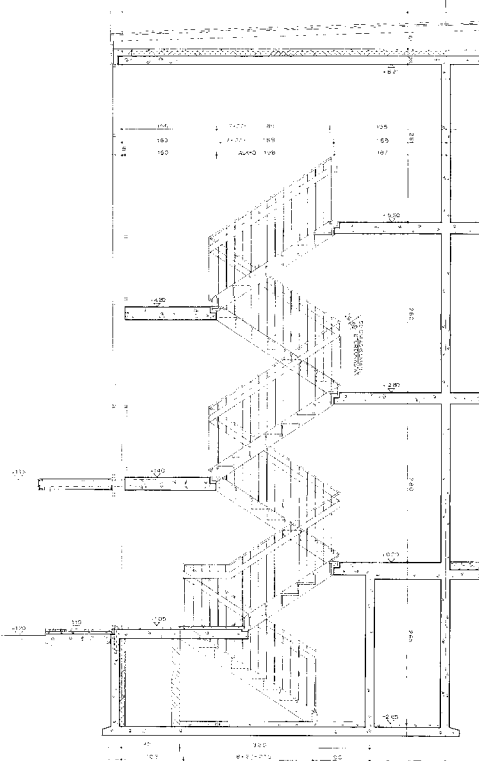
Alueen asuinrakennuksissa ei ole hissejä. Kellarittomissa 2-kerroksisissa taloissa on mahdollista rakentaa jälkiasennushissi rungon sisälle ottamalla tila porrashuoneen varastotiloista. Tiukasti mitoitettuun kaksivartisen portaan porrashuoneeseen löytyy kaksi Siltamäkeen sopivaa hissiratkaisua.

Jälkiasennushissien rakentaminen on suuri riski alueen rakennustaiteellisten arvojen säilymiselle. Porrashuoneet teräslaseinaineen ovat keskeisiä arvoja alueella ja julkisivujen rakennustaiteellinen arvokas yksityiskohta, joka tuo elementtijulkisivuihin poikkeuksellista laadukkuutta. Korjaustapaohjeen mukaan esteettömien asuntojen tarjontaa tulee ensisijaisesti lisätä alueella uusien lisärakentamiskohteiden avulla.

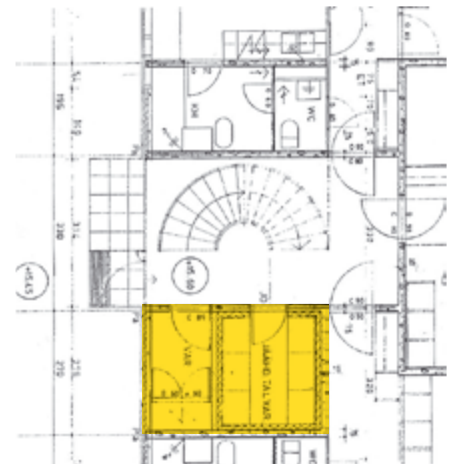

Kierreporras, leikkaus.

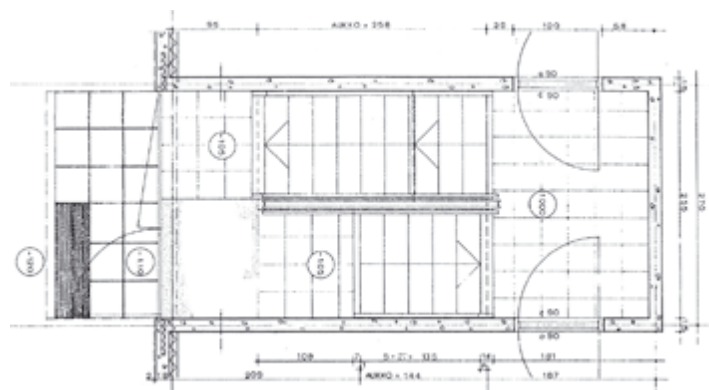
Kaksivartinen porras, leikkaus.

Kierreporras, pohja ve 1.

Kierreporras, pohja ve 2.

Kaksivartinen porras, pohja.

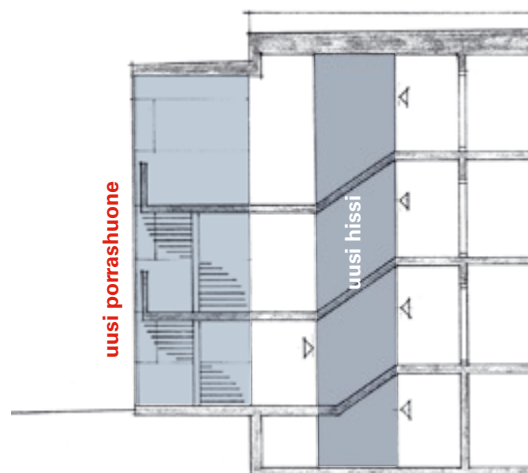
Osa IV Korjaustapaohjeet

Jälkiasennushissien rakentaminen edellyttää erityisen huolellista, porrashuoneiden arvon ymmärtävää suunnittelua. Porrashuoneiden alkuperäinen väri- ja detajliikka tulee säilyttää niin pitkälle kuin mahdollista ja uusissa osissa tulee käyttää Siltamäen porrashuoneissa esiintyviä aiheita kuten kierreportaita, teräslasiseiniä ja alueen tunnistevärejä. Hissien rakentaminen tulisi toteuttaa alueellisesti hyväksytyn korkeatasoisen suunnitelman pohjalta ja yhtenäistä siltämäkeläistä rakentamistapaa noudattaen. Korjaustapaohjeessa esitetään hissirakentamisen kahden vaihtoehdon kaaviot sekä rakentamisessa noudatettavia periaatteita.

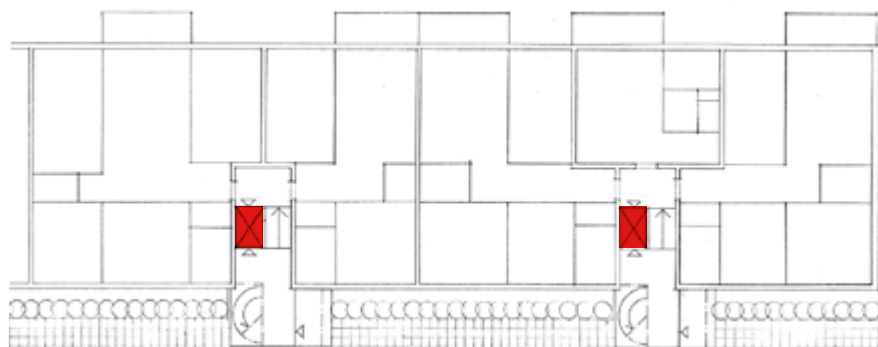

ve 1

Hissin rakentaminen toisen porrassyöksen kohdalle ja uuden lasisen porrashuoneen rakentaminen rakennusrungon ulkopuolelle. Tässä vaihtoehdossa saavutetaan täysin esteetön kulku kaikkiin kerroksiin. Alkuperäinen lasiseinä joudutaan purkamaan, jolloin tämä keskeinen rakennustaiteellinen yksityiskohta väistämättä häviää. Alkuperäisen portaan toinen porrassyösy joudutaan purkamaan ja kulku kellarin onnistuu tässä vaihtoehdossa ainoastaan hissillä tai talojen päädyissä sijaitsevien ulkoportaiden kautta.

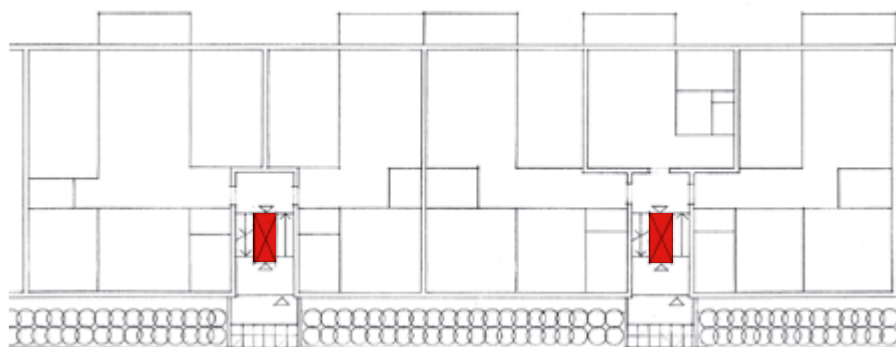

Leikkaus / VE 1.

ve 2

Porrassyöskyjen kaventaminen ja kaita- tai minihissin asentaminen porrassyöskyjen keskelle. Tässä vaihtoehdossa parannetaan rakennusten nykyistä tilannetta, mutta ei saavuteta esteetöntä kulkua kaikille liikkumisesteisille. Tässä vaihtoehdossa alkuperäinen teräslasiseinä säilyy, mutta joudutaan kaventamaan alkuperäisiä porrassyöskyjä.

Jälkiasennushissin rakentamisessa noudatetaan seuraavia periaatteita:

- Rakennusrungon ulkopuolelle rakennettavien porrashuoneiden teräsrakenteissa käytetään Siltamäen alkuperäisten teräslasiseinien detaliikkaa ja sinimustaa teräsväriä. Porrashuoneen katon sisäpinnat maalataan Siltamäen kortteleiden tunnisteväreillä – punainen, keltainen tai sininen.
- Alkuperäisten porrassyöskyjen ja kaiteiden detaljeja muutetaan mahdollisimman vähän.
- Uusi rakennusrungon ulkopuolelle rakennettava porras tehdään Siltamäen kierreporrasmallin mukaan.
- Porrashuoneiden materiaalit ja värit valitaan alkuperäisten porrashuoneiden mukaan. Nykyiset sivuseinät maalataan valkoisiksi, taustaseinissä säilytetään tai palautetaan tunnistevärit, lattioissa käytetään harmaata kvartsihiekkalaattaa, vanhaan kattopintaan asennetaan uusi sileä valkoinen akustinen levy. Alkuperäiset porrashuoneiden opaalisivalaisimet säilytetään. Uuden hissikuilun seinät tulevat erottua uutena rakennusosana selkeästi alkuperäisistä maalatuista pinnoista.
- Ulkopuoliset porrastasanteet ja porrashuoneiden väliset alueet laatoitetaan ja julkisivujen edustoille istutetaan pensasrivejä.
- Esteetön kulku porrashuoneisiin, ks. erillinen ohje.

Detaljit, pintamateriaalit ja värit

Lähtökohtana korjauksille on, että Siltamäen asuinrakennusten yksinkertainen perusmuoto, laadukkaat detaljit ja selkeä 1970-luvun väritys säilytetään. Mikäli rakennusosia joudutaan uusimaan/palauttamaan, se tulee tehdä alkuperäistoteutuksen mukaisin detaljein ja materiaalein. Alueen kaikista detaljeista on olemassa työpiirustukset, mikä osaltaan auttaa vaalimaan alkuperäisiä detaljeja ja ratkaisuja.

Siltamäen säilytettäviin/palautettaviin väreihin kuuluvat rakennusten pesubetonijulkisivujen harmaa perussävy, teräsosien tumman sininen väritys sekä parvekejulkisivujen puuosissa ja porrashuoneissa käytetyt alueelliset tunnistevärit.

Rakennusten parannettaviin/muutettaviin kohtiin kuuluvat kellarin portaan uusi katos, joka tehdään julkisivujen korjauksen yhteydessä, sisäänkäyntien esteettömyyden parantaminen rakentamalla sisäänkäyntien yhteyteen luiskat sekä sisäänkäyntikatoksen detaljien parantaminen. Korjaustapaohjeessa esitetään näiden muutoskohtien periaatekuvat.

Siltämäkikeltainen
NCS S 0560-Y

Siltämäkipunainen
NCS S 1085-Y80R

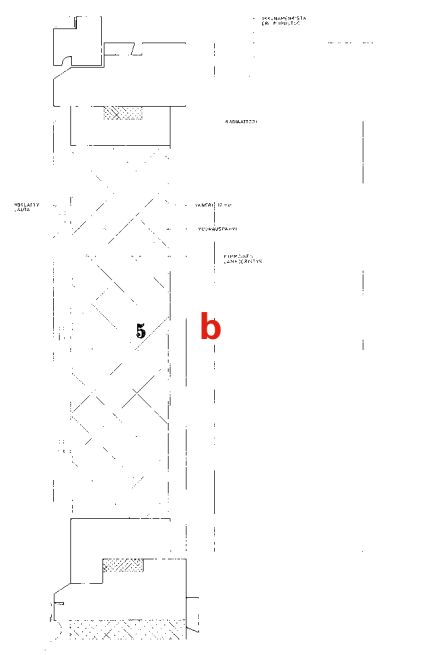
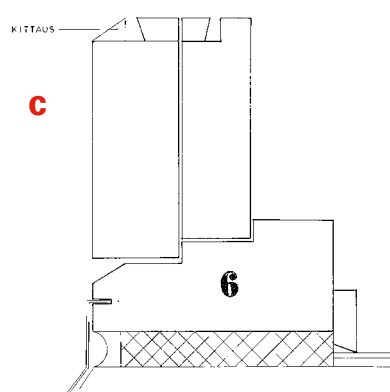
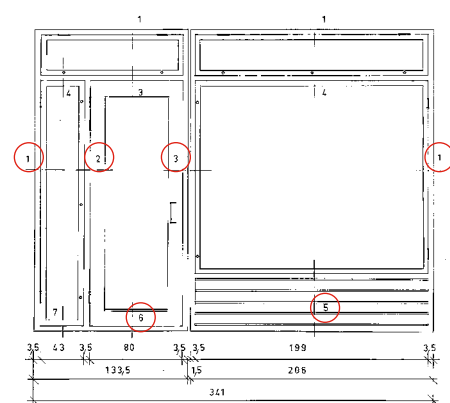
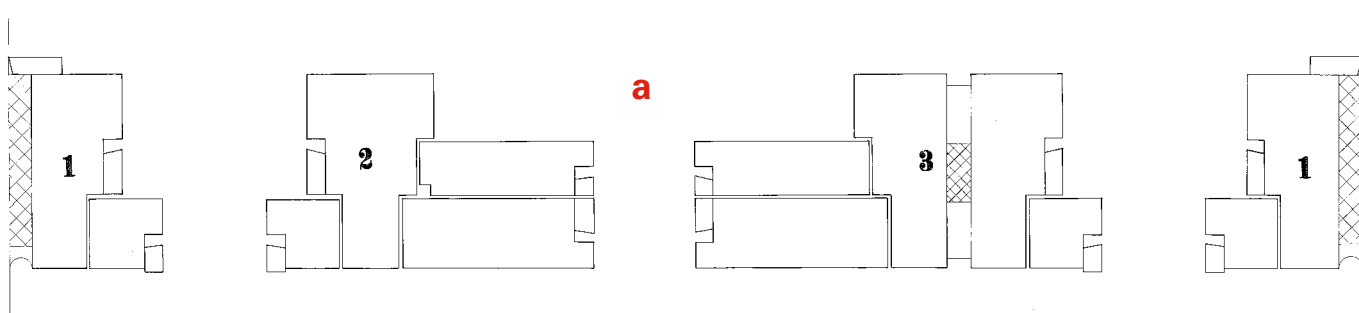
Siltämäkisininen
NCS S 3060-R90B

Teräsosien tummansininen
NCS S 8010-R70B

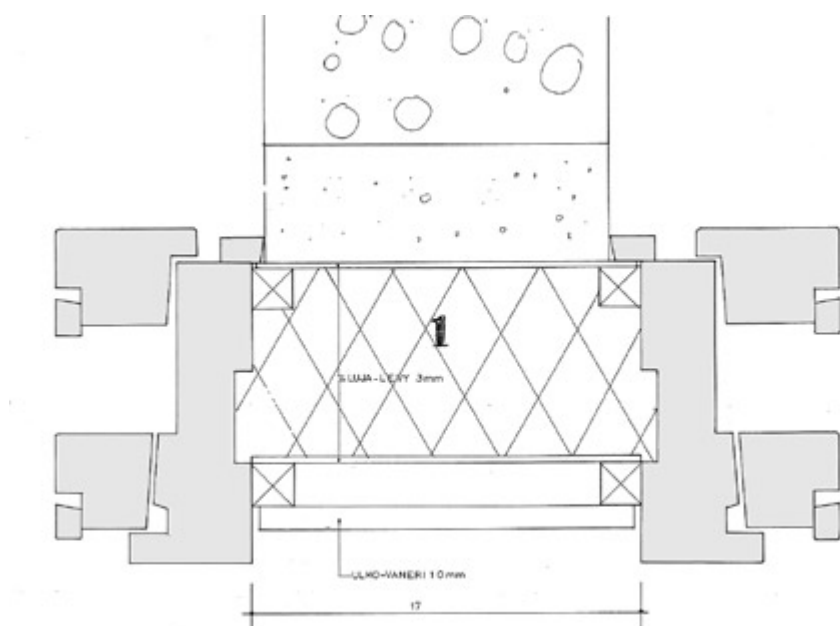

Betonilaatta ja pesubetonijulkisivurakennusten
ja lähiympäristön yksiaineisuus.

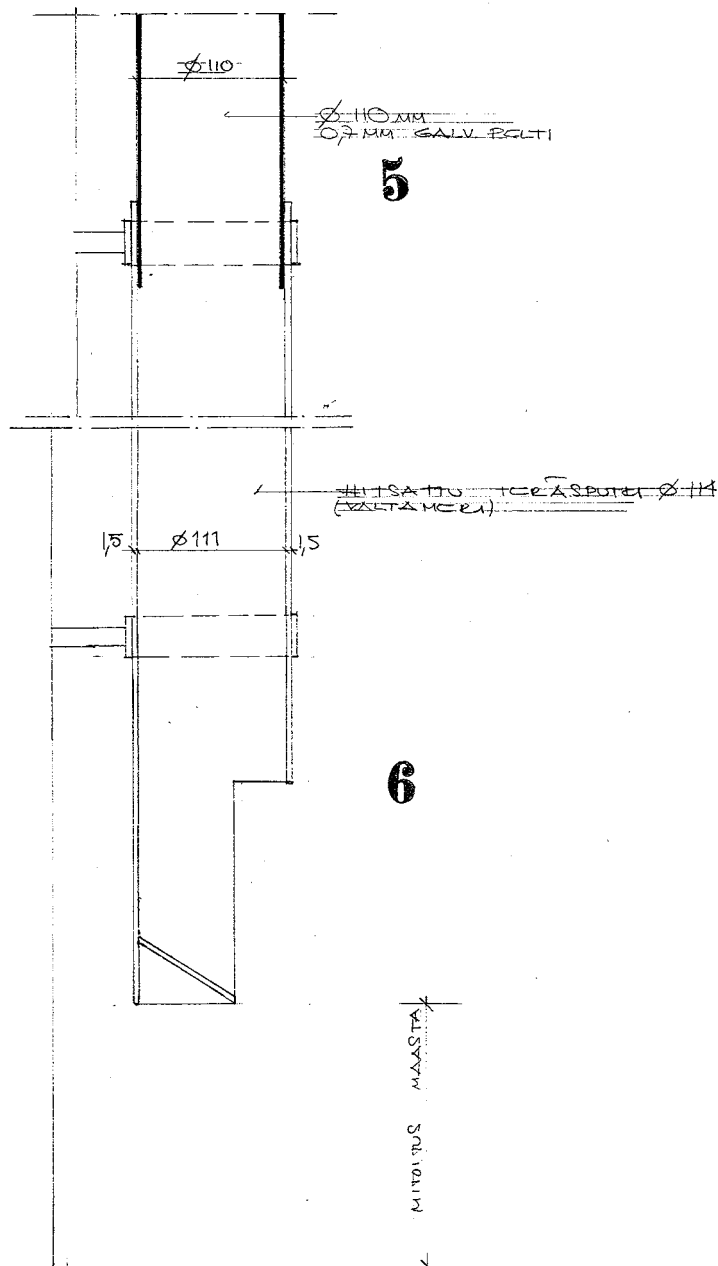
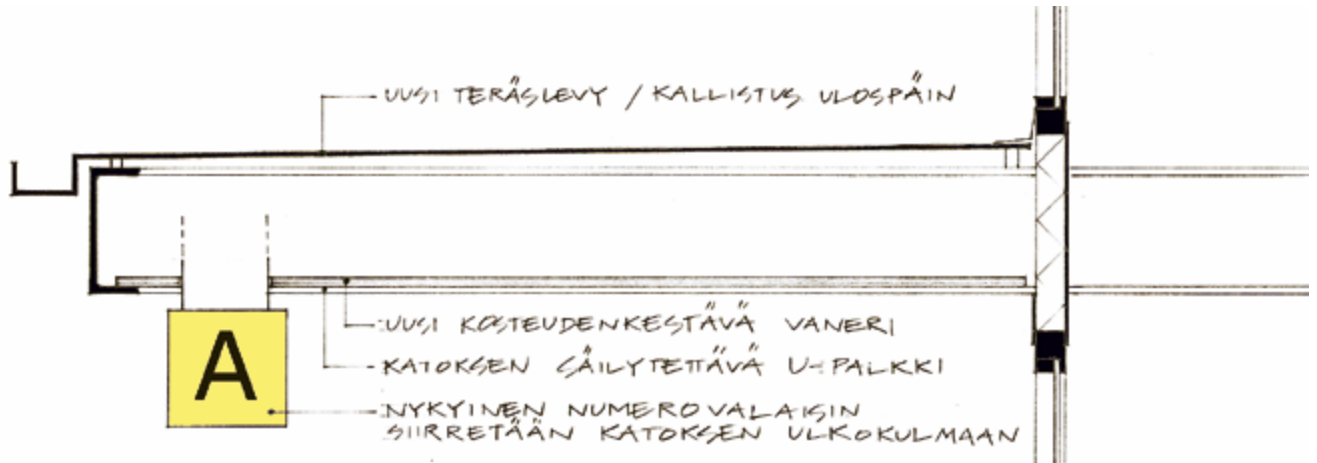
Pentti Aholan toimistossa laadittu parvekkeen puulasiseinän työpiirustus. Säilytettävän puuseinän kaikki detalji-
piirustukset löytyvät Rakennustaiteen museon piirustusarkistosta.

- a Puulasiseinän vaakaleikkaus, detaljit 1-3, jossa näytetään liittyminen seinärakenteeseen (1) sekä ikkunan ja oven liitoskohta (2 ja 3). Ikkunassa on kiinteä sisälasi ja ulospäin aukeava ulkopuite, ovi on ulospäin aukeava kytketty puulasiovi.
- b Pystyleikkaus puuseinän kohdalta (5).
- c Pystyleikkaus oven kohdalta (6).

Alkuperäiset ikkuna- ja ovidetaljit on piirretty mitta-
kaavaan 1/1. Rakennustaiteen museon piirustusar-
kisto.

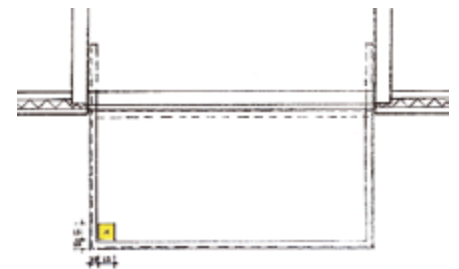
Puuikkunan karmi- ja puiteprofiilien detaljit löytyvät
Rakennustaiteen museon piirustusarkistosta. Suosi-
tuksena on, että seuraavan ikkunakorjauksen tulles-
sa ajankohtaiseksi, harkitaan takaisin puuikkunoihin
palaamista. Ikkunakorjaus olisi hyvä ajoittaa muun
julkisivun korjauksen kanssa tapahtuvaksi saman-
aikaisesti. Julkisivun rakennepaksuuden kasvami-
nen edellyttää ikkunoiden siirtoa ulospäin, jolloin voi-
daan palauttaa ikkunoiden ja julkisivupinnan alkupe-
räinen suhde.

Uuden katoksen periaatteet

Sisäänkäyntien katoksia korjataan purkamalla nykyinen rakenne kantavaan U-palkkiin saakka. Katoksen vedenohjaus järjestetään loivasti kaltevalla ja reunasta taitelulla teräslevyllä.

- Katoksen teräspalkki säilytetään.
- Katoksen alapintaan asennetaan uusi kosteudenkestävä vaneri, joka maalataan teräsrakenteiden alkuperäisellä tummansinisellä värillä.
- Alkuperäinen säilytettävä numerovalaisin siirretään katoksen ulkonurkkaan alkuperäisen piirustuksen mukaan.
- Teräspalkin päälle asennetaan erillinen taitettu teräslevy, jonka etureuna taitetaan vesikouruksi. Teräslevyn reunataite ohjaa katoksen vedet etureunaan kouruun.

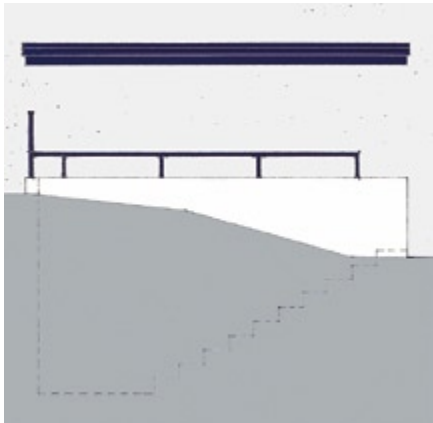

Aholan alkuperäinen suunnitelma / Katoksen valaisimen sijoitus.

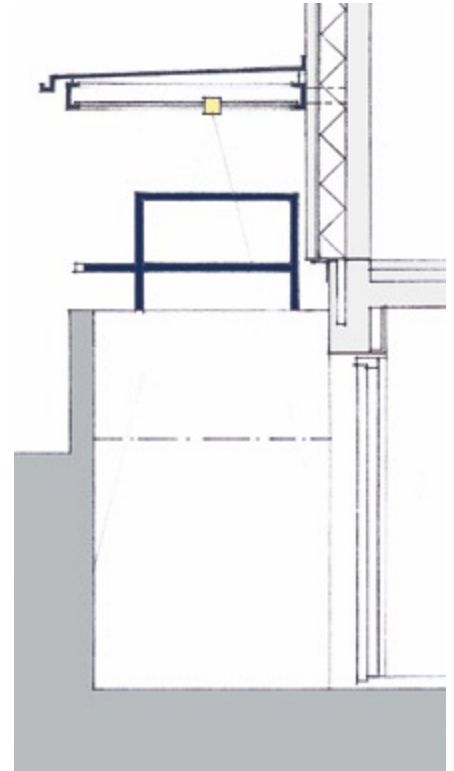
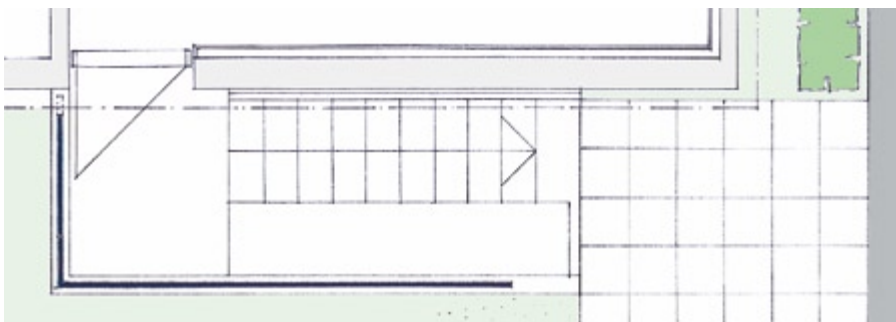
Aholan alkuperäinen suunnitelma / Syöksytornin detaili.

Vesikourut ja syöksytornit uusitaan julkisivukorjauksen yhteydessä. Uusi malli valitaan alkuperäispiirustuksen mallin mukaan. Vesikourut ovat olleet suorakulmaisia ilman profiloitteja ja syöksytornit ovat olleet leikkauskeltaan pyöreitä alkuperäispiirustuksen mukaan.

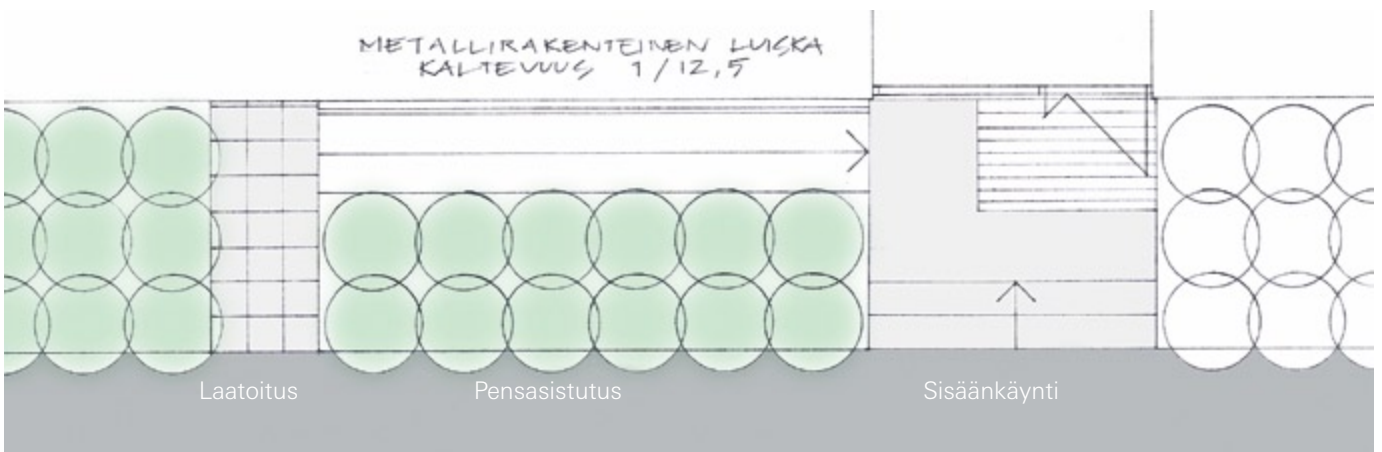

Kellariportaan katos uusitaan julkisivukorjauksen yhteydessä. Katos on yksinkertainen, suora teräsrakenne, jossa sovelletaan samoja detaljeja kuin porras- huoneen sisäänkäyntikatoksessa.

Esteetön sisäänkäynti järjestetään asentamalla teräsrakenteinen luiska (kaltevuus 1 / 12,5) julkisivun viereen sisäänkäynnin pensasistutuksien taakse. Käsijohde tehdään pyöröputkesta Ø n. 35 mm ja maalataan Siltamäen tummansinisellä terässävylä.

Selkeä värinkäyttö ja linjakaat yksinkertaiset yksityiskohdat ovat Siltamäen rakennuksien keskeisiä arvoja. Siltamäelle tyypillisiä huolellisesti suunniteltuja ja vaalittavia alkuperäisdetaljeja:

- Teräsosat. Teräslasiseinien ja porraskaiteiden tummansininen väri korostaa rakennusten tarkoituksellisen ohuita dimensioita.
- Siltamäen tunnistevärit toistuvat parvekkeiden ovissa, porrashuoneiden taustaseinissä sekä kellariden puisissa ulko-ovissa.
- Kaksivartisten portaiden käsijohteet, parvekkeiden taustaseinät ja porrashuoneiden laakaovet sekä alkuperäiset puuikkunat ovat mustat.
- Sisäänkäynnin numerovalaisin ja porrashuoneiden opaalisivalaisimet kuuluvat säilytettäviin yksityiskohtiin.

Muutettuja aluetta arkkitehtonista laatua heikentäviä yksityiskohtia:

- Keltaiset ja punaiset teräslasiseinät ovat alueelle vieraat ja ne korostavat alueen kuluneisuutta.
- Katoksien ja räystäiden muutetut yksityiskohdat heikentävät alueen alkuperäistä arkkitehtuuria. Detaljit tulee palauttaa korjaustapaohjeiden mukaisiksi.
- Porrashuoneiden väriyksessä tulee palata selkeään alkuperäisten voimakkaiden tunnistevärin käyttöön. Alueelle eivät sovi taitetut pastellisävyt eivätkä porrashuoneiden koristemaalaukset.
- Sisäänkäyntien esteetön kulku tulee järjestää korjaustapaohjeen mukaisesti; alueella käytetyt nykyiset ratkaisut ovat väliaikaisen tuntuiset.
- Kellariportaiden katokset uusitaan julkisivukorjauksen yhteydessä. Nykyinen katosratkaisumalli (kalteva poimupeltikatos) ei sovi alueelle.
- Kaikissa rakennuksissa on asennettu uudet alumiinirakenteiset etuikkunat vanhojen puuikkunoiden eteen.

Piha, jossa on tavoitteen mukainen suora ja täsmällinen asfalttiväylä.

Tasaisille nurmipinnoille suositellaan kenttämaisesti leviäviä kukkivia sipulikasveja.

Sisäänkäyntien pensasistutuksissa suositellaan täsmällisesti leikattua tuhkapensasta joka istutetaan massaistutuksena 1–3 riviin. Esimerkki tavoiteltavasta tilanteesta.

Korttelipihoja jäsenetään selkeiden puu- ja pensasrivien avulla. Kuvassa pensasaidalla rajattu pyykinkuivausalue.

Korttelipihojen istutukset ja pintamateriaalit

Pihoille palautetaan Aholan alkuperäisissä suunnitelmissa esitetty ajatus pihan suorakulmaisesta jäsentämisestä. Pihojen nykyistä laajaa hiekka-aluetta pienennetään ja kenttää jäsenellään leikatuilla pensasistutuksilla sekä alkuperäisissä 1970-luvun suunnitelmissa olleilla puuriveillä ja puuryhmittelyillä. Pihakäytävät säilytetään alkuperäisessä suorakulmaisessa koordinaatistossa. Myöhemmin rakennettuja alueen suorakulmaisesta koordinaatistosta poikkeavia kävelytielinjauksia poistetaan.

Asfaltoituja alueita saa olla rakennusten pitkällä sisäänkäyntisivuilla, jossa on huoltoajoa. Muuten pihojen pinnat ovat joko betonilaattaa tai sorapintaisia. Betonisidekivet eivät sovi alueelle. Laatoittamalla kellariportaiden edustat täsmennetään asfalttireittien kulmakohтия. Tomutustelineiden/pyykinkuivaustelineiden alustojen tulee olla soraa tai laatoitettua aluetta ja ne rajataan istutuksin. Pihoilla ei saa tehdä uusia maastonmuotoiluja tai pengerryksiä.

Sisäänkäyntien laajat, alueelle luonteenomaiset, leikatut massaistutukset, säilytetään ja uudistetaan. Lajistona käytetään esimerkiksi tuhkapensasta. Nurmikoille istutetaan keväisin kukkivia sipulikasveja. Sinne tänne hajanaisesti sijoitetut pienet kukkapenkit ja -laitteet eivät sovi Siltamäen pelkistettyyn ilmeeseen ja luonteeseen.

Esimerkki ei-toivotusta tilanteesta, jossa talon kulumissa asfaltti leviää laajalle.

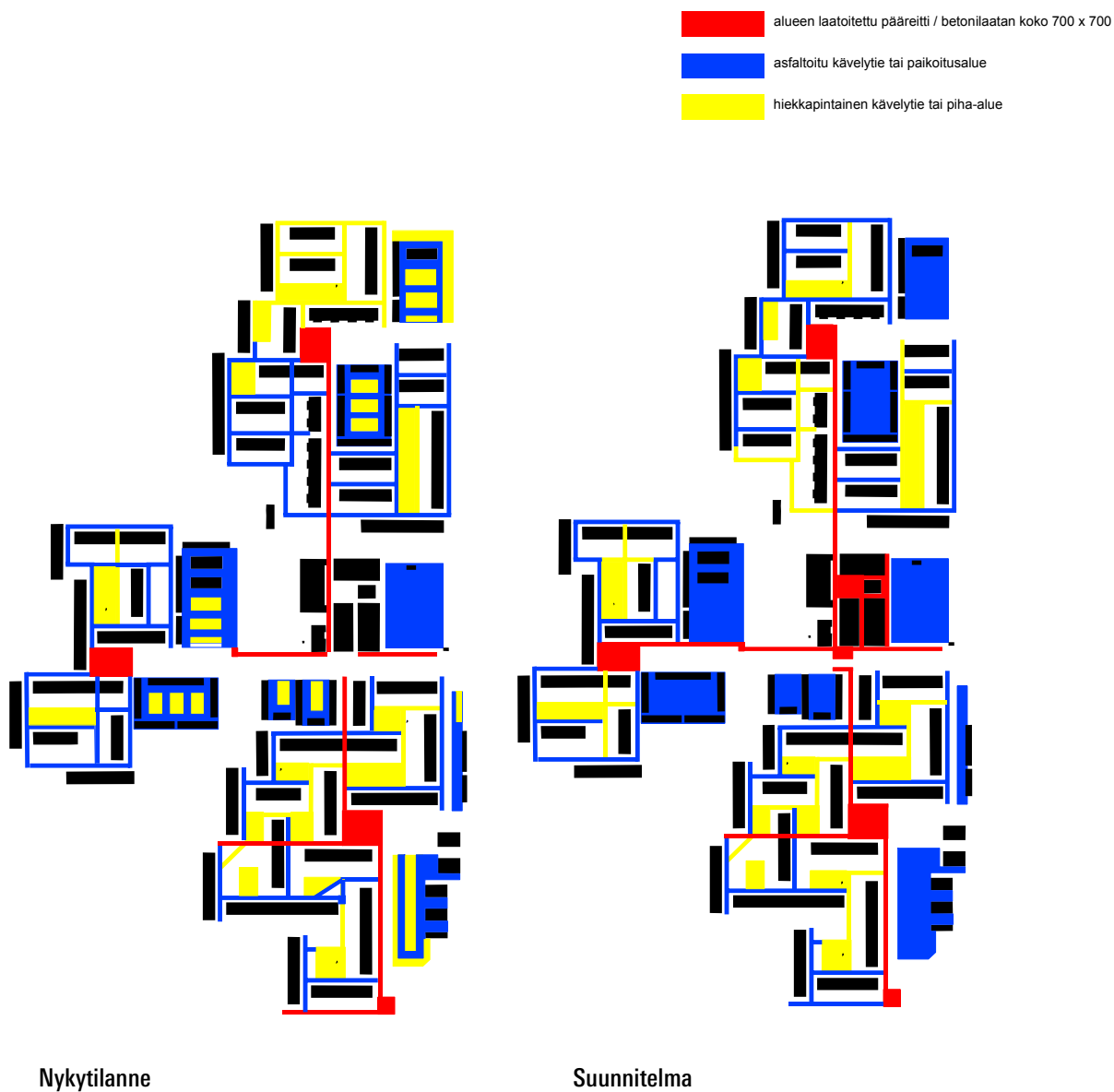
Monimuotoiset, monia lajeja sisältävät kivetyksin rajatut pienet istutusryhmät sopivat paremmin yksityisille asuntopihoille kuin yleisille korttelipihoille.

Kaikki lajit eivät ole menestyneet Siltamäessä. Kuvassa porrastasanteelle rumasti leviävä asfalttipinta.

Laajoja hiekkapintaisia leikkikenttiä tulee pienentää ja järjestää eri-ikäisille asukkaille omia oleskelupaikkoja.

Siltämäen kävelyräittien ja polkujen pintamateriaalit ovat alkuperäinen iso betonilaatta, hiekka ja myöhemmin tulleen materiaalina asfaltti.

- Betonilaatta säilytetään pääraitin materiaalina. Laatoitusta korjataan ja kunnostetaan (punainen).
- Kaikki nykyiset hiekkapolut voidaan ja on syytä säilyttää. Kaikki pihojen poikki menevät polut säilytetään tai palautetaan hiekkapintaisiksi (keltainen).
- Asfaltoituja reittejä sallitaan rakennuksen sisäänkäyntijulkisivujen edustoilla (sininen). Asfalttia on tällä hetkellä liikaa ja esimerkiksi kellariportaiden eteen leviävät asfalttikentät tulisi poistaa.

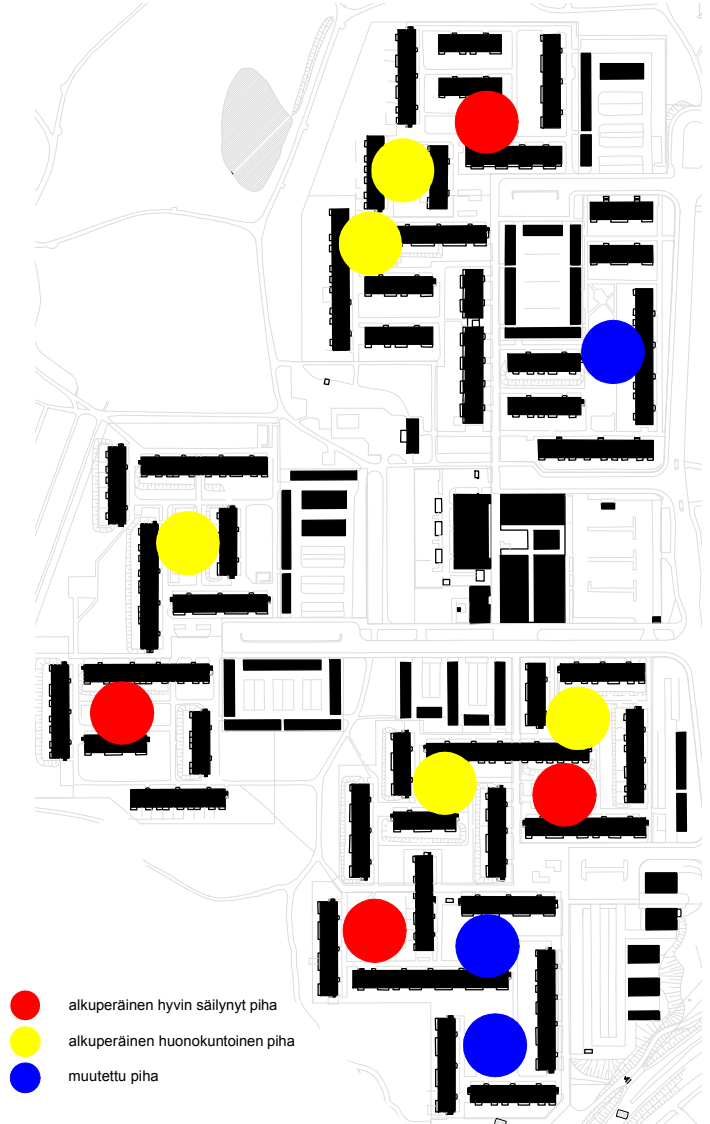
Korttelipihan mallisuunnitelma

Korttelipihaa elävöittämään esitetään uusien oleskelualueiden ja leikkipaikkojen rakentamista. Pihaille voidaan lisätä myös alkuperäisestä suorakulmaisesta tyylistä poikkeava yksittäinen pieni vapaamuotoisesti sijoitettu puuryhmä.

Alkuperäiset säilyneet, aluetta var-
ten 1970-luvulla suunnitellut kiipeilyte-
lineet säilytetään ja kunnostetaan. Teli-
neitä sijoitetaan vähintään yksi teli-
nia kohden luomaan 1970-lukulaista pai-
kan identiteettiä pihaille. Telineet maa-
lataan uudestaan alkuperäisillä 1970-lu-
vun väreillä.

Pihaille lisätään valaistusta käyttäen
uusia moderneja pihavalaisimia. Myös
esitetty, porrashuoneiden uusi tausta-
seinien pimeiden vuodenaikojen jatku-
va erityisvalaistus, tuo lisää valoa kort-
telipihoille.

Alkuperäisiä aiheita, joita voidaan so-
veltaen palauttaa pihaille: geometriset
puurivistöt, hiekkapintaiset polut, laatoi-
tetut oleskelualueet, alkuperäiset kiipei-
lytelineet, alueita rajaavat pensasaidat ja
aidanteet sekä lipputanko.

Siltamäessä on sekä hyvin alkuperäisessä asussa säilyneitä pihoja että hyvin rän-
sittyneitä ja huonokuntoisia alkuperäisiä pihoja. Lisäksi on pihoja, jotka ovat muut-
tuneet.

Siltakoivun hyvin säilynyt piha.

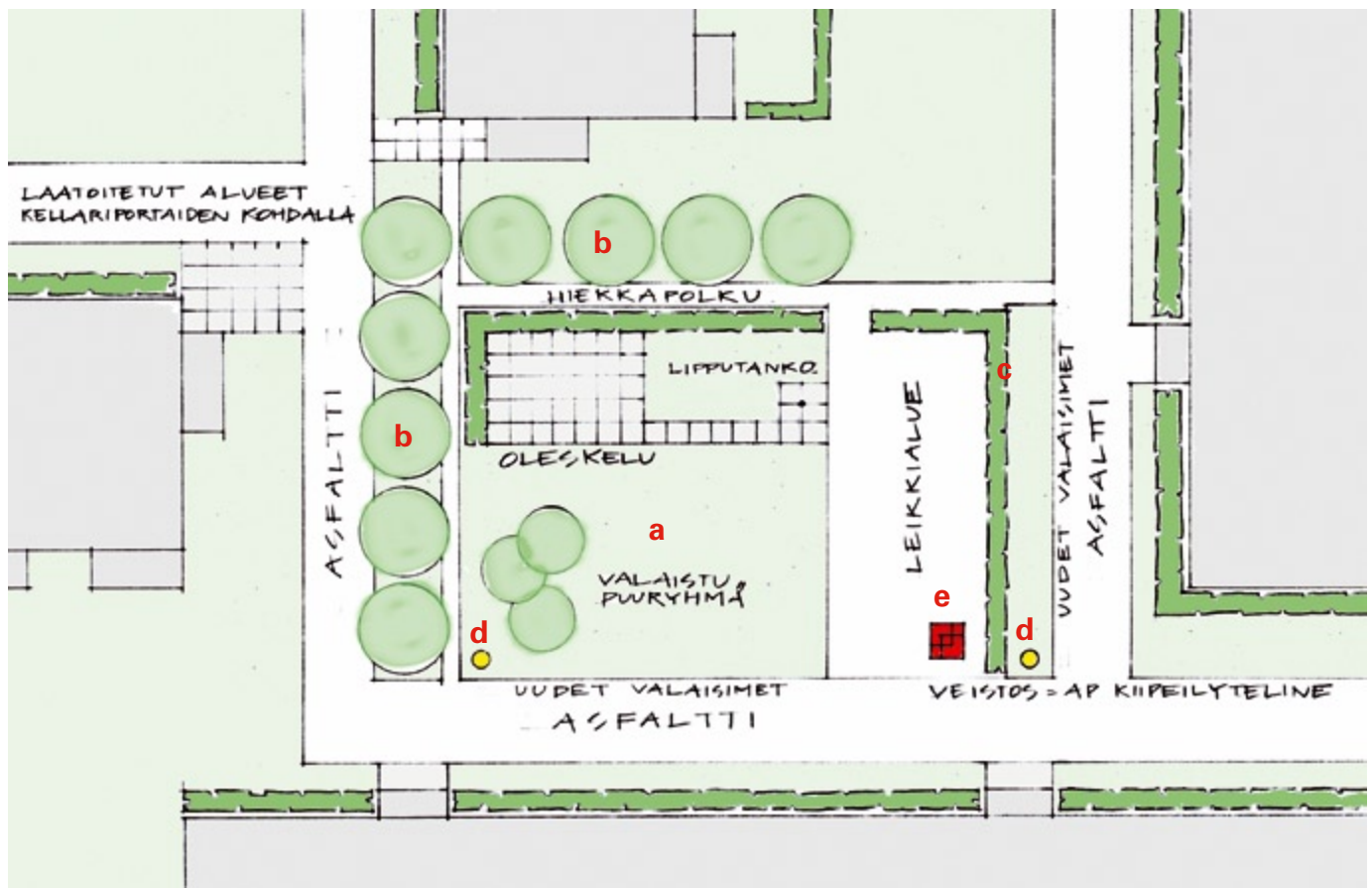

Siltapajun huonokuntoinen piha.

Siltaraidan muutettu piha.

Siltapajun korttelipihan mallisuunnitelma, jonka periaatteita voidaan soveltaa muillakin pihoiilla.

- a Uusi nurmialue ja oleskelupaikka.
- b Piha rajataan kahdelta sivulta suorilla puuriveillä siten, että piha aukeaa etelään.
- c Pinnat liittyvät toisiinsa tasossa saumattomasti ja alueita rajaavat pensasaidanteet.
- d Valaisimet uusitaan.
- e Jokaiselle pihalle palautetaan alkuperäisiä kiipeilytelineitä niin että niitä on veistoksenomaisina vähintään 1 kpl /piha. Kiipeilytelineet maalataan korttelin tehosteväreillä.

Alkuperäisiä kiipeilytelineitä sijoitetaan kaikille pihaille, 1 teline/piha.

Alkuperäisen suunnitelman mukaisia puurivejä ja porttiaiheita muodostavia puuryhmiä, jotka kuuluvat pihan säilytettäviin ja palautettaviin asioihin.

Liian tiheästi istutettuja ja ylikasvaneita puita poistetaan ja myös alkuperäisen suunnitelman mukaisia liian lähelle julkisivuja istutettuja puita poistetaan.

Korttelipihojen puuistutusperiaatteet

Puuston uudistamisessa ja kohennuksessa noudatetaan alkuperäisten puiden ryhmittelyperiaatteita. Puiden ryhmittely pihoilla säilytetään alkuperäisen suunnitelman mukaisena suorakaiteen tai neliön muotoisina puuryhminä tai puuriveinä. Lähellä rakennuksia kasvavat puut korvataan uusilla rakennuksista hieman kauemmaksi sijoitetuilla puuryhmillä. Monet pihat ovat nykyisin ylikasvaneet. Puita tulisi karsia pihoilla joskus reippaastikin.

Tämä raportin liitteenä on kaikista Siltamäen pihoista laaditut puuistutusperiaatekuvat, joissa esitetään Aholan suunnitelman mukainen tilanne, nykytilanne ja tavoitetilanne. Puustoa koskeva ohjeistus on laadittu pitkän tähtäimen suunnitelmaksi. Suunnitelmakartta ei siis edellytä kaikkien punaisella merkittyjen puiden kaatamista kerralla.

Ylh. Siltahaapa. Aholan alkuperäinen pihasuunnitelma. Myös Viatek on tehnyt pihoista tämän jälkeen istutus-suunnitelmia, mutta puuistutusten osalta noudatetaan Aholan mallia.

a Porttiaihe

b Jäsentävä puurivi

c Liian lähelle julkisivua istutettu ja poistettava puurivi

Alh. vas. Siltahaapa, nykytilanne.

- Alkuperäisen suunnitelman mukainen säilynyt puu.
- Myöhemmin istutettu puu, joka poikkeaa alkuperäisestä istutussuunnitelmasta.

Alh. oik. Siltahaapa, suunnitelma.

- Säilyneet ja uudet Aholan istutusperiaatteita noudattavat puurivistöt ja -ryhmät.
- Pieni kukkiva puu tai puuryhmä, joita voidaan istuttaa asuntopihojen eteen vaikka poikkeavat Aholan suunnitelman tiukasta geometriasta.

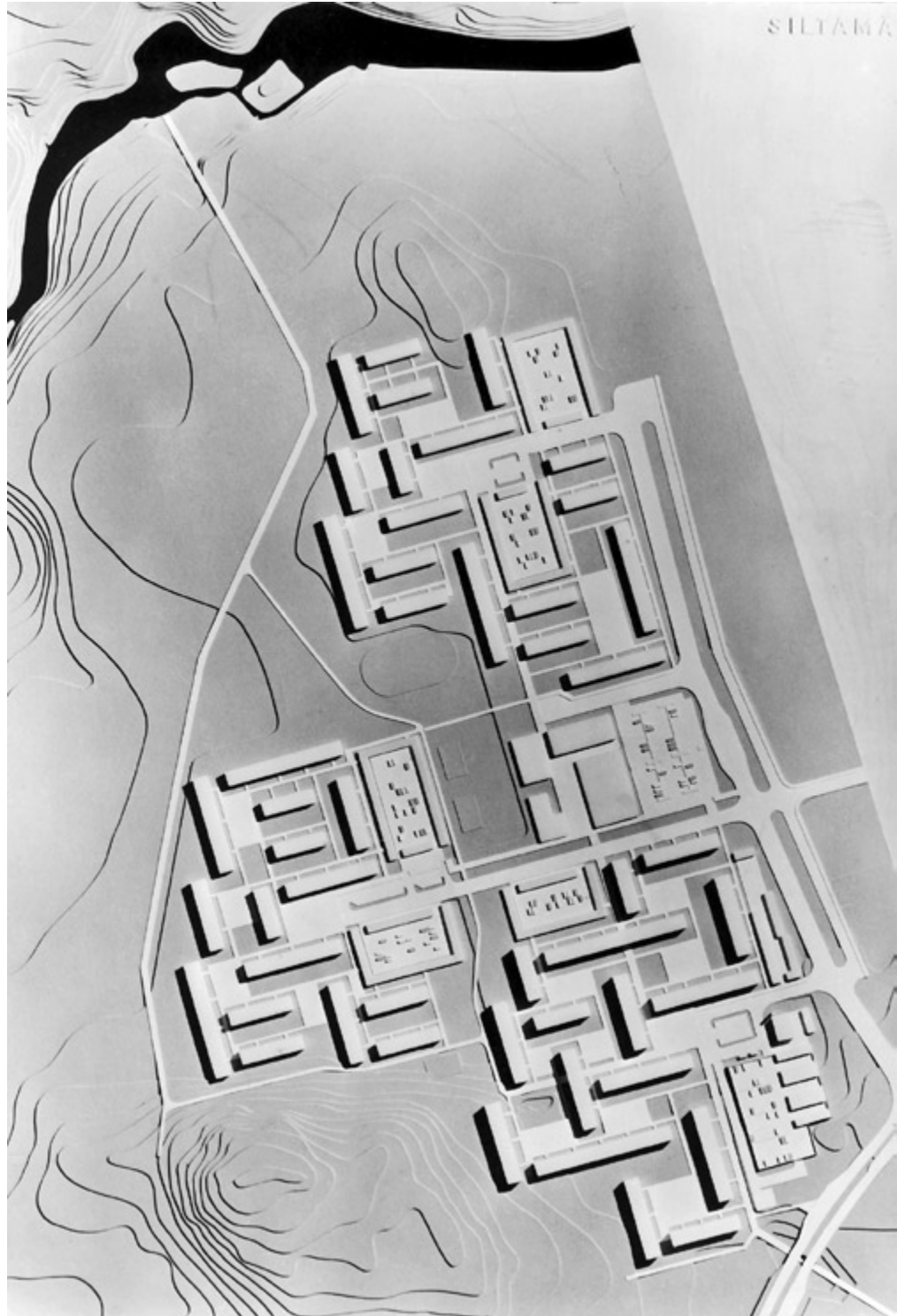
Pysäköintitonttien kunnostuksen periaatteet

Liikenteen erotteluperiaate toteutui Siltamäessä selkeästi rajattujen ja pienimittakaavaisiin osiin ryhmiteltyjen pysäköintialueiden avulla erityisen hyvin. Alkuperäinen autotalli on tyylikkään pelkistetty ja koko alueen identiteetin kannalta tärkeä rakennustyyppi, joka kuuluu Siltamäen säilytettävään ja suojeltavaan rakennuskantaan. Niissä kohdin, joissa suunnitelma ei ole toteutunut alkuperäisen ajatuksen mukaisesti, pysäköintialueiden rajauksia täsmennetään Aholan alkuperäiseen suunnitelmaan pohjautuen rakentamalla uusia, kenttiä rajaavia, muurimaisia autotalleja. Alueelle myöhemmin rakennetut pelttiset autotallit puretaan ja korvataan alkuperäisen suunnitelman mukaan sijoitetuilla autotalleilla. Uudet autotallit suunnitellaan noudattaen Aholan alkuperäisten autotallisuunnitelmien detaljeja ja materiaaleja.

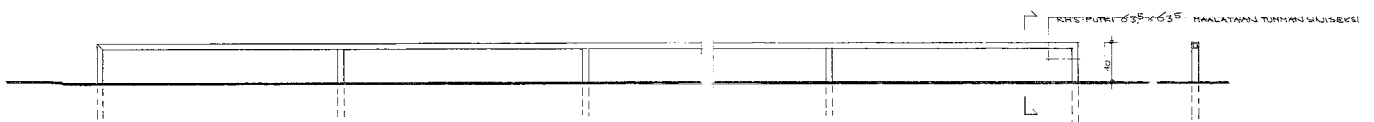
Jätehuoneiden paikka on autotallirakennuksien päissä alkuperäisen ajatuksen mukaisesti, mutta jätehuoneita voidaan suurentaa kooltaan vastaamaan paremmin nykytarpeita. Samalla kun rakennetaan uusia autotalleja, rakennetaan myös uusia pyöräsuojia ja jätehuoneita. Nykyisiä jätehuoneita voidaan siinä yhteydessä laajentaa. Jätehuoneita tai -katoksia ei tule sijoittaa korttelipihoille.

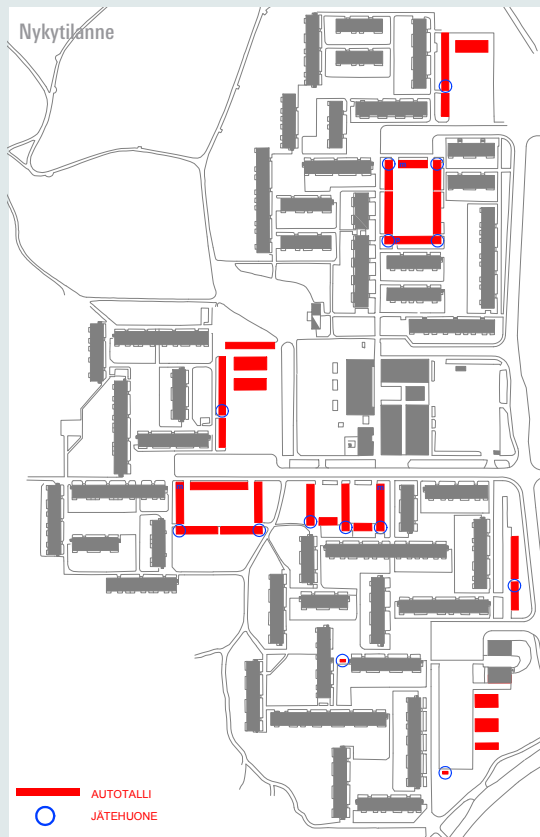
Pysäköintikentät saa asfaltoida, mutta kentät tulee jäsentää alkuperäisen suunnitelman mukaisilla istutuskaisioilla. Puulajeiksi valitaan sellaisia poppeli-/leppälajeja, jotka eivät roskaa. Lyhyen aikavälin ratkaisuna suositellaan tiheiden puurivien istuttamista erityisesti niihin kohtiin, joihin ohjeen mukaan ehdotetaan uutta autotallia - varsinkin ellei idea uusista autotalleista heti toteudu. Autotallikatosten ja kadun tai kevyen liikenteen raitin puoleiselle seinustalle tulee jättää ainakin kahden metrin levyinen puilla ja pensailla istutettava vyöhyke.

Pysäköintialueelle alun perin suunniteltu teräskaide sekä pysäköintikentän alkuperäinen jäsentely istutuksineen kuuluu säilytettäviin ja/tai palautettaviin yksityiskohtiin.

Ensimmäisen kaavaluonnoksen mukainen pienoismalli, jossa näkyvät alkuperäiset, autotalleilla rajatut pysäköintialueet. Eteläisen paikoitustontin kohdalla näkyy alkuperäisen suunnitelman mukainen paikoituskansi, joka ei kuitenkaan toteutunut.

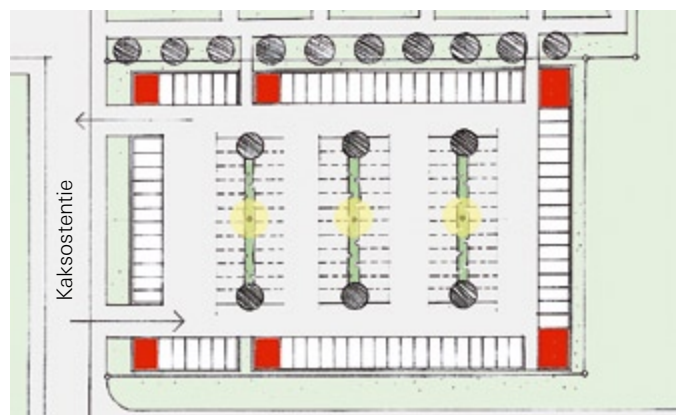
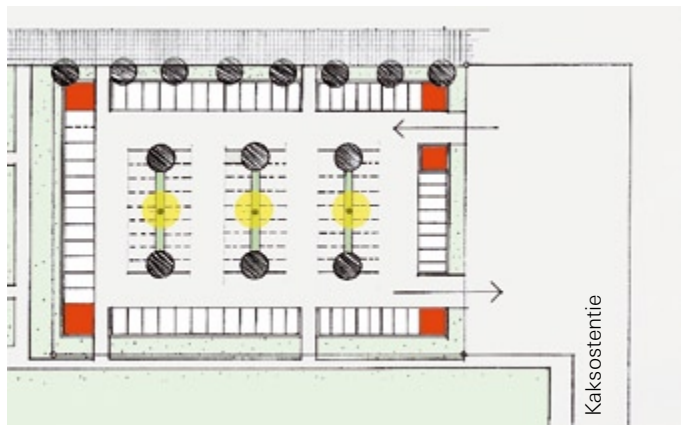

Jousimiehentien paikoitusalueen peltiset autotallit.

Siltahaavan, Siltapajun ja Siltaraidan pysäköintitontit. Luonnos uusien autotallien sijoituksesta ja kenttien istutuksista.

- Paikoitustontteja rajataan alkuperäisen suunnitelman mukaan sijoitetuilla uusilla autotalleilla.
- Jätehuoneet sijoitus autotallirivistöjen päissä säilytetään ja niitä myös laajennetaan.
- Keskikentän avopaikotusalueita jäsenetään puuriveillä, uusilla valaisimilla, teräskaiteilla ja nurmetetuilla alueilla. Jos kentille ei haluta istuttaa kokonaisia puurivejä, ainakin istutuskaitojen päissä tulisi olla puuistutukset.
- Kentät voidaan tarvittaessa asfaltoida.

Lähteet ja kirjallisuus

Painetut

- Arkkitehti 7–8/91
- Hagner, Marita: Suutarilan kaavarunko: suunnittelun lähtökohdat, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 1975
- Hankonen Johanna: Lähiöt ja tehokkuuden yhteiskunta, Gaudeamus Kirja, Otatieto Oy ja TTKK Arkkitehtuurin osasto, Tampere 1994
- Hako Jukka (toim.): Helsingin pitäjä = Helsing 1996, Helsingin pitäjän kotiseutuyhdistys, Vantaa: 1995
- Hurme, Riitta: Suomalainen lähiö Tapiolasta Pihlajamäkeen, Suomen Tiedeseura 142, Helsinki 1991
- Hurme Riitta, "Piirteitä lähiöidean historiasta", sarjassa Taidehistoriallisia tutkimuksia – Konsthistoriska studier, Taidehistorian seura, Föreningen för konsthistoria, Karkkila 1978
- Hurme Riitta, " Murrosalueiden asuntoalueita", sarjassa Taidehistoriallisia tutkimuksia – Konsthistoriska studier, Taidehistorian seura, Föreningen för konsthistoria, Helsinki 1984
- Koinberg, Sture et. al: Det är möjligt!: om upprustning av utemiljön i ett 60-talområde, Byggeforskningsrådet, Stockholm 1980
- Kortteli kehittyä, Suunnittelukonsultit, Helsinki 1970.
- Luostarinen-Pietilä: Vantaanjoen–Keravanjoen laakson sekä Tuomarinkylän kartanon alueen suunnitelma 20.12.1971, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 1971
- Nikula, Riitta, toim.: Sankarit ja materia – merkintöjä 50-luvulta: Sankaruus ja arki, Suomen 50-luvun miljö, Suomen Rakennustaiteen Museo, Helsinki 1994
- Ojanen Eero, Norrgrann Ritva (toim.): Puolimatkan juhlaulkaisu 1997: Viidenkymmenen vuoden urakka: Puolimatka 50 vuotta, Helsinki 1997
- Salastie Riitta (toim.), Pihlajamäen arvot ja aatteet – suojelun viitekehystä hakemassa, Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, 2003
- Seppälä, Maija-Liisa et. al.: Suomen lähiöt : kyselytutkimus 1950–1980-luvuilla rakennetuista lähiöistä, Ympäristöministeriö, Helsinki 1990
- Astikainen Riitta, Heiskanen Riitta, Kaikkonen Raija: Elämää lähiössä, Helsingin Sanomat
- Erkki Mäkiö e. al.: Kerrostalot 1960–1975, Rakennustietosäätiö, Rakennustieto Oy
- Förändra varsamt. Vägledning vid ombyggnader av rekordårens bebyggelse, Riksantikvarieämbetet
- Ostari – Lähiön sydän, Helsingin Kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 2/2004
- Roihuvuori. Alueen arvot ja ominaispiirteet. Rakentamistapaohjeet, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2004:6
- Maunula. Arjen kestävä arkkitehtuuria, Arvottaminen ja kehittämisperiaatteet, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2007:3
- Pihlajamäen maisemaselvitys, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2003:6
- Iisakkila, Leena: Perustietoa maisemaan vaikuttavista luonnontekijöistä, Otakustantamo, Espoo 1978
- Iisakkila, Leena: Piha vihreäksi – neljä suunnitteluesimerkkiä, Ympäristöministeriö, Helsinki 1985
- LAR guide: Svensk trädgårds- och landskapsarkitektur 1920–1988, Landskapsarkitekternas riksförbund, Stockholm 1990
- Rosengren Camilla et. al.: Luonnontekijät asunnon lähiympäristössä, Teknillinen korkeakoulu 1975
- Persson, Bengt, Stenmark Ben: Den gemensamma trädgården: handbok för boende i flerbostadshus, Movium, Alnarp 1989
- Pihamalleja, Asuntohallitus, Helsinki 1980
- Pihojen kunnostusprojektit, Teknillinen korkeakoulu. Arkkitehtiosasto, 1995
- Torseke Hulthen, Kerstin: Bra bostadsgårdar – här vill vi bo!, Svensk Byggtjänst, Stockholm 2001
- Siltamäki–Täpulin luonnonhoitosuunnitelma 1998–2007, Helsingin kaupungin rakennusvirasto, 1997
- Siltamäki–Täpulin luonnonhoitosuunnitelma 1998–2007. Liite 4: Vanhan Suutarinkyläntien tieympäristösuunnitelma, Helsingin kaupungin rakennusvirasto, 1997
- Tomi Henriksson et al.: Vantaanjoen ja Keravanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelma, Vantaan kaupunki 2003

Valokuvat

- Siltamäen Huolto Oy:n arkisto.
Valokuvaaja Simo Rista: kansikuva, sivu 6+9, 9+10, 9+16, 17, 25, 31 (ylh.), 35, 38, 98, 116
Valokuvaaja Asko Piispala: sivu 32 (ylh.), 39
- Suomen Rakennustaiteen museo
Valokuvaaja Simo Rista: sivu 18 (alh.), 21 (alh.), 24
Valokuvaaja Eero Troberg: sivu 9 (Pentti Ahola), 21 (ylh.)
- Espoon kaupunginmuseo
Valokuvaaja Teuvo Kanerva: sivu 18 (ylh.)
- Oiva Siltanen
Sivu 5, 41
- Salla Itäaho
Sivu 102
- Mikko Tainio
Sivu 58 (kesk.)
- Jukka Lahdensivu
Sivu 95 (vas.)
- Muut valokuvat: Marina Fogdell

Alkuperäiset luonnokset, työpiirustukset ym.

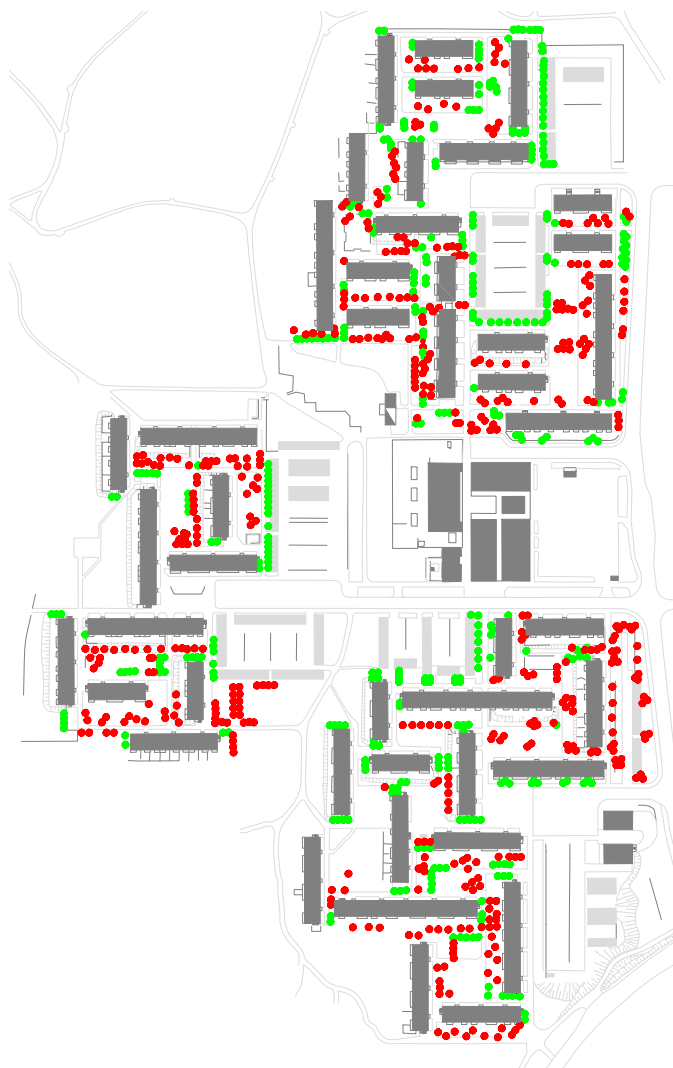
- Suomen rakennustaiteen museo / Pentti Aholan piirustusarkisto
Sivu 28, 29, 30 (ylh.), 33 (ylh.), 35, 36, 37 (ylh.), 38, 39, 40, 42, 43 (ylh.), 63 (tausta), 67 (tausta), 105, 106 (alh.), 115 (ylh.)
- Siltamäen Huolto Oy:n arkisto
Sivu 37 (alh.)
- Helsingin rakennusvalvontaviraston arkisto
Sivu 33 (alh.), 41, 43 (alh.), 59 (tausta), 71 (tausta)
- HKR:n piirustusarkisto
Sivu 30 (alh.), 32, 51 (tausta)
- Arkkitehti 4-5 / 1960
Sivu 19
- Suomi rakentaa, näyttelykatalogi 1970
Sivu 23

Uudet kaaviot ja luonnokset

- Auli Järvinen (sivu 1, 12, 20), Marina Fogdell

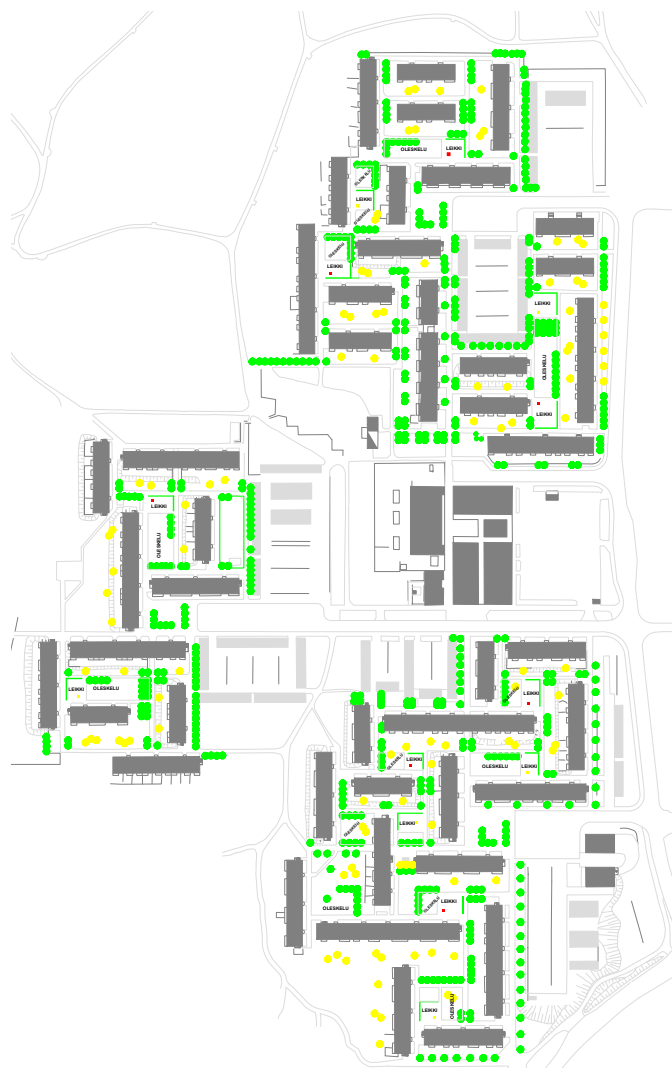
Korttelipihojen puuistutusperiaate

Siltämäki

Nykytilanne

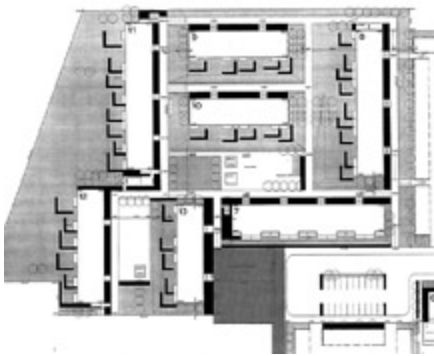
- Alkuperäisen suunnitelman mukainen säilynyt puu.
- Myöhemmin istutettu puu, joka poikkeaa alkuperäisestä istutussuunnitelmasta.

Suunnitelma

- Säilyneet ja uudet Aholan istutusperiaatteita noudattavat puurivistöt ja -ryhmät.
- Pieni kukkiva puu tai puuryhmä, joita voidaan istuttaa asuntopihojen eteen vaikka poikkeavat Aholan suunnitelman tiukasta geometriasta.

Siltahaapa

Alkuperäinen suunnitelma

Nykytilanne

Uusi suunnitelma

Siltapaju

Alkuperäinen suunnitelma

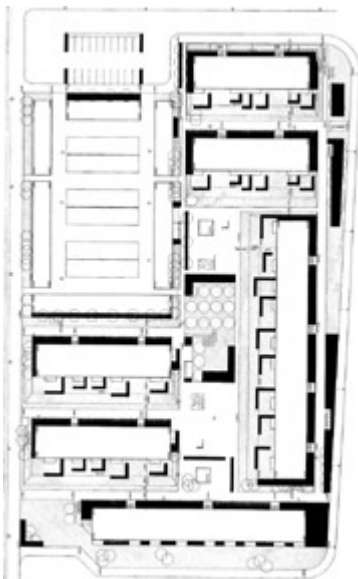

Nykytilanne

Uusi suunnitelma

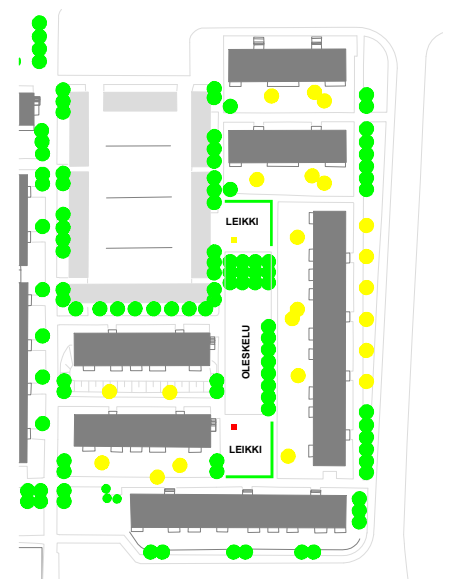
Siltaraita

Alkuperäinen suunnitelma

Nykytilanne

Uusi suunnitelma

Siltatammi

Alkuperäinen suunnitelma

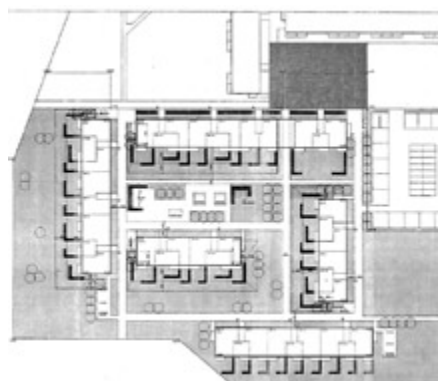

Nykytilanne

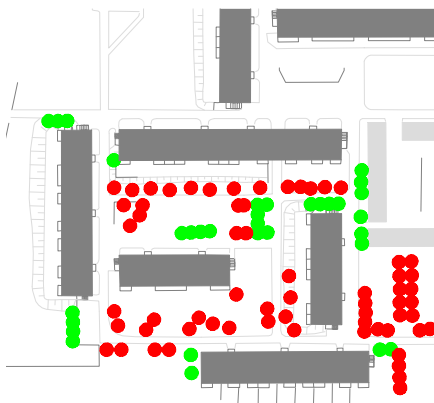

Uusi suunnitelma

Siltatuomi

Alkuperäinen suunnitelma

Nykytilanne

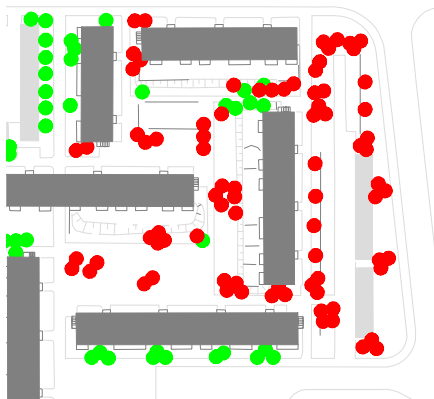

Uusi suunnitelma

Siltakoivu/itäosa

Alkuperäinen suunnitelma

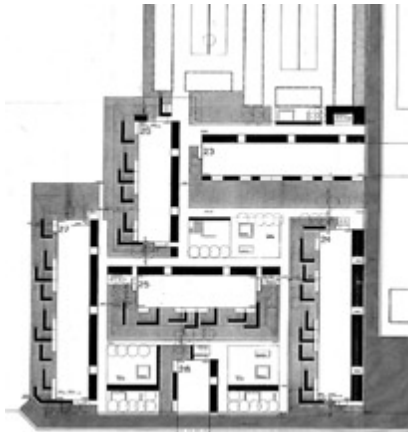

Nykytilanne

Uusi suunnitelma

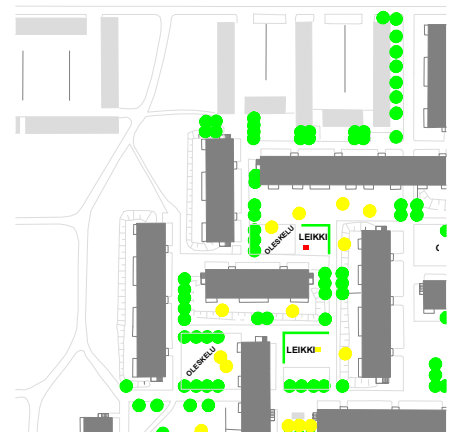
Siltakoivu/länsiosa

Alkuperäinen suunnitelma

Nykytilanne

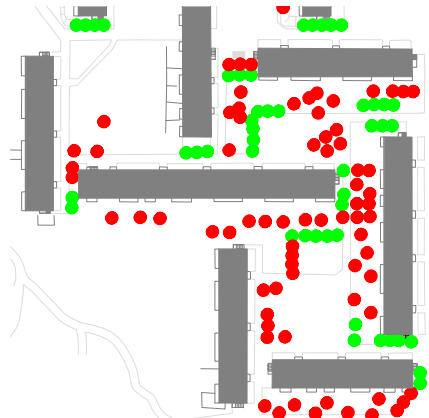

Uusi suunnitelma

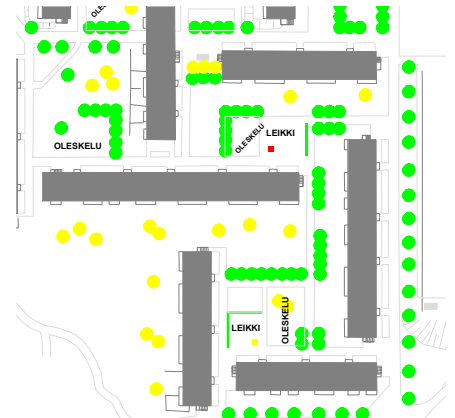
Siltamänty

Alkuperäinen suunnitelma

Nykytilanne

Uusi suunnitelma

Nykytilanne

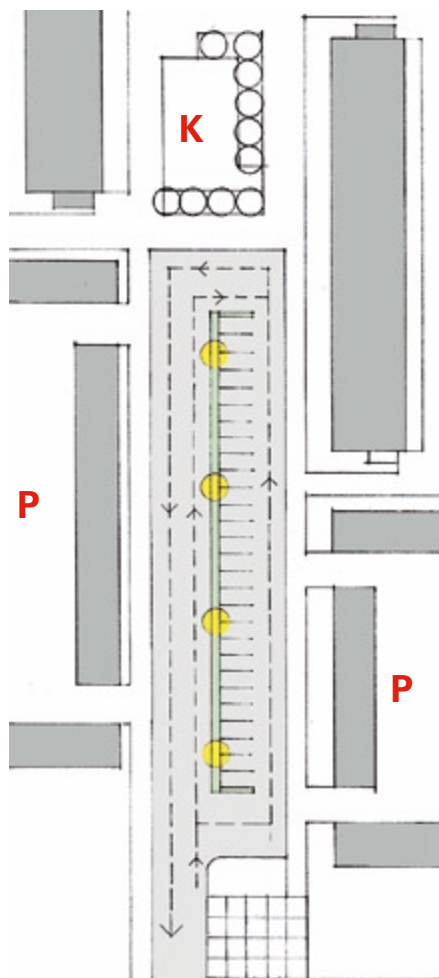
- Alkuperäisen suunnitelman mukainen säilynyt puu.
- Myöhemmin istutettu puu, joka poikkeaa alkuperäisestä istutussuunnitelmasta.

Suunnitelma

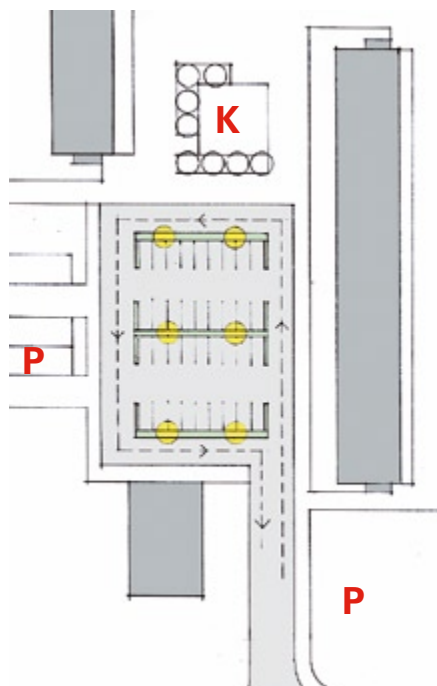
- Säilyneet ja uudet Aholan istutusperiaatteita noudattavat puuvistöt ja -ryhmät.
- Pieni kukkiva puu tai puuryhmä, joita voidaan istuttaa asuttopihojen eteen vaikka poikkeavat Aholan suunnitelman tiukasta geometriasta.

Katualueiden pysäköinti

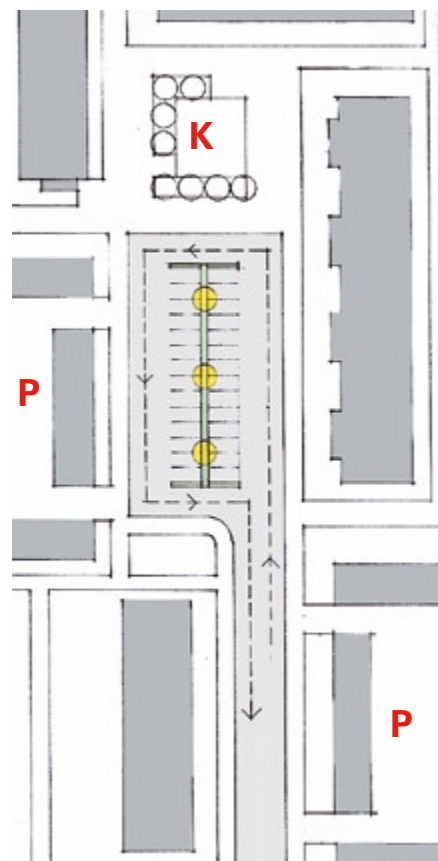
Jousimiehentien pysäköinti

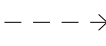

Kauriintien pysäköinti

Kaksostentien pysäköinti

- K** Kontaktipiha
- P** Pysäköintialue
- Autopaikat
- Pensasistutus
- Uusi ajosuunta
- Uusi valaisin

Tekijät

Marina Fogdell, Riitta Salastie, Maria Karisto, Pirjo Tiainen

---

Nimike

SILTAMÄEN KONTAKTIKAUPUNKI

Sarjan nimike

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2009:3

Sarjanumero	2009:3	Julkaisu-aika	25.3.2009
Sivuja	118	Liitteitä	3
ISBN	978-952-223-400-1 (nid) 978-952-223-401-8 (pdf)	ISSN	0787-9024
Kieli koko teos	FIN	Yhteenveto	FIN

Tiivistelmä

Siltamäen inventointi- ja kehittämisselvityksessä tarkastellaan alueen syntyä ja suunnittelun taustalla vaikuttaneita tekijöitä. Työn tuloksena on tieto alueen arvoista ja ominaispiirteistä. Aluekokonaisuus todetaan pääosin erittäin hyvin säilyneeksi. Muutokset on viety läpi yhtenäistä toteutustapaa noudattaen.

Selvitykseen sisältyvillä alueellisilla kehittämisperiaatteilla pyritään vastaamaan alueen elinvoimaisuuden ja elinkaariajattelun kannalta tärkeiden kysymysten kuten asuntokannan monipuolisuuden ja ostoskeskuksen kehittämisen haasteeseen. Ostoskeskuksen osalta esitetään kolme kehittämisvaihtoehtoa säilyttävästä vaihtoehdosta ostoskeskuksen laajemman uudistamisen mahdollisuuteen. Uimahallirakennukselle tutkitaan korjausvaihtoehtojen rinnalla uudisrakentamisvaihtoehtoja. Uimahallille haetaan myös uusi toiminnallinen profiili.

Lämpörakennuksen tonttia esitetään kerrostaloasumisen kehittämiskohteeksi, joka sisältää täydennysrakentamista.

Selvitys sisältää asuntoyhtiöille suunnatut asuinrakennuksia ja pihatiloja koskevat korjaustapaohjeet. Suunnitelma mahdollistaa 55 uuden maantasopihan rakentamisen. Lisäksi parvekkeiden uusimisen yhteydessä on mahdollisuus kasvattaa parvekkeiden runkosyvyyttä. Molemmilla toimenpiteillä lisätään asumisviihtyisyyttä alueella.

Julkisivujen korjaustapaohje on ensimmäinen 1970-luvun pesubetonijulkisivuille. Ohje perustuu Tampereen teknillisen yliopiston rakennetekniikan laitoksen Siltamäessä kesällä 2007 suorittamaan alueen betonijulkisivujen korjausmahdollisuuksia selvittävään tutkimukseen. Selvityksessä esitetään kaksi betonijulkisivujen korjausvaihtoehtoa. Korjaustapaohjeessa korostetaan alueellisesti yhtenäisen korjaustavan merkitystä.

Asiasanat

HELSINKI, BETONIJULKISIVUJEN KORJAUS, PESUBETONI, LÄHIÖIDEN SUOJELU, INVENTOINTI JA ARVOTTAMINEN, MAISEMAPUISTO, ALUEELLISET KEHITTÄMISPERIAATTEET, KORJAUSTAPA-OHJE, TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Sarjassa aikaisemmin julkaistu:

2009:1 Kaupunkisuunnitteluviraston
toimintasuunnitelma 2009–2011,
Toiminnan perusta ja keskeiset
tehtävät

2009:2 Helsinki Zoo Ideas Competition –
Evaluation Report

ISSN 0787-9024

ISBN 978-952-223-400-1 (nid.)

ISBN 978-952-223-401-8 (PDF)

